

Zbierka súdnych rozhodnutí

NÁVRHY GENERÁLNEHO ADVOKÁTA
ANTHONY MICHAEL COLLINS
prednesené 15. decembra 2022¹

Vec C-204/21

**Európska komisia
proti**

Poľskej republike

„Článok 258 ZFEÚ – Nesplnenie povinnosti členským štátom – Disciplinárny režim uplatniteľný na sudcov – Právny štát – Nezávislosť sudcov – Účinná právna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo EÚ – Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Článok 267 ZFEÚ – Preskúmanie súladu s požiadavkou EÚ na nezávislý a nestranný súd – Výlučná právomoc Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko) – Nezávislosť Izba Dyscyplinarna (disciplinárny senát) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd) – Právo na rešpektovanie súkromného života – Právo na ochranu osobných údajov – Nariadenie (EÚ) 2016/679“

Obsah

I.	Pôsobnosť žaloby	3
II.	Právny rámec – poľské právo	4
	A. Novela zákona o Najvyššom súde	4
	B. Novela zákona o organizácii všeobecných súdov	6
	C. Novela zákona o organizácii správnych súdov	8
	D. Novelizačný zákon – prechodné ustanovenia	8
III.	Konanie pred podaním žaloby	9
IV.	Konanie na Súdnom dvore	9

¹ Jazyk prednesu: angličtina.

V.	Právny kontext	12
VI.	Právna analýza	17
A.	Druhý žalobný dôvod – výlučná právomoc mimoriadneho senátu na preskúmanie sťažností a právnych otázok týkajúcich sa nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu	17
1.	Tvrdenia účastníkov konania	17
2.	Posúdenie	22
a)	Prípustnosť	22
b)	O veci samej	23
B.	Prvý žalobný dôvod – zákaz uložený vnútroštátnym súdom, v dôsledku ktorého nemôžu skúmať dodržiavanie požiadavky práva EÚ na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom	28
1.	Tvrdenia účastníkov konania	28
2.	Posúdenie	31
a)	Prípustnosť	31
b)	O veci samej	32
1)	Úvodné poznámky – pôsobnosť prvého a druhého žalobného dôvodu Komisie	32
2)	Právo na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom	33
C.	Tretí žalobný dôvod – posúdenie súladu s požiadavkami EÚ na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom ako disciplinárne previnenie	36
1.	Tvrdenia účastníkov konania	36
2.	Posúdenie	40
a)	Úvodné pripomienky k pôsobnosti druhého a tretieho žalobného dôvodu Komisie	40
b)	Disciplinárne konanie	40
D.	Štvrtý žalobný dôvod – právomoc disciplinárneho senátu prejednávať a rozhodovať veci, ktoré majú priamy vplyv na postavenie sudcov a justičných čakatelov a výkon ich funkcie	45
1.	Tvrdenia účastníkov konania	45
2.	Posúdenie	48

E.	Piaty žalobný dôvod – porušenie základného práva sudcov na rešpektovanie súkromného života a práva na ochranu osobných údajov	50
1.	Tvrdenia účastníkov konania	50
2.	Posúdenie	54
VII.	O trovách	60
VIII.	Návrh	60

I. Pôsobnosť žaloby

1. Táto žaloba podľa článku 258 ZFEÚ vychádza z toho, že Poľská republika 20. decembra 2019 prijala ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o organizácii všeobecných súdov, zákon o Najvyššom súde a niektoré ďalšie zákony)² (ďalej len „novelizačný zákon“). Európska komisia v podstate tvrdí, že niektoré ustanovenia novely porušujú článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), článkom 267 ZFEÚ, zásadou prednosti práva EÚ, právom na rešpektovanie súkromného života a právom na ochranu osobných údajov, ktoré zaručuje článok 7 a článok 8 ods. 1 Charty a článok 6 ods. 1 písm. c) a e), článok 6 ods. 3 a článok 9 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov)³ (ďalej len „GDPR“).

2. Žaloba Komisie pozostáva z piatich žalobných dôvodov.

3. Prvé tri žalobné dôvody, ktoré spolu súvisia, sú založené na tom, že novelizačný zákon obmedzuje alebo vylučuje možnosť vnútroštátneho súdu zabezpečiť, aby osoby podliehajúce súdnej právomoci, ktoré sa domáhajú práv vyplývajúcich z práva EÚ, mali prístup k nezávislému a nestrannému súdu zriadenému zákonom, čo porušuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty a článkom 267 ZFEÚ. Prvými dvoma žalobnými dôvodmi Komisia zároveň tvrdí, že novelizačný zákon porušuje zásadu prednosti. V prípadoch, ktoré sa týkajú uplatňovania alebo výkladu práva EÚ, sa od členských štátov vyžaduje, aby zabezpečili dodržiavanie základného práva na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ak sa tvrdí, že toto právo bolo porušené, jednotlivci musia mať v zásade možnosť sťažovať sa na vnútroštátnom súde. Z toho vyplýva, že vo veciach, v ktorých ide o práva jednotlivca z hľadiska práva EÚ, musí mať každý vnútroštátny súd možnosť zistiť, či došlo k porušeniu práva jednotlivcov na to, aby ich vec bola prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Akékoľvek obmedzenie alebo vylúčenie možnosti vnútroštátneho súdu preskúmať, či jednotlivci, ktorí sa dovolávajú práv, ktoré im vyplývajú z práva EÚ, majú prístup k nezávislému a nestrannému súdu zriadenému zákonom, predstavuje porušenie povinností vyplývajúcich z vyššie uvedených ustanovení.⁴

² Dz. U. z roku 2020, položka 190. Novelizačný zákon nadobudol účinnosť 14. februára 2020.

³ Ú. v. EÚ L 119, 2016, s. 1.

⁴ Rozsudky z 19. novembra 2019, A. K. a i. (Nezávislosť disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu) (C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982) (ďalej len „rozsudok A. K.“), a z 26. marca 2020, Réexamen Simpson/Rada a HG/Komisia (C-542/18 RX-II a C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) (ďalej len „rozsudok Simpson“).

4. Štvrtý žalobný dôvod sa týka právomoci, ktorú novelizačný zákon priznal Izba Disciplinarna (disciplinárny senát) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko; ďalej len „Najvyšší súd“) (ďalej len „disciplinárny senát“) vo veciach týkajúcich sa postavenia sudcov. Komisia tvrdí, že vzhľadom na to, že disciplinárny senát nespĺňa požadované normy nezávislosti a nestrannosti súdnictva, predmetný zákon zasahuje do nezávislosti sudcov, ktorých postavenie podlieha preskúmaniu disciplinárnym senátom, a tým porušuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ.

5. Piaty žalobný dôvod sa týka povinnosti, ktorú novelizačný zákon ukladá sudcom, a to poskytnúť pred svojím vymenovaním informácie o svojej verejnej a spoločenskej činnosti v združeniach a neziskových nadáciách vrátane členstva v politickej strane a zverejniť tieto informácie. Komisia sa domnieva, že tieto povinnosti sú neprimerané a porušujú právo na rešpektovanie súkromného života a právo na ochranu osobných údajov zaručené článkom 7 a článkom 8 ods. 1 Charty, ako aj článkom 6 ods. 1 písm. c) a e), článkom 6 ods. 3 a článkom 9 ods. 1 GDPR.

II. Právny rámec – poľské právo

A. Novela zákona o Najvyššom súde

6. Prostredníctvom ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Najvyššom súde) z 8. decembra 2017⁵ boli v rámci Najvyššieho súdu zriadené dva nové senáty: disciplinárny senát a Izba Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (senát pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné; ďalej len „mimoriadny senát“).

7. V rozsahu, v akom je to relevantné pre toto konanie, novelizačný zákon zmenil zákon o Najvyššom súde vložением odsekov 2 až 6 do § 26, bodu 1a do § 27 ods. 1, odseku 3 do § 45, odsekov 2 až 5 do § 82 a zmenou § 29 a § 72 ods. 1.

8. § 26 ods. 2 až 6 novelizovaného zákona o Najvyššom súde stanovuje:

„2. [Mimoriadny senát] má právomoc prejednávať návrhy alebo vyhlásenia týkajúce sa vylúčenia sudcu alebo určenia súdu, na ktorom sa má konanie viesť, vrátane sťažností týkajúcich sa nezávislosti súdu alebo sudcu. Súd rozhodujúci vo veci bezodkladne predloží predsedovi [mimoriadneho senátu] žiadosť, aby sa vec mohla prejednať v súlade s pravidlami stanovenými v samostatných ustanoveniach. Podaním žiadosti predsedovi [mimoriadneho senátu] sa neprerušuje prebiehajúce konanie.

3. Žiadosť uvedená v odseku 2 sa nepreskúma, ak sa týka určenia alebo posúdenia zákonnosti vymenovania sudcu alebo jeho právomoci vykonávať funkciu sudcu.

4. [Mimoriadny senát] má právomoc prejednávať žaloby o určenie, že právoplatné rozsudky [Najvyššieho súdu], všeobecných súdov, vojenských súdov a správnych súdov vrátane [Naczelný Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko)] sú nezákonné, ak nezákonnosť spočíva v spochybnení postavenia osoby vymenovanej do funkcie sudcu, ktorá vo veci rozhodovala.

5. Ustanovenia týkajúce sa konštatovania nezákonnosti právoplatného rozsudku sa analogicky uplatnia na konania v prípadoch uvedených v odseku 4 a ustanovenia týkajúce sa obnovy súdneho konania uzavretého právoplatným rozsudkom sa uplatnia na trestné veci. Nie je

⁵ Dz. U. z roku 2018, položka 5; nadobudol účinnosť 3. apríla 2018.

potrebné určiť pravdepodobnosť alebo existenciu škody spôsobenej vyhlásením rozsudku, ktorý je predmetom žaloby.

6. Žalobu o určenie nezákonnosti právoplatného rozsudku uvedenú v odseku 4 možno podať na [mimoriadny senát] bez toho, aby bola podaná na súd, ktorý vydal napadnutý rozsudok, a to aj vtedy, ak účastník konania nevyčerpal dostupné opravné prostriedky vrátane podania mimoriadnej žaloby na [Najvyšší súd].“

9. § 27 ods. 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde stanovuje:

„Do pôsobnosti disciplinárneho senátu patria:

...

- 1a. veci týkajúce sa udelenia súhlasu s trestným stíhaním sudcov, justičných čakateľov, prokurátorov a pridružených prokurátorov alebo s ich umiestnením do vyšetrovacej väzby,
2. veci v oblasti pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia, ktoré sa týkajú sudcov [Najvyššieho súdu],
3. veci týkajúce sa povinného odchodu sudcu [Najvyššieho súdu] do dôchodku.“

10. § 29 ods. 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde stanovuje:

„2. V rámci činnosti [Najvyššieho súdu] alebo jeho orgánov nie je dovolené spochybňovať legitimitu súdov, ústavných orgánov štátu alebo orgánov zodpovedných za preskúmanie a ochranu práva.

3. [Najvyšší súd] alebo iný orgán nemôže určiť ani posúdiť zákonnosť vymenovania sudcu alebo právomoci vykonávať funkciu sudcu, ktorá vyplýva z tohto vymenovania.“

11. § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde stanovuje:

„Vyhlásenie uvedené v § 88a [novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov] predkladajú sudcovia [Najvyššieho súdu] prvému predsedovi [Najvyššieho súdu] a prvý predseda [Najvyššieho súdu] ho predkladá [Krajowa Rada Sądownictwa (Štátna súdna rada; ďalej len ‚KRS‘)].“

12. § 72 ods. 1 zákona o Najvyššom súde stanovuje:

„Sudca [Najvyššieho súdu] je na disciplinárnej úrovni zodpovedný za porušenie pracovných povinností (disciplinárne previnenie), a to aj v týchto prípadoch:

1. zjavné a hrubé porušenie zákona,
2. konanie alebo opomenutie takého druhu, že bráni alebo vážne narúša fungovanie súdneho orgánu,
3. akty spochybňujúce existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky.“

13. V súlade s § 73 ods. 1 tohto zákona je disciplinárny senát disciplinárnym súdom druhého (a posledného) stupňa pre sudcov všeobecných súdov a disciplinárnym súdom prvého a druhého stupňa pre sudcov Najvyššieho súdu.

14. § 82 novelizovaného zákona o Najvyššom súde stanovuje:

„...“

2. Keď [Najvyšší súd] prejednáva vec, v ktorej vzniká právna otázka týkajúca sa nezávislosti sudcu alebo súdu, preruší konanie a postúpi túto otázku rozhodovaciemu zloženiu zloženému zo všetkých členov [mimoriadneho senátu].

3. Ak má [Najvyšší súd] pri skúmaní návrhu uvedeného v § 26 ods. 2 vážne pochybnosti o výklade ustanovení právnych predpisov, ktoré musia byť základom rozhodnutia, môže prerušiť konanie a položiť právnu otázku rozhodovaciemu zloženiu zloženému zo všetkých členov [mimoriadneho senátu].

4. Pri prijímaní rozhodnutia uvedeného v odseku 2 alebo 3 nie je [Mimoriadny senát] viazaný rozhodnutím iného rozhodovacieho zloženia [Najvyššieho súdu], pokiaľ toto rozhodnutie nenadobudlo silu právnej zásady.

5. Rozhodnutie prijaté všetkými členmi [mimoriadneho senátu] na základe odseku 2 alebo 3 je záväzná pre všetky rozhodovacie zloženia [Najvyššieho súdu]. Akýkoľvek odklon od rozhodnutia, ktoré nadobudlo silu právnej zásady, si vyžaduje, aby [Najvyšší súd] prijal nové rozhodnutie na plenárnom zasadnutí, pričom prijatie tohto rozhodnutia si vyžaduje prítomnosť najmenej dvoch tretín sudcov každého senátu. § 88 sa neuplatní.“

B. Novela zákona o organizácii všeobecných súdov

15. Novelizačný zákon zmenil ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon o organizácii všeobecných súdov) z 27. júla 2001⁶ okrem iného vložením § 42a, vložením odseku 4 do § 55 a zmenou a doplnením § 107 ods. 1 a § 110 ods. 2a.

16. § 42a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov znie takto:

„1. V súvislosti s činnosťou súdov alebo orgánov súdov nie je dovolené spochybňovať legitimitu súdov, ústavných orgánov štátu alebo orgánov zodpovedných za preskúmanie a ochranu práva.

2. Všeobecný súd alebo iný orgán nemôže určiť ani posúdiť zákonnosť vymenovania sudcu alebo právomoci vykonávať funkciu sudcu, ktorá vyplýva z tohto vymenovania.

...“

17. § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov stanovuje:

„Sudcovia môžu rozhodovať vo všetkých veciach na mieste, kam boli pridelení, ako aj na iných súdoch vo veciach vymedzených zákonom (príslušnosť sudcu). Ustanovenia týkajúce sa pridelenia vecí a vymenovania a zmeny rozhodovacích zložení neobmedzujú príslušnosť sudcu

⁶ Dz. U. z roku 2001, č. 98, položka 1070.

a nemôžu byť základom na určenie, že rozhodovacie zloženie je v rozpore so zákonom, že súd má nesprávne zloženie alebo že osoba, ktorá nie je oprávnená alebo spôsobilá rozhodovať, je súčasťou tohto súdu.“

18. V súlade s § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov musia všetci poľskí⁷ sudcovia poskytnúť určité informácie na účely následného uverejnenia v Biuletyn Informacji Publicznej (vestník verejných informácií):

„1. Sudca je povinný predložiť písomné vyhlásenie, v ktorom uvedie:

1. svoje členstvo v združení vrátane názvu a sídla združenia, zastávaných funkcií a obdobia členstva,
 2. funkciu zastávanú v orgáne neziskovej nadácie vrátane názvu a sídla nadácie a obdobia, počas ktorého funkciu zastával,
 3. svoje členstvo v politickej strane pred vymenovaním do funkcie sudcu a členstvo v politickej strane počas svojho funkčného obdobia pred 29. decembrom 1989 vrátane názvu strany, zastávaných funkcií a obdobia členstva.
2. Vyhlásenia uvedené v odseku 1 predkladajú sudcovia predsedovi príslušného odvolacieho súdu a predsedovia odvolacích súdov ich predkladajú [Minister Sprawiedliwości (minister spravodlivosti)].
3. Vyhlásenia uvedené v odseku 1 sa predkladajú do 30 dní odo dňa nástupu sudcu do funkcie a do 30 dní odo dňa vzniku alebo zániku okolností uvedených v odseku 1.
4. Informácie obsiahnuté vo vyhláseniach uvedených v odseku 1 sa zverejnia a sprístupnia vo vestníku verejných informácií uvedenom v zákone zo 6. septembra 2001 o prístupe k verejným informáciám najneskôr do 30 dní odo dňa predloženia vyhlásenia oprávnenému orgánu.“

19. Podľa § 107 ods. 1 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov:

„Sudca je na disciplinárnej úrovni zodpovedný za porušenie pracovných povinností (disciplinárne previnenie), a to aj v týchto prípadoch:

...

2. konanie alebo opomenutie takého druhu, že bráni alebo vážne narúša fungovanie súdneho orgánu,
3. akty spochybňujúce existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky,

...“

⁷ Podľa § 45 ods. 3 zákona o Najvyššom súde sa § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov uplatňuje na sudcov Najvyššieho súdu a podľa § 8 ods. 2 ustawa – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (zákon o organizácii správnych súdov) sa to isté ustanovenie uplatní na sudcov správnych súdov a Najvyššieho správneho súdu.

20. § 110 ods. 2a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov stanovuje:

„Disciplinárny súd, v obvode ktorého sudca, voči ktorému sa vedie konanie, vykonáva svoju funkciu, má územnú právomoc prejednávať a rozhodovať vo veciach uvedených v § 37 ods. 5 a v § 75 ods. 2 bode 3. Vo veciach uvedených v § 80 a v § 106zd je príslušným súdom v prvom stupni [Najvyšší súd] zasadajúci ako samosudca disciplinárneho senátu a v druhom stupni [Najvyšší súd] zasadajúci v rozhodovacom zložení zloženom z troch sudcov disciplinárneho senátu.“

C. Novela zákona o organizácii správnych súdov

21. Novelizačný zákon zmenil ustawa – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (zákon o organizácii správnych súdov) z 25. júla 2002⁸ okrem iného vložil odsekov 1a a 1b do § 5, odseku 2 do § 8 a zmenou a doplnením § 29 ods. 1 a § 49 ods. 1.

22. § 5 ods. 1a a 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov stanovuje:

„1a. V súvislosti s činnosťou správneho súdu alebo jeho orgánov nie je dovolené spochybňovať legitimitu súdov, ústavných orgánov štátu alebo orgánov zodpovedných za preskúmanie a ochranu práva.

1b. Správny súd alebo iný orgán nemôže určiť ani posúdiť zákonnosť vymenovania sudcu alebo právomoci vykonávať funkciu sudcu, ktorá vyplýva z tohto vymenovania.“

23. § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov stanovuje:

„Vyhlásenie uvedené v § 88a [novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov] predkladajú sudcovia [wojewódzki sąd administracyjny (regionálny správny súd)] príslušnému predsedovi regionálneho správneho súdu, predsedovi krajského správneho súdu a sudcovia [Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd, Poľsko)] predsedovi [Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd)] a predsedovi [Naczelny Sąd Administracyjny (Najvyšší správny súd)] ho predkladá [KRS].“

24. Podľa § 29 ods. 1 tohto zákona sa disciplinárne previnenia stanovené v § 107 ods. 1 bode 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov vzťahujú aj na sudcov správnych súdov.

25. Podľa § 49 ods. 1 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov sa disciplinárne previnenia stanovené v § 72 ods. 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde vzťahujú aj na sudcov Naczelny Sąd Administracyjny (ďalej len „Najvyšší správny súd“).

D. Novelizačný zákon – prechodné ustanovenia

26. V súlade s § 8 novelizačného zákona sa § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov vzťahuje na veci, ktoré sa začali alebo skončili pred nadobudnutím účinnosti novelizačného zákona, teda pred 14. februárom 2020.

⁸ Dz. U. z roku 2002, položka 1269.

27. § 10 novelizačného zákona stanovuje:

„1. Ustanovenia [zákona o Najvyššom súde] v znení vyplývajúcom z tohto zákona sa vzťahujú aj na veci preskúmateľné [mimoriadnym senátom], ktoré sa začali a neboli ukončené právoplatným rozsudkom, vrátane rozhodnutia o odvolaní, pred dátumom nadobudnutia účinnosti tohto zákona.

2. Súd, ktorý sa zaoberá vecou uvedenou v odseku 1, ju bezodkladne, najneskôr však do siedmich dní odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona, postúpi [mimoriadnemu senátu], ktorý môže zrušiť predtým vykonané úkony, pokiaľ bránia tomu, aby sa vo veci konalo v súlade so zákonom.

3. Úkony vykonané súdmi a účastníkmi konania v prípadoch uvedených v odseku 1 po dni nadobudnutia účinnosti tohto zákona v rozpore s odsekom 2 nevyvolávajú procesné účinky.“

III. Konanie pred podaním žaloby

28. Keďže Komisia sa domnievala, že prijatím novelizačného zákona si Poľská republika nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z kombinácie ustanovení uvedených v bode 1 vyššie, 29. apríla 2020 zaslala tomuto členskému štátu formálnu výzvu. Poľská republika odpovedala listom z 29. júna 2020, v ktorom spochybnila všetky tvrdenia, podľa ktorých porušila právo EÚ.

29. Komisia vydala 30. októbra 2020 odôvodnené stanovisko, v ktorom trvala na svojom tvrdení, že novelizačný zákon porušuje ustanovenia práva EÚ uvedené vo formálnej výzve.

30. Komisia 3. decembra 2020 vydala doplňujúcu formálnu výzvu týkajúcu sa súdnej činnosti disciplinárneho senátu vo veciach postavenia sudcov a justičných čakateľov podľa § 27 ods. 1 bodu 1a), 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde vloženého novelizačným zákonom.

31. Poľská republika v odpovedi z 30. decembra 2020 na odôvodnené stanovisko Komisie z 30. októbra 2020 poprela údajné porušenia. Poľská republika 4. januára 2021 odpovedala na doplňujúcu formálnu výzvu Komisie z 3. decembra 2020, pričom tvrdila, že výhrady týkajúce sa nedostatočnej nezávislosti disciplinárneho senátu sú nedôvodné.

32. Komisia vydala 27. januára 2021 doplňujúce odôvodnené stanovisko v súvislosti so súdnou činnosťou disciplinárneho senátu vo veciach týkajúcich sa postavenia sudcov a justičných čakateľov. Listom z 26. februára 2021 Poľská republika odpovedala, že výhrada uvedená v doplňujúcom odôvodnenom stanovisku je nedôvodná.

IV. Konanie na Súdnom dvore

33. Návrhom podaným 1. apríla 2021 Komisia podala túto žalobu na Súdny dvor podľa článku 258 ZFEÚ. Komisia navrhuje, aby Súdny dvor určil, že:

„– Poľská republika si tým, že prijala a ponechala v platnosti § 42a ods. 1 a 2 a § 55 ods. 4 ustawa prawo o ustroju sądów powszechnych [novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov], § 26 ods. 3 a § 29 ods. 2 a 3 [novelizovaného zákona o Najvyššom súde] a § 5 ods. 1a a 1b [novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov], ako aj § 8 novelizačného zákona, ktorý vyhlasuje za neprípustné, aby akýkoľvek vnútroštátny súd skúmal splnenie požiadaviek Únie týkajúcich sa nezávislého a nestranného súd vopred zriadeného zákonom, nespĺnila

povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 [Charty] vo svetle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva [(ďalej len ,ESLP‘)] týkajúcej sa článku 6 ods. 1 [Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950 (ďalej len ,EDLP‘)], ako aj článku 267 ZFEÚ a zásady prednosti práva Európskej únie,

- Poľská republika si tým, že prijala a ponechala v platnosti § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 zákona o Najvyššom súde v znení vyplývajúcom z novelizačného zákona, ako aj § 10 novelizačného zákona, podľa ktorých preskúmanie sťažností a právnych otázok týkajúcich sa nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu patrí do výlučnej právomoci [mimoriadneho senátu], nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie a z článku 267 ZFEÚ, ako aj zo zásady prednosti práva Únie,
- Poľská republika si tým, že prijala a ponechala v platnosti § 107 ods. 1 body 2 a 3 [novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov], ako aj § 72 ods. 1 body 1 až 3 zákona o Najvyššom súde v znení vyplývajúcom z novelizačného zákona, ktoré umožňujú kvalifikovať preskúmanie splnenia požiadaviek Únie týkajúcich sa nezávislého a nestranného súdu vopred zriadeného zákonom, ako disciplinárne previnenie, nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, ako aj z článku 267 ZFEÚ,
- Poľská republika si tým, že poverila [disciplinárny senát], ktor[ého] nezávislosť a nestrannosť nie je zaručená, rozhodovať o veciach, ktoré sa priamo týkajú postavenia a výkonu funkcie sudcov a [justičných čakateľov] (napr. udelenie súhlasu s trestným stíhaním sudcu a [justičného čakateľa] alebo súhlas s ich zatknutím, veci týkajúce sa pracovného práva a sociálneho zabezpečenia sudcov Najvyššieho súdu a veci týkajúce sa [povinného] odchodu sudcov Najvyššieho súdu do dôchodku), nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,
- Poľská republika tým, že prijala a ponechala v platnosti § 88a [novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov], § 45 ods. 3 zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 zákona o správnych súdoch v znení vyplývajúcom z novelizačného zákona, porušila právo na rešpektovanie súkromného života a právo na ochranu osobných údajov zaručené článkom 7 a článkom 8 ods. 1 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článkom 6 ods. 1 písm. c) a e), člán[kom] 6 ods. 3 a člán[kom] 9 ods. 1 [GDPR].“

34. Komisia tiež navrhuje, aby bola Poľská republika zaviazaná na náhradu trov konania.

35. Poľská republika vo svojom vyjadrení k žalobe podanom 17. júna 2021 navrhuje, aby Súdny dvor zamietol túto žalobu ako nedôvodnú v celom rozsahu a zaviazal Komisiu na náhradu trov konania.

36. Komisia a Poľská republika podali repliku a dupliku 28. júla 2021, resp. 7. septembra 2021.

37. Samostatným návrhom podaným 1. apríla 2021 Komisia požiadala o nariadenie predbežných opatrení podľa článku 279 ZFEÚ, pričom navrhla, aby Súdny dvor nariadil Poľskej republike, aby až do vynesenia rozsudku Súdneho dvora vo veci samej pozastavila uplatňovanie viacerých ustanovení zavedených novelizačným zákonom.

38. Uznesením zo 14. júla 2021⁹ podpredsedníčka Súdneho dvora vyhovel návrhu Komisie na nariadenie predbežných opatrení až do vyhlásenia rozsudku, ktorým sa skončí toto konanie, a určila, že o trovách konania sa rozhodne neskôr.¹⁰

39. Poľská republika 16. augusta 2021 vychádzajúc z toho, že rozsudok Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd, Poľsko) zo 14. júla 2021 vydaný vo veci P 7/20 [ďalej len „rozsudok Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), vec P 7/20“] predstavuje zmenu okolností, požiadala Súdny dvor, aby zrušil svoje uznesenie zo 14. júla 2021 podľa článku 163 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora. Tento členský štát ďalej navrhol, aby žalobu prejedнала veľká komora Súdneho dvora.¹¹

40. Uznesením zo 6. októbra 2021¹² podpredsedníčka Súdneho dvora zamietla návrhy Poľskej republiky a určila, že o trovách konania sa rozhodne neskôr. Podpredsedníčka Súdneho dvora vo svojom uznesení uviedla, že zásada prednosti práva EÚ ukladá všetkým orgánom členských štátov povinnosť zaručiť plný účinok jednotlivých noriem Únie, pričom právo členských štátov nemôže ohroziť účinok priznaný týmto ustanoveniam. Podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktorý je jasný, presný a bezpodmienečný, musí každý členský štát zabezpečiť, aby súdy, ktoré môžu rozhodovať o uplatňovaní alebo výklade práva EÚ, splňali požiadavky účinnej súdnej ochrany. Vnútroštátne ustanovenia o organizácii súdnictva v členských štátoch môžu byť predmetom preskúmania z hľadiska článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v rámci žaloby o nesplnenie povinnosti a v dôsledku toho aj predmetom predbežných opatrení, ktoré majú v tomto kontexte pozastaviť ich uplatňovanie. Na tomto posúdení nič nemení skutočnosť, že vnútroštátny ústavný súd vyhlási takéto predbežné opatrenia za odporujúce ústavnému poriadku dotknutého členského štátu. Podľa zásady prednosti práva EÚ sa členský štát nemôže odvolávať na pravidlá vnútroštátneho práva, a to ani ústavného poriadku, s cieľom narušiť jednotu a účinnosť práva Únie.¹³

41. Medzitým Komisia 7. septembra 2021 uviedla, že z informácií, ktoré Poľská republika poskytla listom zo 16. augusta 2021, nevyplýva, že prijala všetky opatrenia potrebné na vykonanie predbežných opatrení stanovených v uznesení zo 14. júla 2021. Komisia tvrdila, že na zabezpečenie plnej účinnosti uznesenia zo 14. júla 2021, účinného uplatňovania práva Únie a dodržiavania zásad právneho štátu a integrity právneho poriadku Únie je potrebné, aby Súdny

⁹ Komisia/Poľsko (C-204/21 R, EU:C:2021:593) (ďalej len „uznesenie zo 14. júla 2021“).

¹⁰ Poľská republika bola okrem iného povinná pozastaviť:

- uplatňovanie ustanovení, podľa ktorých má disciplinárny senát právomoc rozhodovať o žiadostiach o udelenie súhlasu s trestným stíhaním sudcov alebo justičných čakatelov,
- účinky rozhodnutí, ktoré už prijal disciplinárny senát a ktoré udeľujú súhlas so začatím trestného konania proti sudcovi alebo s jeho zatknutím, a zdržať sa postúpenia vecí súdu, ktorý nespĺňa požiadavky nezávislosti,
- uplatňovanie ustanovení, na základe ktorých je disciplinárny senát príslušný rozhodovať vo veciach týkajúcich sa postavenia sudcov Najvyššieho súdu a výkonu ich funkcie, a zdržať sa postúpenia týchto vecí súdu, ktorý nespĺňa požiadavku nezávislosti,
- uplatňovanie ustanovení, ktoré umožňujú vyodenie disciplinárnej zodpovednosti sudcov za to, že preskúmali dodržiavanie požiadaviek nezávislosti a nestrannosti súdu vopred zriadeného zákonom,
- uplatňovanie ustanovení vnútroštátneho práva v rozsahu, v akom zakazujú vnútroštátnym súdom overovať súlad s požiadavkami práva EÚ týkajúcimi sa nezávislého a nestranného súdu vopred zriadeného zákonom,
- uplatňovanie ustanovení, ktorými sa zavádza výlučná právomoc mimoriadneho senátu na preskúmanie sťažností založených na nedostatku nezávislosti sudcu alebo súdu.

¹¹ V tomto rozsudku Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) okrem iného rozhodol, že článok 4 ods. 3 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 279 ZFEÚ je nezlučiteľný s článkami 2 a 7, článkom 8 ods. 1 a článkom 90 ods. 1 Ústavy Poľskej republiky v spojení s článkom 4 ods. 1 tejto ústavy. Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) sa domnieval, že Súdny dvor prekročil svoje právomoci – a teda rozhodol *ultra vires* –, keď Poľskej republike uložil predbežné opatrenia týkajúce sa organizácie a právomoci poľských súdov, ako aj konania na týchto súdoch. Uznesenie zo 6. októbra 2021, Poľsko/Komisia (C-204/21 R-RAP, EU:C:2021:834, body 10 a 11).

¹² Poľsko/Komisia (C-204/21 R-RAP, EU:C:2021:834).

¹³ Uznesenie zo 6. októbra 2021, Poľsko/Komisia (C-204/21 R-RAP, EU:C:2021:834, body 18 až 24).

dvor uložil Poľskej republike povinnosť zaplatiť denné penále vo výške, ktorá by mohla podnietiť tento členský štát k tomu, aby čo najskôr plne vykonal uvedené predbežné opatrenia. Poľská republika tvrdila, že prijala všetky opatrenia potrebné na vykonanie uznesenia zo 14. júla 2021.

42. Uznesením z 27. októbra 2021¹⁴ podpredseda Súdneho dvora uložil Poľskej republike povinnosť zaplatiť Komisii penále vo výške 1 000 000 eur denne odo dňa doručenia tohto uznesenia až dovtedy, kým si tento členský štát nesplní povinnosti vyplývajúce z uznesenia zo 14. júla 2021, alebo ak si ich nesplní, do dňa vyhlásenia rozsudku, ktorým sa skončí toto konanie, a určil, že o trovách konania sa rozhodne neskôr.

43. Rozhodnutím z 30. septembra 2021 predseda Súdneho dvora umožnil Belgickému kráľovstvu, Dánskemu kráľovstvu, Holandskému kráľovstvu, Fínskej republike a Švédskemu kráľovstvu vstúpiť do konania v tejto veci ako vedľajší účastníci na podporu návrhov Komisie. Tieto členské štáty predložili Súdnemu dvoru písomné pripomienky.

44. Rozhodnutím zo 7. októbra 2021 predseda Súdneho dvora priznal tejto veci prednostné prejednanie podľa článku 53 ods. 3 rokovacieho poriadku.

45. Dňa 28. júna 2022 sa uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bolo vypočuté Belgické kráľovstvo, Dánske kráľovstvo, Holandské kráľovstvo, Poľská republika, Fínska republika, Švédske kráľovstvo a Komisia, pričom títo účastníci konania tiež odpovedali na otázky Súdneho dvora.

V. Právny kontext

46. S cieľom vyriešiť otázky, ktoré Súdny dvor prejednáva v rámci tejto žaloby o nesplnenie povinnosti, je potrebné poukázať na tieto ustálené právne zásady.

47. Európska únia je založená na hodnotách spoločných pre členské štáty v spoločnosti, v ktorej prevláda spravodlivosť.¹⁵ Vzájomná dôvera medzi členskými štátmi a najmä ich súdmi je založená na predpoklade, že majú súbor spoločných hodnôt. Z toho vyplýva, že dodržiavanie hodnôt zakotvených v článku 2 ZEÚ členským štátom je podmienkou požívania všetkých práv vyplývajúcich z uplatňovania Zmlúv na tento členský štát.¹⁶

48. Dodržiavanie zásad právneho štátu je jednou z týchto spoločných hodnôt, ktorých konkrétnym prejavom je článok 19 ods. 1 ZEÚ. V jeho druhom pododseku sa od členských štátov vyžaduje, aby stanovili prostriedky nápravy potrebné na zabezpečenie účinnej právnej ochrany v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo EÚ. Z článku 47 druhého odseku prvej vety Charty, v ktorom sa odzrkadľuje všeobecná zásada účinnej súdnej ochrany, tiež vyplýva, že každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná

¹⁴ Komisia/Poľsko (C-204/21 R, neuvverejnené, EU:C:2021:878).

¹⁵ Článok 2 ZEÚ.

¹⁶ Článok 49 ZEÚ stanovuje, že každý európsky štát, ktorý rešpektuje hodnoty uvedené v článku 2 ZEÚ a zaviazá sa ich podporovať, môže požiadať o členstvo v Európskej únii. Rozsudok z 20. apríla 2021, Republika (C-896/19, EU:C:2021:311, body 61 až 63).

nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.¹⁷ Okrem toho článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty majú priamy účinok a priznávajú jednotlivcom práva, ktorých sa môžu dovolávať pred vnútroštátnymi súdmi.¹⁸

49. Členským štátom¹⁹ prináleží vytvoriť taký systém opravných prostriedkov a postupov na zabezpečenie účinnej právnej ochrany²⁰ v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, aby súdy v rámci tohto systému, ktoré môžu rozhodovať o uplatňovaní alebo výklade práva EÚ, spĺňali požiadavky účinnej súdnej ochrany.²¹ Členským štátom teda prináleží určiť súdy a/alebo inštitúcie príslušné na preskúmanie platnosti vnútroštátneho ustanovenia a stanoviť opravné prostriedky a postupy, ktoré umožňujú napadnúť jeho platnosť, a ak je žaloba dôvodná, zrušiť uvedené ustanovenie a určiť účinky takeéhoto zrušenia.²² Pokiaľ právo EÚ nestanovuje inak, neukladá členským štátom nijaký konkrétny súdny model²³ ani nepožaduje, aby prijali osobitný systém opravných prostriedkov, za predpokladu, že dostupné prostriedky nápravy sú v súlade so zásadami ekvivalencie a efektivity.²⁴ Pri výkone tejto právomoci musia členské štáty dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva Únie.²⁵ Tento prístup odráža zásady subsidiarity a proporcionality uvedené v článku 5 ZEÚ a procesnú autonómiu členských štátov.²⁶

¹⁷ Rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 122). Zatiaľ čo článok 47 Charty pomáha zabezpečiť dodržiavanie práva na účinnú súdnu ochranu každého jednotlivca, ktorý sa v danom prípade dovoláva práva, ktoré mu vyplýva z práva Únie, cieľom článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ je zabezpečiť, aby systém opravných prostriedkov v každom členskom štáte zaručoval účinnú súdnu ochranu v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, bez ohľadu na to, či členský štát vykonáva právo EÚ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty: rozsudok z 20. apríla 2021, Republika (C-896/19, EU:C:2021:311, body 36, 45 a 52).

¹⁸ Rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, body 145 a 146).

¹⁹ Poľská republika v duplike tvrdí, že podľa rozsudku Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), vec P 7/20, Súdny dvor konal *ultra vires* tým, že prijal predbežné opatrenia v súlade so svojím uznesením zo 14. júla 2021, keďže organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do ich výlučnej právomoci. Poľská republika sa domnieva, že vzhľadom na ustálenú judikatúru Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), Verfassungsgerichtshof (Ústavný súd, Belgicko), Ústavního soudu (Ústavný súd, Česká republika), Højesteret (Najvyšší súd, Dánsko), Bundesverfassungsgericht (Spolkový ústavný súd, Nemecko), Tribunal Constitucional (Ústavný súd, Španielsko), Conseil d'État (Štátna rada, Francúzsko), Corte costituzionale (Ústavný súd, Taliansko) a Curtea Constituțională (Ústavný súd, Rumunsko) s odkazom na zásadu ústavnej identity ústavné súdy členských štátov „majú posledné slovo“, pokiaľ ide o právomoci prenesené na základe zmlúv. Právomoci Európskej únie sú vymedzené zásadou prenesenia právomocí, ktorá je zásadou práva EÚ a ktorá zahŕňa tak ústavné zásady členských štátov, ako aj povinnosť Európskej únie rešpektovať ich národnú identitu.

²⁰ Zásada účinnej súdnej ochrany práv jednotlivcov vyplývajúcich z práva Únie, na ktorú sa odvoláva článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, predstavuje všeobecnú zásadu práva Únie, ktorá vychádza z ústavných tradícií spoločných členským štátom, bola zakotvená v článkoch 6 a 13 EDLP a v súčasnosti je potvrdená v článku 47 Charty. Toto posledné uvedené ustanovenie sa teda musí zohľadniť na účely výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 102 a tam citovaná judikatúra).

²¹ V prejednávanej veci je nesporné, že Najvyšší súd, všeobecné súdy a správne súdy v Poľsku môžu byť povinné rozhodovať o otázkach týkajúcich sa uplatňovania a výkladu práva EÚ vo veciach, ktoré im boli predložené, a teda vo veciach, ktoré patria do oblastí, na ktoré sa vzťahuje právo Únie podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, body 111 až 114).

²² Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, bod 34).

²³ Pozri analogicky rozsudok A. K. (bod 130).

²⁴ Členské štáty sú teda zodpovedné za to, aby podľa článku 47 Charty bolo právo na účinnú súdnu ochranu práv, ktoré osobám podliehajúcim súdnej právomoci vyplývajú z práva Únie, účinne chránené: rozsudok A. K. (bod 115 a tam citovaná judikatúra). Pozri tiež rozsudok z 22. októbra 1998, IN. CO. GE.'90 a i. (C-10/97 až C-22/97, EU:C:1998:498, bod 14). Zásada efektivity a právo na účinný prostriedok nápravy podľa článku 47 sa do určitej miery prekrývajú. Pozri v tomto zmysle návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Bobek vo veci An tAire Talmhaíochta Bia agus Mara, Éire agus an tArd-Aighne (C-64/20, EU:C:2021:14, bod 42). Pozri tiež analogicky rozsudok z 15. apríla 2008, Impact (C-268/06, EU:C:2008:223, body 46 až 48).

²⁵ Pozri v tomto zmysle rozsudok A. K. (bod 115 a tam citovanú judikatúru). Rozsudok zo 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931, bod 36), uvádza, že to tak môže byť, pokiaľ ide o vnútroštátne pravidlá upravujúce vymenovanie sudcov a súdne preskúmanie tohto postupu. Pozri tiež rozsudok z 20. apríla 2021, Republika (C-896/19, EU:C:2021:311, bod 48).

²⁶ Rozsudok z 2. marca 2021, Prokuratuur (Podmienky prístupu k údajom týkajúcim sa elektronických komunikácií) (C-746/18, EU:C:2021:152, bod 42).

50. Článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni vnútroštátnym ustanoveniam o organizácii súdnictva, ktoré znižujú ochranu hodnoty právneho štátu, najmä záruky nezávislosti súdnictva. Súdny dvor okrem toho rozhodol, že členský štát nemôže zmeniť svoju právnu úpravu tak, aby znížila ochranu právneho štátu. Členské štáty sa preto musia zdržať prijímania pravidiel, ktoré narúšajú nezávislosť súdnictva.²⁷

51. Požiadavka nezávislosti súdov, ktorá je neoddeliteľnou súčasťou úlohy rozhodovať, je súčasťou práva na účinnú súdnu ochranu, ktoré je zas súčasťou základného práva na spravodlivý proces, zakotveného v článku 47 Charty. V tomto kontexte má nezávislosť sudcov členských štátov zásadný význam pre právny poriadok Únie.²⁸

52. Požiadavka na nezávislosť súdov má dva aspekty. Prvý, svojou povahou vonkajší, si vyžaduje, aby súd vykonával svoje funkcie autonómne, pričom nepodlieha nijakému hierarchickému obmedzeniu ani nie je podriadený akémukoľvek inému orgánu a neprijíma príkazy alebo pokyny z nijakého zdroja, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli narušiť nezávislý úsudok jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia. Druhý aspekt, svojou povahou vnútorný, súvisí s nestrannosťou. Jeho cieľom je zabezpečiť, aby si súdy, pokiaľ ide o predmet súdneho konania, udržiavali rovnaký odstup od účastníkov konania a ich príslušných záujmov. Tento aspekt nezávislosti si vyžaduje, aby súdy boli objektívne a nemali iný záujem na výsledku konania, než je prísne uplatňovanie zásady právneho štátu.²⁹

53. Požiadavka nestrannosti má tiež dva aspekty. Po prvé členovia súdneho orgánu musia byť sami subjektívne nestranní, to znamená, že nikto z nich nesmie prejavovať zaujatosť alebo osobný predsudok. Ak sa nepreukáže opak, uplatňuje sa domnienka osobnej nestrannosti. Po druhé súd musí byť objektívne nestranný, to znamená, že musí poskytnúť dostatočné záruky na vylúčenie akýchkoľvek legitímnych pochybností v tejto súvislosti.³⁰

54. Nakoniec keď článok 47 Charty stanovuje požiadavku, aby bol súd „zriadený zákonom“, jeho cieľom je zabezpečiť, aby sa organizácia systému súdnictva spravovala zákonom prijatým zákonodarnou mocou spôsobom, ktorý je v súlade s pravidlami vymedzujúcimi výkon jej právomoci, a zabrániť tomu, aby táto organizácia bola ponechaná na voľnú úvahu výkonnej moci. Uvedená požiadavka sa týka právneho základu samotnej existencie súdu, ako aj každého iného ustanovenia vnútroštátneho práva, ktorého nedodržanie spôsobuje protiprávnosť účasti jedného alebo viacerých sudcov na preskúmaní dotknutej veci, čo zahŕňa najmä ustanovenia týkajúce sa rozhodovacieho zloženia súdu.³¹

²⁷ Rozsudok z 20. apríla 2021, Republika (C-896/19, EU:C:2021:311, body 63 až 65). Pozri tiež stanovisko 2/13 (Pristúpenie Európskej únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, bod 168).

²⁸ Má to zásadný význam ako záruka, že všetky práva, ktoré jednotlivcom vyplývajú z práva EÚ, budú chránené a že hodnoty spoločné pre členské štáty stanovené v článku 2 ZEÚ, najmä hodnota právneho štátu, budú zachované. Rozsudok z 20. apríla 2021, Republika (C-896/19, EU:C:2021:311, body 48 až 51 a tam citovaná judikatúra).

²⁹ Rozsudok A. K. (body 120 až 122).

³⁰ Rozsudok z 24. marca 2022, Wagenknecht/Komisia (C-130/21 P, EU:C:2022:226). Súdny dvor uviedol, že podľa judikatúry [ESLP] sa v rámci subjektívneho skúmania nestrannosti musí zohľadniť osobné presvedčenie a správanie konkrétneho sudcu, teda je potrebné preskúmať, či tento sudca preukázal predsudok alebo zaujatosť v danej veci. V rámci objektívneho skúmania nestrannosti treba určiť, či samotný súd, okrem iného prostredníctvom svojho zloženia, poskytuje dostatočné záruky na vylúčenie akýchkoľvek oprávnených pochybností o svojej nestrannosti. Treba teda určiť, či nezávisle od správania sudcu niektoré overiteľné skutočnosti oprávňujú vysloviť pochybnosti o jeho nestrannosti. V danej oblasti môžu byť dôležité aj dojmy. Rozsudok A. K. (bod 128 a tam citovaná judikatúra [ESLP]).

³¹ Rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 205 a tam citovaná judikatúra). Záruky nezávislosti a nestrannosti vyžadované podľa práva Únie stanovujú ako požiadavku existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre zaujatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti účastníkov konania, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom. Rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 117).

55. Nezrovnalosť, ku ktorej došlo pri vymenovaní sudcov,³² predstavuje porušenie požiadavky, aby bol súd zriadený zákonom, ak má táto nezrovnalosť takú povahu a závažnosť, že vytvára skutočné riziko, že iné zložky moci, najmä výkonná moc, by mohli vyvíjať nenáležitý vplyv, ktorý ohrozuje integritu procesu menovania. Platí to v prípade, keď je dotknuté uplatňovanie základných pravidiel, ktoré tvoria neoddeliteľnú súčasť vytvárania a fungovania tohto súdneho systému.³³ Takáto nezrovnalosť môže u osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolať dôvodné pochybnosti o nezávislosti³⁴ a nestrannosti takto vymenovaného sudcu alebo sudcov.

56. Požiadavky nezávislosti, nestrannosti a predchádzajúceho zriadenia zákonom sú neodmysliteľne prepojené a prekrývajú sa. Porušenie jednej z týchto požiadaviek môže mať za následok porušenie inej alebo dokonca všetkých z nich.³⁵

57. Členské štáty, najmä ich súdne zložky, musia chrániť práva priznané jednotlivcom podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty dvoma spôsobmi.

58. Po prvé je dôsledkom práva na nezávislý a nestranný súd, ktorý bol zriadený zákonom, že každý má možnosť dovolávať sa tohto práva.³⁶ Okrem toho, ak je existencia nezávislého a nestranného súdu spochybnená z dôvodu, ktorý sa bezprostredne nezdá byť zjavne nedôvodný,³⁷ každý súd³⁸ je povinný overiť, či v podobe, v akej je zložený, predstavuje takýto súd. Táto právomoc je nevyhnutná na udržanie dôvery, ktorú musia súdy v demokratickej spoločnosti vzbudzovať u osôb, ktoré podliehajú ich rozhodnutiam. Takéto overenie je teda podstatnou formálnou náležitosťou, ktorej dodržanie je vecou verejného poriadku, a jej porušenie sa musí overiť buď vtedy, keď ho namietajú účastníci konania, alebo *ex offico*.³⁹ Vo výnimočných prípadoch môžu byť súdy jedného členského štátu vyzvané, aby posúdili, či v inom členskom štáte nebolo porušené základné právo osoby na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.⁴⁰

³² ESLP vo svojom rozsudku z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, body 227 a 232), uviedol, že proces vymenovania sudcov nevyhnutne predstavuje neoddeliteľnú súčasť pojmu „súd zriadený zákonom“ v zmysle článku 6 ods. 1 EDLP. Nezávislosť súdu v zmysle tohto ustanovenia môže byť meraná najmä spôsobom vymenovania jeho členov. Pozri tiež rozsudok z 22. februára 2022, Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 57 a tam citovanú judikatúru).

³³ Pozri rozsudky Simpson (bod 75) a zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 130). Pozri analogicky rozsudok zo 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931, body 71 až 73), pokiaľ ide o delegovanie sudcov. Nie každé pochybenie, ku ktorému môže dôjsť v priebehu postupu vymenovania sudcu, môže spochybniť nezávislosť a nestrannosť tohto sudcu, a teda postavenie senátu, v ktorom sudca zasadá, ako „nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom“ v zmysle práva EÚ: rozsudok z 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, bod 123). Pozri tiež rozsudok z 22. februára 2022, Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, body 71 až 74).

³⁴ Výraz „zriadený zákonom“ odráža najmä zásadu právneho štátu. Zahŕňa nielen právny základ samotnej existencie súdu, ale aj zloženie senátu v každej veci a akékoľvek iné ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré by v prípade porušenia spôsobilo nezákonnosť účasti jedného alebo viacerých sudcov na preskúmaní veci, najmä ustanovenia týkajúce sa nezávislosti a nestrannosti členov dotknutého súdu. Rozsudok z 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, body 118, 119, 121 a tam citovaná judikatúra).

³⁵ Pozri napríklad rozsudok z 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, body 117 až 122 a tam citovanú judikatúru).

³⁶ Rozsudok Simpson (bod 55).

³⁷ Rozsudok z 1. júla 2008, Chronopost/UFEX a i. (C-341/06 P a C-342/06 P, EU:C:2008:375, bod 46).

³⁸ Vráťane Súdneho dvora, Všeobecného súdu a súdov členských štátov. Pozri rozsudky Simpson (bod 57) a z 24. marca 2022, Wagenknecht/Komisia (C-130/21 P, EU:C:2022:226, bod 15), pokiaľ ide o Súdny dvor a Všeobecný súd. Pozri rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, body 126 až 131), pokiaľ ide o súdy členských štátov.

³⁹ Pozri rozsudky Simpson (body 55 a 57) a z 1. júla 2008, Chronopost/UFEX a i. (C-341/06 P a C-342/06 P, EU:C:2008:375, bod 46).

⁴⁰ Pozri analogicky rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému) (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 73). Pozri tiež rozsudok z 22. februára 2022, Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100).

59. Po druhé súdy musia rešpektovať zásadu prednosti práva EÚ.⁴¹ V rámci výkonu právomoci, ktorá im bola zverená, sú súdy, ktoré majú uplatňovať právo Únie, povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti práva Únie a v prípade potreby neuplatniť vnútroštátne ustanovenia alebo vnútroštátnu judikatúru, ktoré sú v rozpore s právom Únie.⁴² Na to, aby súd, ktorému vnútroštátne právo zveruje uplatňovanie práva Únie, neuplatnil ustanovenie vnútroštátneho práva, musí byť schopný posúdiť a určiť, či je ustanovenie vnútroštátneho práva v rozpore s právom Únie. V súlade so zásadou prednosti práva EÚ⁴³ treba jasne rozlišovať medzi právomocou neuplatniť ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s právom Únie, v konkrétnom prípade a právomocou zrušiť takéto ustanovenie, v dôsledku ktorého ustanovenie stráca platnosť na všetky účely.⁴⁴

60. Pokiaľ ide o úlohu vnútroštátnych ústav a vnútroštátnych ústavných súdov uvedenú v duplike,⁴⁵ Súdny dvor rozhodol, že Európska únia musí rešpektovať vnútroštátnu identitu členských štátov v súlade s článkom 4 ods. 2 ZEÚ. Právo EÚ nepožaduje, aby si členské štáty zvolili konkrétny ústavný model. Príslušné ústavné poriadky členských štátov však musia zabezpečiť nezávislosť ich súdov. Za predpokladu, že ústavný súd môže zaručiť účinnú súdnu ochranu, článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ nebráni vnútroštátnej právnej úprave, podľa ktorej sú všeobecné súdy členského štátu viazané rozhodnutím ústavného súdu o súlade vnútroštátnej právnej úpravy s ústavou tohto členského štátu. To isté nemožno povedať, ak uplatnenie týchto vnútroštátnych pravidiel bráni takýmto všeobecným súdom v tom, aby posúdili zlučiteľnosť s právom Únie v prípade vnútroštátnej právnej úpravy, o ktorej ústavný súd tohto členského štátu konštatoval, že je v súlade s vnútroštátnym ústavným ustanovením, ktoré stanovuje prednosť práva EÚ. Podľa poslednej uvedenej zásady sa členský štát nemôže odvolávať

⁴¹ Rozsudok A. K. (bod 157).

⁴² Rozsudky z 9. marca 1978, Simmenthal (106/77, EU:C:1978:49, bod 22), a z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 252 a tam citovaná judikatúra).

⁴³ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 166). Rozsudok z 24. júna 2019, Popławski (C-573/17, EU:C:2019:530, bod 61), stanovuje, že vnútroštátny súd, ktorý prejednáva vec v rámci svojej právomoci, je ako orgán členského štátu povinný neuplatniť vo veci, ktorú prejednáva, ustanovenie vnútroštátneho práva, ktoré je v rozpore s ustanovením práva Únie s priamym účinkom.

⁴⁴ Rozsudok zo 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, bod 33). Pozri tiež analogicky rozsudok z 22. marca 2022, Prokurator Generalny a i. (Disciplinárny senát Najvyššieho súdu – Vymenovanie) (C-508/19, EU:C:2022:201, bod 81), v ktorom Súdny dvor rozhodol, že návrh na začatie prejudiciálneho konania v konaní, ktorého cieľom je určiť, že určitá osoba nemá služobný pomer ako sudca, a preto nemôže zákonným spôsobom určiť disciplinárny súd príslušný na rozhodovanie o disciplinárnych konaniach vedených proti inému sudcovi, je neprípustný, keďže cieľom takej žaloby je v podstate urobiť neplatným vymenovanie dotknutého sudcu *erga omnes*, hoci poľské právo nepovoľuje a nikdy nepovoľovalo napadnúť vymenovanie sudcu prostredníctvom žaloby o neplatnosť alebo zrušenie jeho vymenovania.

⁴⁵ V odpovedi na otázku Súdneho dvora na zodpovedanie na pojednávaní Komisia tvrdí, že tvrdenia uvedené v duplike sú v celom rozsahu vyvrátené rozsudkom z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, najmä body 19, 39, 40, 53 a 58). Poľské súdy preto nesmú uplatňovať judikatúru Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), ktorá spochybňuje prednosť práva EÚ. Belgické kráľovstvo sa domnieva, že rozsudok Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), vec P 7/20, je založený na nesprávnom predpoklade. Členské štáty musia pri výkone svojich právomocí v oblasti organizácie súdnictva dodržiavať právo EÚ, najmä článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ. Súdny dvor, a nie vnútroštátne ústavné súdy, má výlučnú právomoc vykladať právo EÚ vrátane zásady prednosti. Článok 4 ods. 2 ZEÚ neumožňuje vnútroštátnym ústavným súdom skúmať, či právo Únie zasahuje do vnútroštátnej identity. Okrem toho vnútroštátny ústavný súd nemôže rozhodnúť, že Súdny dvor konal *ultra vires*, a odmietnuť vykonať jeho rozsudky. Dodržiavanie všetkých vnútroštátnych ústavných pravidiel by ohrozilo povinnosť Európskej únie rešpektovať rovnosť členských štátov a jednotné a účinné uplatňovanie práva EÚ. Dánske kráľovstvo odmieta akúkoľvek analógiu, ktorú Poľská republika nachádza medzi judikatúrou Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) a judikatúrou Højesteret (Najvyšší súd) alebo ústavných súdov iných členských štátov, keďže Poľská republika ako jediná spochybňuje samotnú zásadu právneho štátu. Holandské kráľovstvo uvádza, že v rozsudku zo 7. mája 2021, Xero Flor w Polsce sp. z o.o. v. Poľsko (CE:ECHR:2021:0507JUD000490718), ESLP rozhodol, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nie je súdom zriadeným zákonom, ale skôr politickým orgánom, ktorého rozhodnutia nie sú záväzné. Pozri tiež rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 44). V súlade so zásadou prednosti Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) nesmie neuplatniť právo EÚ alebo rozsudky Súdneho dvora. Okrem toho sa členský štát nemôže odvolávať na vlastnú ústavnú identitu, ak je v rozpore so základnými hodnotami Európskej únie uvedenými v článku 2 ZEÚ: rozsudok zo 16. februára 2022, Poľsko/Parlament a Rada (C-157/21, EU:C:2022:98, body 264 až 266). Nakoniec nerešpektovanie nezávislosti súdnictva zo strany členského štátu ovplyvňuje spoluprácu EÚ v širokom meradle. Švédske kráľovstvo sa domnieva, že členské štáty musia v plnej miere uplatňovať zásadu nezávislosti súdnictva podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, ktorá je jasná, presná a bezpodmienečná. Uplatnenie tejto zásady nesúvisí s nijakou otázkou vnútroštátnej ústavnej identity.

na ustanovenia vnútroštátneho práva, a to ani ústavnej povahy, s cieľom narušiť jednotu a účinnosť práva EÚ. Zásada prednosti práva Únie je záväzná pre všetky orgány členských štátov a vnútroštátne právo vrátane jeho ústavných ustanovení sa nemôže pokladať za jej prekážku. Súdnemu dvoru prináleží, aby objasnil rozsah zásady prednosti práva EÚ pri výkone svojej výlučnej právomoci poskytovať právoplatný výklad práva Únie.⁴⁶

61. V týchto návrhoch sa najprv budem zaoberať druhým žalobným dôvodom Komisie, ktorý sa týka údajného monopolu právomoci rozhodovať o tvrdenom nedostatku nezávislosti súdu, a teda určiť právo na prístup k nezávislému súdu. Tento žalobný dôvod má užší rozsah ako prvý žalobný dôvod, ktorý sa týka práva na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty. Okrem toho rozhodnutie navrhnuté v súvislosti s druhým žalobným dôvodom môže mať dôsledky na rozhodnutie, ktoré sa má prijať o prvom žalobnom dôvode.

VI. Právna analýza

A. Druhý žalobný dôvod – výlučná právomoc mimoriadneho senátu na preskúmanie sťažností a právnych otázok týkajúcich sa nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu

1. Tvrdenia účastníkov konania

62. Druhým žalobným dôvodom Komisia tvrdí, že Poľská republika si tým, že zaradila preskúmanie sťažností a právnych otázok týkajúcich sa nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu do výlučnej právomoci mimoriadneho senátu, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, z článku 267 ZFEÚ a zo zásady prednosti práva EÚ. Žalobný dôvod je založený na prijatí a zachovaní platnosti § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 zákona o Najvyššom súde v znení vyplývajúcom z novelizačného zákona, ako aj § 10 novelizačného zákona.

63. Na pojednávaní Komisia potvrdila, že sa domnieva, že mimoriadny senát má výlučnú právomoc na skúmanie otázok týkajúcich sa nezávislosti súdov, rozhodovacích zložení a sudcov. Uviedla, že takéto otázky nemôžu byť predmetom preskúmania v odvolacom konaní na iných súdoch. Komisia zároveň poukázala na to, že monopol mimoriadneho senátu na posudzovanie nezávislosti je mimoriadne obmedzený, keďže § 26 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde stanovuje, že mimoriadny senát nemá právomoc skúmať otázky nezávislosti týkajúce sa vymenovania sudcu alebo jeho právomoci vykonávať funkciu sudcu. Komisia tiež potvrdila, že prvé tri žalobné dôvody si navzájom neodporujú, ako to tvrdí Poľská republika, keďže uplatniteľné ustanovenia poľského práva zabezpečujú, že nie je možné preskúmať postup vymenovania sudcu.

64. Druhý žalobný dôvod sa skladá zo štyroch častí. Po prvé § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde priznáva mimoriadnemu senátu výlučnú právomoc rozhodovať o žiadostiach o vylúčenie sudcov a o určenie príslušných súdov vo veciach, v ktorých údajne súd alebo sudca

⁴⁶ Rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, body 43 až 46, 51 a 52). Bod 55 tohto rozsudku zdôrazňuje, že dodržiavanie zásady prednosti je nevyhnutné na zaručenie rovnosti členských štátov pred Zmluvami, čo vylučuje možnosť uplatniť voči právnemu poriadku Únie jednostranné opatrenie. Zároveň je vyjadrením zásady lojálnej spolupráce uvedenej v článku 4 ods. 3 ZEÚ, ktorá si vyžaduje neuplatnenie akéhokoľvek ustanovenia vnútroštátnej právnej úpravy, ktoré by prípadne bolo v rozpore s právom Únie, bez ohľadu na to, kedy bolo toto ustanovenie prijaté.

nie je nezávislý. Súd, na ktorý bol podaný taký návrh, musí tento návrh bezodkladne postúpiť mimoriadnemu senátu. Rozhodnutie mimoriadneho senátu zaväzuje uvedený súd bez ohľadu na to, či má tento senát právomoc rozhodnúť vo veci samej.

65. V bode 166 rozsudku A. K. Súdny dvor rozhodol, že súd, ktorý prejednáva spor, ktorý by mal podľa vnútroštátneho práva preskúmať súd, ktorý nespĺňa požiadavky nezávislosti alebo nestrannosti, je povinný neuplatniť toto vnútroštátne ustanovenie s cieľom zabezpečiť účinnú súdnu ochranu v zmysle článku 47 Charty a umožniť, aby tento spor vyriešil súd, ktorý spĺňa uvedené požiadavky.

66. § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde tým, že priznáva mimoriadnemu senátu výlučnú právomoc rozhodovať o týchto otázkach, zbavuje vnútroštátne súdy s výnimkou mimoriadneho senátu práva obrátiť sa na Súdny dvor podľa článku 267 ZFEÚ v otázke požiadavky nezávislosti v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty. Komisia sa domnieva, že § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde bráni vnútroštátnym súdom v tom, aby skúmali *ex officio*⁴⁷ alebo na návrh účastníka konania,⁴⁸ či sudca, ktorý prejednáva vec, na ktorú sa vzťahuje právo Únie, spĺňa požiadavku nezávislosti v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty. Nezávislosť súdu alebo sudcu je horizontálnou otázkou, ktorá môže vzniknúť v každej veci, a každý súd, ktorý prejednáva prípad týkajúci sa práva EÚ, by mal mať možnosť preskúmať ju. Priznanie výlučnej právomoci na rozhodovanie o takýchto otázkach nie je odôvodnené ani potrebou zriadiť na tento účel osobitné súdy.

67. Po druhé Komisia tvrdí, že podľa § 82 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde má mimoriadny senát výlučnú právomoc rozhodovať o právnych otázkach vo veciach prejednávaných Najvyšším súdom, ktoré sa týkajú nezávislosti sudcu alebo súdu. V súlade s § 82 ods. 3 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde v takýchto prípadoch mimoriadny senát zasadaajúci v pléne prijme rozhodnutie, ktoré je záväzné pre všetky rozhodovacie zloženia Najvyššieho súdu a môže byť zrušené len uznesením pléna Najvyššieho súdu, ktoré prijali najmenej dve tretiny sudcov každého z jeho senátov. Mimoriadny senát nie je pri prijímaní svojho rozhodnutia viazaný nijakým iným rozhodnutím Najvyššieho súdu okrem prípadov, keď má také rozhodnutie postavenie „zásadného rozhodnutia“. Komisia sa domnieva, že predchádzajúce ustanovenia zbavujú ostatné senáty Najvyššieho súdu možnosti rozhodovať o týchto otázkach, a tým porušujú článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty.

68. Po tretie Komisia tvrdí, že § 26 ods. 4 až 6 novelizovaného zákona o Najvyššom súde tiež porušuje tieto ustanovenia práva EÚ, keďže mimoriadnemu senátu priznáva výlučnú právomoc rozhodovať o žalobách o určenie, že právoplatné rozhodnutia alebo rozsudky ktoréhokoľvek poľského súdu vrátane ostatných senátov Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu sú nezákonné, ak sa údajná nezákonnosť týka postavenia sudcu, ktorý vo veci rozhodol. Také žaloby sa môžu podávať na mimoriadny senát bez prejednania súdom, ktorý vydal príslušný rozsudok, bez ohľadu na to, či strana vyčerpala všetky ďalšie dostupné opravné prostriedky.

69. Po štvrté Komisia tvrdí, že prechodné ustanovenia § 10 novelizačného zákona tiež porušujú právo Únie. Podľa týchto ustanovení boli poľské súdy povinné pred 21. februárom 2020 postúpiť mimoriadnemu senátu veci prebiehajúce k 14. februáru 2020, ktoré sa týkali otázok patriacich do výlučnej právomoci mimoriadneho senátu podľa § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 4 novelizovaného zákona o Najvyššom súde. Po postúpení takýchto prípadov mimoriadny senát

⁴⁷ Rozsudok A. K. (bod 166). Pozri tiež rozsudok Simpson (bod 57).

⁴⁸ Rozsudok zo 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931).

„môže zrušiť predtým vykonané úkony, pokiaľ bránia tomu, aby sa vo veci konalo v súlade so zákonom“. Novelizačný zákon ďalej zbavuje procesného účinku úkony vykonané v takých veciach po 14. februári 2020, najmä zo strany sudcov.

70. Komisia sa domnieva, že vyššie uvedené právomoci mimoriadneho senátu porušujú článok 267 ZFEÚ a článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty. Sú tiež v rozpore s povinnosťou vnútroštátnych súdov uplatňovať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty v súlade so zásadou prednosti práva EÚ.

71. Komisia zdôrazňuje, že pokiaľ ide o otázky týkajúce sa nezávislosti sudcov a súdov, všetky vnútroštátne súdy musia mať možnosť uplatniť článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty s cieľom zaručiť jednotlivcom základné právo na účinný prostriedok nápravy. V rámci sporu, ktorý prejednáva, je súd členského štátu konajúci v rámci svojej právomoci povinný uplatniť článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty a neuplatniť vnútroštátne ustanovenie, ktoré je v rozpore s ustanovením práva EÚ s priamym účinkom. Dotknuté vnútroštátne ustanovenia zbavujú všetky poľské súdy s výnimkou mimoriadneho senátu práva rozhodovať o predbežných otázkach, akou je vylúčenie sudcu z rozhodovacieho zloženia a určenie právomoci súdu. Tieto ustanovenia tiež bránia vnútroštátnym súdom v zabezpečení účinnej súdnej ochrany tým, že neuplatnia vnútroštátne ustanovenia, ktoré priznávajú právomoc vo veciach patriacich do pôsobnosti práva Únie, súdom a sudcom, ktorí nespĺňajú požiadavky článku 19 ods. 1 ZEÚ a článku 47 Charty.

72. Komisia sa ďalej domnieva, že od 14. februára 2020 ustanovenia napadnuté v tomto konaní zbavujú ostatné vnútroštátne súdy práva a v prípade súdov posledného stupňa povinnosti položiť prejudiciálne otázky podľa článku 267 ZFEÚ, pokiaľ ide o výklad požiadaviek nezávislosti a nestrannosti súdneho orgánu z hľadiska práva EÚ. Najmä iné vnútroštátne súdy, než je mimoriadny senát, sú zbavené možnosti riešiť tieto otázky. § 26 ods. 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 4 zákona o Najvyššom súde sa neobmedzujú ani na predbežné otázky, lebo priznávajú výlučnú právomoc mimoriadnemu senátu. Toto právo a táto povinnosť sú neoddeliteľnou súčasťou systému spolupráce zavedeného článkom 267 ZFEÚ, ako aj povinností, ktoré článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ zveruje sudcovi poverenému uplatňovaním práva Únie.

73. Podľa Komisie sú prechodné ustanovenia v § 10 novelizačného zákona zároveň v rozpore s článkom 267 ZFEÚ, keďže bránia vnútroštátnym súdom v tom, aby zachovali prejudiciálne otázky položené pred 14. februárom 2020. § 10 ods. 2 novelizačného zákona umožňuje mimoriadnemu senátu zrušiť úkony vnútroštátneho súdu a najmä vziať späť prejudiciálne otázky, ktoré tento súd položil. Z judikatúry Súdného dvora vyplýva, že na zabezpečenie účinnosti právomocí, ktoré článok 267 ZFEÚ priznáva vnútroštátnemu súdu, musí mať tento súd možnosť zachovať návrh na začatie prejudiciálneho konania.

74. V replike Komisia zdôrazňuje, že nespochybňuje právo vnútroštátnych zákonodarcov prijímať právne predpisy o právomoci súdov. Naopak, spochybňuje monopol priznaný mimoriadnemu senátu na preskúmanie toho, či súd alebo sudca spĺňa požiadavku nezávislosti podľa práva EÚ, keď sa takéto otázky objavia v konaní na všetkých vnútroštátnych súdoch. Komisia netvrdí, že súd, ktorý rozhoduje o otázke týkajúcej sa požiadavky nezávislosti podľa práva Únie, musí túto otázku vždy preskúmať. V členskom štáte s 10 000 sudcami však právomoc uplatňovať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty nemôže byť vyhradená pre senát zložený z 20 sudcov. Komisia tiež poukazuje na to, že mimoriadny senát bol zriadený podľa zákona o Najvyššom súde z 8. decembra 2017 a že jeho členovia boli vymenovaní na návrh KRS. Vzhľadom na to, že úloha KRS pri menovaní sudcov často vedie k návrhom na ich vylúčenie, samotný

mimoriadny senát nemusí byť nestranný a objektívny vo veciach nezávislosti súdnictva.⁴⁹

75. Na pojednávaní Komisia v odpovedi na otázku Súdneho dvora potvrdila, že otázku nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu nemožno nastoliť na súde vyššieho stupňa v odvolacom konaní. Mimoriadny senát má teda výlučnú právomoc rozhodovať o všetkých otázkach týkajúcich sa nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu.

76. Poľská republika sa domnieva, že druhý žalobný dôvod je nedôvodný a treba ho zamietnuť v celom rozsahu.

77. Pokiaľ ide o údajné porušenie článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty, Poľská republika sa domnieva, že Komisia nesprávne vykladá rozsudok A. K. Z tohto rozsudku vyplýva, že ak bola vec týkajúca sa práva Únie postúpená súdu, ktorý nie je príslušný, a účastník konania tvrdí, že preskúmanie veci príslušným súdom porušuje jeho práva podľa článku 47 Charty, súd bez príslušnosti môže tejto námietke vyhovieť a postúpiť vec inému nezávislému súdu, ktorý by mal právomoc, ak by neexistovali pravidlá, ktoré vyhradzujú právomoc súdu, ktorý nie je nezávislý. Podľa Poľskej republiky rozsudok A. K. nekonštatuje, že článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ bráni členským štátom prijať pravidlá o právomoci súdov. Okrem toho sú postoje súdu, ktorý musí postúpiť vec súdu príslušnému na jej prejednanie, a postoje súdu, na ktorý bol podaný návrh na vylúčenie sudcu v prípade, že ide o právnu otázku alebo pochybnosti o zákonnosti právoplatného rozhodnutia, zásadne odlišné. Stanovisko Komisie by viedlo k porušeniu práva na súd zriadený zákonom a vo veciach týkajúcich sa vylúčenia sudcu práva na nezávislý súd. Rozdelenie právomoci súdom vo všetkých veciach, ktoré im boli predložené, je nevyhnutnou podmienkou prístupu k súdu zriadenému zákonom.

78. Poľská republika zdôrazňuje, že členské štáty majú výlučnú právomoc prijímať ustanovenia o právomoci svojich súdov. Hoci členské štáty musia dodržiavať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, toto ustanovenie nemôže upravovať rozdelenie právomoci medzi vnútroštátne súdy. Poľská republika uvádza, že Komisia nespochybňuje nezávislosť mimoriadneho senátu. Druhý žalobný dôvod je teda založený na tvrdení, že vnútroštátne súdy majú právo rozhodovať o určitých kategóriách vecí, ktoré podľa názoru Komisie narúša vecnú právomoc zverenú iným súdom. V tejto súvislosti uvádza, že vnútroštátne súdy konajúce vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok A. K., nemali právomoc rozhodnúť vo veci samej a postúpili veci ich súdu, ktorý je na to príslušný. Toto postúpenie je upravené v § 200 ods. 1 bode 4 občianskeho súdneho poriadku, ktorý stanovuje, že každý súd musí preskúmať, či má právomoc, a ak nie, postúpiť vec súdu, ktorý je príslušný rozhodnúť o tejto otázke.

79. Pokiaľ ide o § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, ktorý sa týka vylúčenia sudcov, Poľská republika tvrdí, že sudca alebo rozhodovacie zloženie súdu prejednávajúce návrh na svoje vylúčenie musí tento návrh postúpiť inému rozhodovaciemu zloženiu alebo súdu vyššieho stupňa. § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde preto nezabavuje príslušného sudcu, rozhodovacie zloženie alebo súd právomoci rozhodovať o takýchto predbežných otázkach. Poľská republika na pojednávaní v odpovedi na otázku Súdneho dvora potvrdila, že otázka nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu môže byť nastolená v odvolacom konaní.

⁴⁹ Pozri rozsudok A. K. (bod 122). Dánske kráľovstvo sa domnieva, že mimoriadny senát podobne ako disciplinárny senát nie je nezávislý. Oba senáty boli zriadené tým istým zákonom, podľa ktorého sú ich členovia menovaní na základe postupu, na ktorom sa zúčastňuje KRS, ktorá sama osebe nie je nezávislá. Pozri rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Z. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, body 150, 152 a 153). Pozri tiež rozsudok ESLP z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819, body 353 až 355), v ktorom ESLP rozhodol, že na účely článku 6 EDLP mimoriadny senát nie je súdom zriadeným zákonom.

80. Podľa názoru Poľskej republiky žaloba o určenie nezákonnosti právoplatného rozsudku podľa § 26 ods. 4 až 6 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nie je predbežnou alebo incidenčnou otázkou, ale musí sa podať na osobitný súd príslušný na rozhodnutie tejto otázky. Konanie sa začína podaním mimoriadneho opravného prostriedku proti právoplatnému rozsudku, ktorým bolo podľa účastníka konania porušené hmotné alebo procesné právo a ktorý mu spôsobil škodu. Poľská republika sa totiž domnieva, že ak by ktokoľvek mohol predložiť takú otázku akémukoľvek súdu v akomkoľvek konaní, porušilo by to najmä zásady právnej sily rozhodnutej veci a právnej istoty. Je zjavné, že súd, ktorý vydal napadnutý rozsudok, nemôže taký návrh prejednať. Z rozsudku A. K. nevyplýva ani to, prečo sa Komisia domnieva, že na to, aby v prípade porušenia článku 47 Charty existoval účinný prostriedok nápravy, musí o tomto návrhu rozhodnúť súd, ktorý vydal rozsudok, ktorý je predmetom opravného prostriedku. Prenesenie právomoci na rozhodovanie o takýchto otázkach na špecializovaný senát posilňuje procesné záruky účastníkov konania a neporušuje právo na prístup k súdu.

81. Poľská republika tvrdí, že tvrdenia Komisie týkajúce sa § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a právomoci mimoriadneho senátu v právnych otázkach týkajúcich sa nezávislosti sudcu alebo súdu sú nedôvodné. Podľa § 1 ods. 1 písm. a) novelizovaného zákona o Najvyššom súde má Najvyšší súd právomoc prijímať uznesenia riešiace všetky právne otázky vo veciach, ktoré patria do jeho právomoci. § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde okrem toho zveruje mimoriadnemu senátu právomoc vykladať zákon. Neobmedzuje teda právo iných súdov posudzovať skutkové okolnosti. Okrem toho majú sudy právo, ale nie povinnosť predložiť takéto otázky mimoriadnemu senátu.

82. Poľská republika tvrdí, že § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 10 novelizačného zákona neobmedzujú právomoc súdov položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky podľa článku 267 ZFEÚ. V každom prípade mimoriadny senát je súdom posledného stupňa, ktorý je podľa článku 267 ZFEÚ povinný položiť prejudiciálnu otázku v prípade pochybností týkajúcich sa výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

83. Poľská republika sa domnieva, že vzhľadom na to, že Komisia nevysvetlila, v akom zmysle ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú predmetom druhého žalobného dôvodu, porušujú zásadu prednosti, tento žalobný dôvod treba zamietnuť.⁵⁰

84. Pokiaľ ide o prechodné opatrenia uvedené v § 10 novelizačného zákona, Poľská republika tvrdí, že platnosť tohto ustanovenia už uplynula. Komisia nepredložila nijaký dôkaz založený na znení tohto ustanovenia, alebo na praxi mimoriadneho senátu, ktorý by preukazoval, že tento senát použil alebo by mohol použiť toto ustanovenie na to, aby vzal späť návrhy na začatie prejudiciálneho konania podané inými poľskými súdmi alebo aby narušil potrebný účinok rozsudkov Súdného dvora. Okrem toho právomoc súdov upravuje § 200 ods. 1 občianskeho súdneho poriadku a § 35 ods. 1 trestného poriadku, ktorých zákonnosť Komisia nespochybňuje.

85. Duplika zdôrazňuje, že tvrdenia Komisie opísané v bode 74 vyššie, ktoré sa týkajú nedostatku nezávislosti mimoriadneho senátu, neboli uvedené v žalobe. Ako nové žalobné dôvody musia byť zamietnuté v súlade s článkom 127 ods. 1 rokovacieho poriadku.

⁵⁰ Rozsudok z 26. apríla 2005, Komisia/Írsko (C-494/01, EU:C:2005:250, bod 41).

2. Posúdenie

a) Prípustnosť

86. Tvrdenia Komisie týkajúce sa nedostatku nezávislosti mimoriadneho senátu z dôvodu účasti KRS na vymenovaní sudcov zasadajúcich v tomto senáte a jeho obmedzených ľudských zdrojov vzhľadom na to, že pozostáva len z 20 sudcov,⁵¹ boli prvýkrát uvedené v replike.⁵²

87. Stačí uviesť, že v súlade s článkom 127 ods. 1 rokovacieho poriadku nemožno v priebehu konania predložiť nový žalobný dôvod, pokiaľ nie je založený na právnych alebo skutkových okolnostiach, ktoré vyšli najavo v priebehu konania.

88. Počas konania pred podaním žaloby a v čase podania tejto žaloby Komisia vedela,⁵³ že mimoriadny senát bol zriadený podľa zákona o Najvyššom súde z 8. decembra 2017. Komisia teda poznala počet sudcov zasadajúcich v tomto senáte a spôsob ich vymenovania, najmä úlohu KRS. Keďže tvrdenia Komisie sa týkajú týchto skutočností, treba ich zamietnuť ako neprípustné.

89. Rozsudok Disciplinárny režim sudcov⁵⁴ konštatoval, že existujú oprávnené pochybnosti o nezávislosti KRS a o jej úlohe pri menovaní členov disciplinárneho senátu Najvyššieho súdu. Podľa Súdneho dvora to spolu s ďalšími skutočnosťami vyvoláva u osôb podliehajúcich súdnej právomoci oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť tohto disciplinárneho senátu. Súdny dvor tak rozhodol, že Poľská republika si tým, že nezabezpečila nezávislosť a nestrannosť disciplinárneho senátu, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

90. Hoci skutočnosť, že Komisia opomenula uplatniť analogické tvrdenie týkajúce sa mimoriadneho senátu v ktoromkoľvek štádiu tohto konania, je vecou Komisie, zdá sa byť trochu prekvapujúca. V tejto súvislosti možno uviesť, že rozsudok Súdneho dvora týkajúci sa nezabezpečenia nezávislosti a nestrannosti disciplinárneho senátu Poľskou republikou bol založený na viacerých skutočnostiach, nielen na pochybnostiach o nezávislosti KRS.⁵⁵ Aj keby sa teda Súdny dvor mohol opierať o svoje konštatovanie týkajúce sa nezávislosti KRS v rozsudku Disciplinárny režim sudcov,⁵⁶ samo osebe by to nepostačovalo na odôvodnenie konštatovania v tomto konaní, podľa ktorého mimoriadny senát nie je nezávislý.⁵⁷

⁵¹ V tejto súvislosti sa zdá, že Komisia si kladie otázku, či právo na účinnú súdnu ochranu práv vyplývajúcich z práva EÚ možno zabezpečiť v každej veci, ktorá je pridelená mimoriadnemu senátu na základe sporných ustanovení vnútroštátneho práva. Pozri analogicky rozsudok A. K. (bod 115 a tam citovanú judikatúru).

⁵² Tieto otázky nie sú uvedené v žalobe a neboli nastolené ani v konaní pred podaním žaloby.

⁵³ V tejto súvislosti pozri rozsudky A. K.; z 15. júla 2021, Komisia/Poľsko (Disciplinárny režim sudcov) (C-791/19, EU:C:2021:596) (ďalej len „rozsudok Disciplinárny režim sudcov“); zo 6. októbra 2021, W. Ž. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798), a z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153). Komisia sa tiež objavila v niekoľkých prejudiciálnych konaniach, ktoré nastolili tieto a podobné otázky.

⁵⁴ Pozri body 104 až 108.

⁵⁵ Pochybnosti o nezávislosti KRS sa zakladali na viacerých faktoroch vrátane toho, že 23 z jej 25 členov je vymenovaných poľskou výkonnou alebo zákonodarnou mocou alebo jej členmi. Súdny dvor rozhodol, že skutočnosť, že orgán, akým je Štátna súdna rada zložená z väčšiny členov zvolených zákonodarcom, je zapojený do postupu vymenovania sudcov, sama osebe nemôže viesť k pochybnostiam o nezávislosti takto vymenovaných sudcov. Nezávislosť vnútroštátneho súdu sa musí, a to aj z hľadiska podmienok vymenovania jeho členov, posudzovať z hľadiska všetkých relevantných faktorov. Rozsudok z 9. júla 2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535, body 55 a 56).

⁵⁶ Pozri body 104 až 108.

⁵⁷ Pozri tiež rozsudok z 22. februára 2022, Openbaar Ministerie (Súd zriadený zákonom v členskom štáte, ktorý vydal zatykač) (C-562/21 PPU a C-563/21 PPU, EU:C:2022:100, bod 75).

91. Okrem toho v rozsudku z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko,⁵⁸ ESLP jednomyselne rozhodol, že Poľská republika porušila článok 6 ods. 1 EDLP, keďže mimoriadny senát nie je „súd zriadený zákonom“. ⁵⁹ K tomuto záveru ESLP vo veľkej miere dospel na základe judikatúry Súdneho dvora týkajúcej sa nedávnych reforiem súdnictva v Poľsku. Rozsudok ESLP sa zakladal na konštatovaní, že došlo k zjavným porušeniam vnútroštátneho práva, ktoré nepriaznivo ovplyvnili fungovanie základných procesných pravidiel pri menovaní sudcov do mimoriadneho senátu. Tieto nezrovnalosti v procese vymenovania narušili legitimitu mimoriadneho senátu do takej miery, že nemal atribút „súdu“, ktorý je „zriadený zákonom“ v zmysle článku 6 ods. 1 EDLP. V tejto súvislosti ESLP jednoznačne uviedol, že „odporúčanie kandidátov na vymenovanie sudcov do [mimoriadneho senátu] – nevyhnutná podmienka na vymenovanie prezidentom Poľskej republiky⁶⁰ – bolo zverené [KRS], orgánu, ktorý nemá dostatočné záruky nezávislosti od zákonodarnej a výkonnej moci“. ⁶¹

92. Rozsudok ESLP nie je pre Súdny dvor záväzný, keďže EÚ nepristúpila k EDLP. Podľa článku 52 ods. 3 Charty však Súdny dvor musí dbať na to, aby ním poskytovaný výklad článku 47 Charty zabezpečil takú úroveň ochrany, ktorá nie je nižšia než úroveň zaručená článkom 6 ods. 1 EDLP, ako ho vykladá ESLP. ⁶² Norma stanovená právoplatným rozsudkom Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko⁶³ tak môže byť relevantná v akomkoľvek budúcom konaní na Súdnom dvore. Okrem toho tiež možno uviesť, že v súlade s článkom 46 EDLP musí Poľská republika dodržiavať právoplatný rozsudok Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko⁶⁴ a prijať vhodné opatrenia na rýchle dosiahnutie súladu s uvedeným rozsudkom. ⁶⁵

b) O veci samej

93. Komisia sa pri odôvodňovaní svojho druhého žalobného dôvodu vo veľkej miere opiera o rozsudok A. K. V tejto veci bola spochybnená výlučná právomoc disciplinárneho senátu rozhodovať o žalobách podaných vnútroštátnymi sudcami na základe práva Únie⁶⁶ z dôvodu údajného nedostatku nezávislosti a nestrannosti tohto senátu vzhľadom na článok 19 ods. 1 ZEÚ a článok 47 Charty. Keďže medzi Komisiou a Poľskou republikou panujú značné nezhody, pokiaľ ide o výklad tohto rozsudku, citujem jeho body 165 a 166:

„165. Vnútroštátne ustanovenie, podľa ktorého je na rozhodnutie v spore, v ktorom osoba podliehajúca súdnej právomoci namieta tak, ako v prejednávanej veci, porušenie práv

⁵⁸ Rozsudok ESLP z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819). Rozsudok bol založený na dvoch návrhoch podaných na ESLP 12. septembra 2019 a 22. októbra 2019, a teda dávno pred podaním žaloby. Rozsudok nadobudol právoplatnosť podľa článku 44 ods. 2 EDLP dňa 8. februára 2022.

⁵⁹ ESLP uplatnil trojstupňové kritérium stanovené v rozsudku z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418).

⁶⁰ Ďalej len „prezident republiky“.

⁶¹ Rozsudok ESLP z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819, bod 349). Pozri tiež rozsudok ESLP z 22. júla 2021, Reczkowicz v. Poľsko (CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, bod 276), v ktorom ESLP rozhodol, že postup vymenovania sudcov do disciplinárneho senátu bol vo svojej podstate chybný z dôvodu účasti KRS. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť na základe článku 44 ods. 2 EDLP dňa 22. novembra 2021.

⁶² Pozri rozsudok zo 6. októbra 2021, W. Ź. (Senát Najvyššieho súdu pre mimoriadne preskúmanie a veci verejné – Vymenovanie) (C-487/19, EU:C:2021:798, bod 123 a tam citovanú judikatúru).

⁶³ Rozsudok ESLP z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819).

⁶⁴ Rozsudok ESLP z 8. novembra 2021, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Poľsko (CE:ECHR:2021:1108JUD004986819).

⁶⁵ V bode 368 rozsudku ESLP je uvedené, že z jeho zistení vyplýva, že porušenie práv žalobcov malo pôvod v zmenách poľskej právnej úpravy, ktoré zbavili poľské súdnictvo práva voliť sudcov, ktorí sú členmi KRS, a umožnili výkonnej a zákonodarnej moci priamo alebo nepriamo zasahovať do procesu menovania sudcov, čo systematicky narušá legitimitu súdu zloženého z takto vymenovaných sudcov.

⁶⁶ Vnútroštátni sudcovia napadli svoj predčasný odchod do dôchodku z dôvodu nadobudnutia účinnosti vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré údajne porušujú smernicu Rady 2000/78/ES z 27. novembra 2000, ktorá ustanovuje všeobecný rámec pre rovnaké zaobchádzanie v zamestnaní a povolani (Ú. v. ES L 303, 2000, s. 16; Mím. vyd. 05/004, s. 79).

vyplývajúcich z právnych noriem Únie, výlučne príslušný orgán, ktorý nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti vyplývajúce z článku 47 Charty, by zbavilo dotknutú osobu akéhokoľvek účinného prostriedku nápravy v zmysle tohto článku a článku 9 ods. 1 smernice 2000/78 a narušilo by podstatu práva na účinný prostriedok nápravy zakotveného v článku 47 Charty...

166. Z toho vyplýva, že ak je zrejmé, že vnútroštátne ustanovenie vyhradzuje právomoc na rozhodovanie v spore, ako sú spory vo veciach samých, orgánu, ktorý nezodpovedá požiadavkám nezávislosti alebo nestrannosti vyžadovaným v zmysle práva Únie, najmä článku 47 Charty, tak potom iný orgán, ktorému je tento spor predložený, má s cieľom zabezpečiť účinnú súdnu ochranu v zmysle uvedeného článku 47 a v súlade so zásadou lojálnej spolupráce zakotvenou v článku 4 ods. 3 ZEÚ povinnosť neuplatniť toto vnútroštátne ustanovenie tak, aby o tomto spore mohol rozhodnúť súd, ktorý spĺňa tie isté požiadavky a ktorý by bol v dotknutej oblasti príslušný, ak by tomu nebránilo uvedené ustanovenie, to znamená vo všeobecnosti súd, ktorý bol príslušný v súlade s právnou úpravou účinnou predtým, než došlo k zmene právnej úpravy, ktorou sa priznala táto príslušnosť orgánu, ktorý nespĺňa uvedené požiadavky...⁶⁷

94. Z vyššie uvedeného vyplýva, že rozsudok A. K. nespochybnil výlučnú právomoc rozhodovať o veciach predložených sudcami v súvislosti s právami priznanými smernicou 2000/78, ktorú vnútroštátne právo zverilo disciplinárnemu senátu. Súdny dvor skôr rozhodol, že vnútroštátne právo nemôže vyhradiť výlučnú právomoc súdu, ktorý nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti stanovené v článku 47 Charty.⁶⁸ Z vyššie citovaných výňatkov tiež vyplýva, že Súdny dvor sa nedomnieval, že nejaký iný vnútroštátny súd, ktorý spĺňa tieto požiadavky, má alebo by mal mať právomoc rozhodnúť vo veci. Súdny dvor len uviedol, že súd, ktorý mal podľa vnútroštátneho práva právomoc rozhodovať o takýchto veciach podľa skoršej právnej úpravy, má právomoc rozhodnúť vo veci.⁶⁹

95. Rozsudok A. K. potvrdzuje právo každého členského štátu v súlade so zásadou procesnej autonómie vymedziť vlastnú súdnu štruktúru a stanoviť procesné pravidlá pre žaloby, ktoré jednotlivcom umožnia chrániť práva, ktoré im vyplývajú z práva EÚ. Okrem ustálenej požiadavky nezávislosti, nestrannosti a zriadenia vnútroštátnych súdov zákonom⁷⁰ pravidlá, ktorými sa riadia takéto žaloby, musia rešpektovať zásady ekvivalencie a efektivity. Požiadavky vyplývajúce z týchto zásad sa uplatňujú na určenie súdov, ktoré majú právomoc prejednať a rozhodovať o žalobách založených na práve EÚ, ako aj na procesné pravidlá, ktorými sa takéto žaloby riadia. Dodržiavanie týchto požiadaviek treba posudzovať s prihliadnutím na postavenie dotknutej právnej úpravy v konaní posudzovanom ako celok, na priebeh tohto konania a na osobitosti týchto pravidiel na vnútroštátnych súdoch.⁷¹

⁶⁷ Ak by Súdny dvor dospel k záveru, že mimoriadny senát nie je nezávislý, z bodu 165 rozsudku A. K. vyplýva, že prijatím a ponechaním v účinnosti § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 novely zákona o Najvyššom súde a § 10 novelizačného zákona, ktorý priznáva mimoriadnemu senátu výlučnú právomoc skúmať sťažnosti a právne otázky týkajúce sa okrem iného nedostatku nezávislosti súdu alebo sudcu, by si Poľská republika nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty.

⁶⁸ Všetky vnútroštátne súdy, ktoré rozhodujú vo veciach, ktoré patria do pôsobnosti práva EÚ, musia spĺňať požiadavky článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty. V tomto zmysle pozri rozsudok zo 16. novembra 2021, Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim a i. (C-748/19 až C-754/19, EU:C:2021:931, body 63 a 64).

⁶⁹ Pozri analogicky rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 149).

⁷⁰ Tvrdenie, ktoré Komisia v tomto konaní neuviedla včas.

⁷¹ Rozsudok z 24. októbra 2018, XC a i. (C-234/17, EU:C:2018:853, body 22 až 24 a tam citovaná judikatúra). Členské štáty sú pri vykonávaní práva EÚ povinné zabezpečiť dodržiavanie práva na účinný prostriedok nápravy zakotveného v článku 47 prvom odseku Charty, ktorý opätovne potvrdzuje zásadu účinnej súdnej ochrany: rozsudok z 19. decembra 2019, Deutsche Umwelthilfe (C-752/18, EU:C:2019:1114, bod 34).

96. Komisia netvrdí, že § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona a § 10 novelizačného zákona nie sú v súlade so zásadou ekvivalencie. Žalobný dôvod Komisie sa skôr zameriava na zásadu efektivity a najmä na právo na účinný prostriedok nápravy. V zásade tvrdí, že otázky týkajúce sa nezávislosti súdu alebo sudcu sú horizontálnymi otázkami, ktoré môžu vzniknúť v každej veci, a že všetky vnútroštátne súdy, ktoré prejednávajú vec týkajúcu sa práva Únie, by mali mať možnosť ich preskúmať. Právomoc rozhodovať o takých otázkach by preto nemala byť vyhradená špecializovaným súdom.

97. Z preskúmania § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde vyplýva, že priznáva mimoriadnemu senátu výlučnú právomoc rozhodovať o sťažnostiach, ktoré okrem iného namietajú nedostatok nezávislosti sudcu alebo súdu, a stanoviť v tejto súvislosti nápravu. Všetky súdy vrátane tých, ktoré sa zaoberajú vecami týkajúcimi sa práva EÚ, preto musia postúpiť sťažnosť⁷² na nedostatok nezávislosti súdu alebo sudcu predsedovi mimoriadneho senátu. Týmto postúpením sa neprerušuje konanie na súde, ktorý vec prejednáva.⁷³

98. Slovné spojenie „má právomoc“ v § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde je jednoznačné a podľa môjho názoru postačuje na zabezpečenie toho, aby otázka nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu patrila do výlučnej právomoci mimoriadneho senátu.⁷⁴ Nezdá sa teda, že by znenie tohto ustanovenia podporovalo tvrdenie Poľskej republiky, podľa ktorého možno otázky týkajúce sa nezávislosti vzniesť v odvolacom konaní. Okrem toho, keď Súdny dvor položil túto otázku na pojednávaní, Poľská republika nepredložila presvedčivé dôkazy o tom, že také skutočnosti možno riadne zohľadniť v odvolacom konaní. Komisia však netvrdí a ani z § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nevyplýva, že otázka nezávislosti sudcu alebo súdu musí byť predložená mimoriadnemu senátu prostredníctvom samostatnej, nezávislej žaloby. Naopak, otázka podľa § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde sa považuje za procesný úkon alebo návrh podaný na mimoriadny senát. Komisia netvrdí, že požiadavka na postúpenie takého procesného úkonu alebo návrhu na mimoriadny senát je natoľko zatažujúca, aby narušila plný účinok práv priznaných jednotlivcom podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty. Zároveň nič nenasvedčuje tomu, že postúpenie týchto otázok mimoriadnemu senátu spôsobuje procesné znevýhodnenie, ktoré by mohlo nadmerne sťažiť výkon práv, ktoré článok 19 ods. 1 ZEÚ a článok 47 Charty priznávajú jednotlivcom. Aj keď môže byť pravda, že otázky týkajúce sa nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu sú horizontálnymi otázkami, ktoré nemusia prejednávať špecializované súdy, nie je nič nezákonné na tom, ak o nich rozhoduje iný súd alebo rozhodovacie zloženie. Takáto prax môže dokonca podporiť posilnené a jednotné uplatňovanie platných pravidiel, čím sa zabezpečí účinná právna ochrana v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo EÚ, pri plnom rešpektovaní zásady prednosti.

99. Ak by predmetná vnútroštátna právna úprava narušila potrebný účinok článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty⁷⁵ napríklad priznaním monopolu na rozhodovanie o nezávislosti súdu inému súdu, ktorý sám nie je nezávislý, zásada prednosti práva Únie by si

⁷² Nič v § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nenaznačuje – a Komisia netvrdí –, že súd, ktorý prejednáva vec, nemôže vzniesť námietku týkajúcu sa nedostatku nezávislosti, čo by následne mohlo viesť k predloženiu žiadosti predsedovi mimoriadneho senátu.

⁷³ Hoci sťažnosť musí byť mimoriadnemu senátu postúpená bezodkladne, zo spisu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, nevyplýva, či zákon stanovuje lehotu, v ktorej o nej musí mimoriadny senát rozhodnúť. Hoci tieto záležitosti by sa mali riešiť urýchlene, žalobný dôvod Komisie sa touto problematikou nezaobera.

⁷⁴ Pozri tiež analogicky nasledujúce znenie tohto ustanovenia: „Súd rozhodujúci vo veci bezodkladne predloží predsedovi [mimoriadneho senátu] žiadosť“.

⁷⁵ A teda právo na účinnú právnu ochranu. Pozri bod 48 vyššie.

vyžadovala, aby súd, na ktorý bola podaná taká žaloba,⁷⁶ prijal všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnej účinnosti týchto ustanovení práva Únie, a to v prípade potreby neuplatnením vnútroštátnych ustanovení alebo vnútroštátnej judikatúry, ktoré sú s nimi v rozpore.⁷⁷

100. Domnievam sa preto, že pokiaľ nedôjde k porušeniu zásady ekvivalencie alebo efektivity, vnútroštátne pravidlá právomoci, ktoré obmedzujú alebo vylučujú súdy či rozhodovacie zloženia, ktoré môžu rozhodovať o otázkach nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu, neporušujú článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty ani zásadu prednosti práva EÚ.

101. Z toho vyplýva, že § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nebráni vnútroštátnym súdom v tom, aby preskúmali, či spĺňajú požiadavku nezávislosti v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty.⁷⁸ Jednoducho priznáva mimoriadnemu senátu výlučnú právomoc rozhodovať o nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu, ak mu je taká otázka postúpená.

102. Tvrdenia Komisie zhrnuté v bodoch 67 a 68 vyššie, pokiaľ ide o § 26 ods. 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, sa obmedzujú na opis obsahu týchto ustanovení.⁷⁹ Ako je zrejmé z bodu 66 vyššie, Komisia v zásade tvrdí, že otázky týkajúce sa nezávislosti sudcov a súdov majú horizontálnu povahu. Tieto ustanovenia vnútroštátneho práva sú teda v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty z toho dôvodu, že zbavujú všetky poľské súdy s výnimkou mimoriadneho senátu práva rozhodovať o otázkach týkajúcich sa nezávislosti súdov alebo sudcov, ktoré vznikli v konaniach, na ktoré odkazujú tieto ustanovenia vnútroštátneho práva. Komisia však nepreukázala, že tieto ustanovenia vnútroštátneho práva, ako aj v ňom stanovené postupy a pravidlá právomoci narúšajú plnú účinnosť článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty alebo zásadu prednosti práva Únie. Naopak, nevyvrátila tvrdenia Poľskej republiky, podľa ktorých sú také konania vedené osobitným súdom v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty.

103. Pokiaľ ide o tvrdenie Komisie, podľa ktorého § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde porušujú článok 267 ZFEÚ, okrem toho, že tieto ustanovenia nijakým spôsobom neodkazujú na tento článok, Komisia nepreukázala, že právne alebo fakticky bránia alebo sťažujú⁸⁰ inému vnútroštátnemu súdu, než je mimoriadny senát, ktorý prejednáva vec týkajúcu sa nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu, podanie návrhu na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ.⁸¹

⁷⁶ V oblasti, na ktorú sa vzťahuje právo EÚ.

⁷⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. decembra 2018, Minister for Justice and Equality a Commissioner of An Garda Síochána (C-378/17, EU:C:2018:979, body 48 až 50). Pozri tiež rozsudky A. K. (bod 164) a z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, body 148 a 149).

⁷⁸ V súlade s rozsudkom Simpson.

⁷⁹ Poľská republika na pojednávaní v odpovedi na otázku, ktorú jej položil Súdny dvor, potvrdila, že mimoriadny senát má výlučnú právomoc rozhodovať o otázkach nezávislosti v rámci týchto konaní.

⁸⁰ V rozsudku Disciplinárny režim sudcov (body 222 až 234) sa uvádza, že Poľská republika si nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 267 druhého a tretieho celku ZFEÚ, keď obmedzila právo súdov predkladať Súdnemu dvoru návrhy na začatie prejudiciálneho konania tým, že takéto návrhy môžu viesť k disciplinárnemu konaniu. Pozri tiež rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, body 56 až 59).

⁸¹ Rozsudok z 22. júna 2010, Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 42 a tam citovaná judikatúra). V rozsudku A. K. (body 110 až 113) Súdny dvor vyhlásil za prípustný návrh na začatie prejudiciálneho konania, ktorý podal Izba Pracy i Ubezpieczeń Społecznych (senát pre pracovnoprávne veci a veci sociálneho zabezpečenia) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), napriek tomu, že Poľská republika tvrdila, že senát zasahuje do výlučnej právomoci disciplinárneho senátu.

104. V tejto súvislosti tak zo znenia, ako aj zo systematiky článku 267 ZFEÚ vyplýva, že vnútroštátny súd je oprávnený obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania len vtedy, ak prejednáva vec, v ktorej má vydať rozhodnutie, ktoré môže zohľadniť rozhodnutie vydané v prejudiciálnom konaní.⁸²

105. Z toho vyplýva, že nad rámec výkonu výlučnej právomoci, ktorú § 26 ods. 2 a 4 až 6⁸³ a § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde priznávajú mimoriadnemu senátu, je otázka nezávislosti súdov, rozhodovacích zložení a sudcov horizontálnou problematikou, ktorú môže riešiť akýkoľvek súd, ako správne uviedla Komisia. Súd, ktorý rozhoduje o otázkach týkajúcich sa nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu v konaní, ktoré vedie, môže v prípade potreby požiadať Súdny dvor o prejudiciálne rozhodnutie.

106. Článok 267 ZFEÚ poskytuje vnútroštátnym súdom čo najširšiu možnosť obrátiť sa na Súdny dvor, ak sa domnievajú, že vec, ktorú prejednávajú, vyvoláva otázky, ktoré zahŕňajú výklad ustanovení práva EÚ potrebný na vyriešenie sporu, ktorý im bol predložený. Vnútroštátne súdy môžu túto voľnú úvahu využiť v ktoromkoľvek štádiu konania, ktoré považujú za vhodné.⁸⁴ Okrem toho z ustálenej judikatúry vyplýva, že aj keď vnútroštátne právo požaduje, aby sa súd riadil rozhodnutiami iného súdu, táto skutočnosť sama osebe nezavaruje prvý súd práva položiť prejudiciálne otázky týkajúce sa výkladu a platnosti práva Únie podľa článku 267 ZFEÚ. Prvý súd môže položiť Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky, najmä ak sa domnieva, že rozhodnutie iného súdu by si od neho mohlo vyžadovať, aby vydal rozsudok, ktorý je v rozpore s právom EÚ.⁸⁵ Okrem toho rozsudok, v ktorom Súdny dvor rozhoduje o prejudiciálnej otázke, je pre vnútroštátny súd záväzný, pokiaľ ide o výklad predmetných ustanovení práva EÚ na účely rozhodnutia vo veci samej.⁸⁶

107. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súdy Poľskej republiky sa môžu obrátiť na Súdny dvor s akoukoľvek prejudiciálnou otázkou, ktorú považujú za potrebnú, a to v ktoromkoľvek štádiu konania, ktoré považujú za vhodné, dokonca aj na konci takeého konania, akým je konanie upravené v § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde. Môžu tiež prijať akékoľvek opatrenie potrebné na zabezpečenie predbežnej súdnej ochrany práv priznaných právom Únie a po skončení konania neuplatniť sporné vnútroštátne ustanovenie alebo rozsudok mimoriadneho senátu, ak sa domnievajú, že je v rozpore s právom Únie. Ako súd posledného stupňa je mimoriadny senát v zásade povinný obrátiť sa na Súdny dvor podľa článku 267 tretieho odseku ZFEÚ, ak bola v konaní vznesená otázka týkajúca sa výkladu ZFEÚ.

⁸² Rozsudok z 27. februára 2014, Pohotovosť (C-470/12, EU:C:2014:101, bod 28).

⁸³ Napríklad žaloba o neplatnosť právoplatného rozhodnutia podľa § 26 ods. 4 až 6 novelizovaného zákona o Najvyššom súde na základe údajného protiprávneho postavenia sudcu je mimoriadnym opravným prostriedkom podaným na mimoriadny senát. Stačí uviesť, že ak by taká otázka bola vznesená na súde, ktorý vydal konečný rozsudok, tento súd musí v prípade pochybností o výklade práva Únie podať návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ.

⁸⁴ Rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, bod 56). Článok 267 ZFEÚ bráni akejkoľvek vnútroštátnej právnej úprave alebo praxi, ktorá môže vnútroštátnym súdom zabrániť využiť možnosť alebo splniť si povinnosť podľa článku 267 ZFEÚ, ktorou je obrátiť sa s návrhom na začatie prejudiciálneho konania na Súdny dvor. Rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 260).

⁸⁵ Rozsudok z 22. júna 2010, Melki a Abdeli (C-188/10 a C-189/10, EU:C:2010:363, bod 42).

⁸⁶ Vnútroštátnemu súdu, ktorý sa obrátil na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania v zmysle článku 267 ZFEÚ, teda nemožno brániť v tom, aby okamžite uplatnil právo Únie v súlade s rozhodnutím alebo judikatúrou Súdneho dvora, inak by bol potrebný účinok uvedeného ustanovenia oslabený: rozsudok z 21. decembra 2021, Euro Box Promotion a i. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 a C-840/19, EU:C:2021:1034, bod 257). Vnútroštátny súd musí preto v prípade potreby odmietnuť posúdenie vnútroštátneho súdu vyššieho stupňa, ak sa v súvislosti s výkladom, ktorý podal Súdny dvor, domnieva, že toto posúdenie nie je v súlade s právom Únie, a v prípade potreby neuplatní vnútroštátny predpis, ktorý mu ukladá povinnosť rešpektovať rozhodnutia tohto súdu vyššieho stupňa. Rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinek rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 75).

108. Pokiaľ ide o tvrdenia Komisie týkajúce sa prechodných opatrení v § 10 novelizačného zákona, z ustálenej judikatúry vyplýva, že otázka, či si členský štát nespĺnil svoje povinnosti, sa má posudzovať s prihliadnutím na situáciu, ktorá existovala na konci lehoty na splnenie povinnosti uvedenej v odôvodnenom stanovisku.⁸⁷ § 10 novelizačného zákona nadobudol účinnosť 14. februára 2020. Komisia v odpovedi na otázku Súdneho dvora na pojednávaní potvrdila, že nemá nijaký dôkaz o tom, že by toto ustanovenie naďalej vyvolávalo účinky aj po uplynutí lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, teda po 30. decembri 2020. Pripustila teda, že § 10 novelizačného zákona k tomuto dátumu „prestal platiť“. Z toho vyplýva, že žalobný dôvod Komisie vo vzťahu k § 10 novelizačného zákona je neprípustný.

109. V každom prípade, keďže neexistujú dôkazy, ktoré by spochybňovali legitimitu prenesenia výlučnej právomoci rozhodovať o nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu na mimoriadny senát podľa § 26 ods. 2 a 4 až 6 a § 82 ods. 2 až 5 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, tvrdenia Komisie týkajúce sa prechodných opatrení uvedených v § 10 novelizačného zákona, ktoré sa obmedzujú na časové uplatnenie vyššie uvedených ustanovení, nemožno prijať.

110. Komisia sa tiež domáha určenia, že Poľská republika tým, že uplatnila vnútroštátne ustanovenia vytýkané v tomto žalobnom dôvode, porušila prednosť práva Únie. Stačí uviesť, že tvrdenie o prednosti sa týka uplatnenia článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, článku 47 Charty a článku 267 ZFEÚ Poľskou republikou. Nejde teda o samostatnú výhradu a nie je potrebné o nej rozhodnúť.⁸⁸

111. Navrhujem preto, aby Súdny dvor zamietol druhý žalobný dôvod.

B. Prvý žalobný dôvod – zákaz uložený vnútroštátnym súdom, v dôsledku ktorého nemôžu skúmať dodržiavanie požiadavky práva EÚ na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom

1. Tvrdenia účastníkov konania

112. Komisia tvrdí, že Poľská republika si tým, že zakázala vnútroštátnym súdom skúmať dodržiavanie požiadavky práva EÚ na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty vzhľadom na judikatúru ESĽP týkajúcu sa článku 6 ods. 1 EDĽP, ako aj z článku 267 ZFEÚ a zo zásady prednosti práva Únie.

113. Komisia po prvé tvrdí, že § 42a ods. 1 a 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 29 ods. 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 5 ods. 1a a 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov zakazujú týmto vnútroštátnym súdom skúmať zákonnosť vymenovania sudcov alebo legitimitu súdnych orgánov v Poľskej republike, a teda otázku, či súd, na ktorom sudca zasadá, bol zriadený zákonom v zmysle článku 19 ods. 1 ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty a z hľadiska rozsudku ESĽP Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island.⁸⁹ Komisia v replike tvrdí, že sa nezdá, že by znenie uvedených ustanovení poľského práva rozlišovalo medzi súdnym preskúmaním aktu o vymenovaní sudcu prezidentom republiky

⁸⁷ Pozri analogicky rozsudok z 18. mája 2006, Komisia/Španielsko (C-221/04, EU:C:2006:329, body 24 až 26).

⁸⁸ Pozri analogicky rozsudok zo 4. decembra 1986, Komisia/Francúzsko (220/83, EU:C:1986:461, body 30 a 31).

⁸⁹ Rozsudok ESĽP z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418). Pozri tiež rozsudok Simpson (bod 75).

a súdnym preskúmaním s cieľom zabezpečiť splnenie záruk stanovených v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ. Primeranosť postupu vedúceho k vymenovaniu sudcu má vplyv nielen na platnosť aktu vymenovania, ale aj na uplatňovanie požiadavky práva Únie na prístup k nezávislému a nestrannému súdu, ktorý bol zriadený zákonom podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty. Bod 134 rozsudku A. K. stanovuje, že je nevyhnutné zabezpečiť, aby hmotnoprávne podmienky a procesné pravidlá, ktorými sa riadi prijímanie rozhodnutí o vymenovaní sudcov, boli také, že u osôb podliehajúcich súdnej právomoci nemôžu vyvolať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť dotknutých sudcov vonkajšími činiteľmi a ich neutralitu vo vzťahu k jednotlivým záujmom, o ktorých rozhodujú.

114. Po druhé Komisia tvrdí, že § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov bráni poľským súdom posúdiť, či členovia rozhodovacieho zloženia môžu legitímne vykonávať súdne funkcie. Zakazuje súdom, aby *ex officio* alebo na návrh účastníkov konania na základe „ustanovení týkajúcich sa pridelovania vecí a vymenovania a zmeny rozhodovacích zložení“ konštatovali, že rozhodovacie zloženie je v rozpore so zákonom, že je nedostatočne personálne obsadené alebo že osoba je neoprávnená alebo nespôsobilá rozhodovať. Toto ustanovenie teda bráni tomu, aby súdy prostredníctvom preskúmania zákonnosti rozsudku overili, či je súd nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, a teda či má právomoc rozhodovať vo veci. Okrem toho sa podľa § 8 novelizačného zákona § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov vzťahuje aj na prebiehajúce konania. V replike je spresnené, že podľa § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, ak je sudca vymenovaný v súlade s pravidlami pridelovania vecí, považuje sa za príslušného rozhodovať vo veci v súlade so zákonom. Bráni to preskúmaniu požiadaviek na nezávislý a nestranný súd, ktorý bol zriadený zákonom, v rámci odvolania proti rozsudku.

115. Komisia sa domnieva, že uvedené vnútroštátne ustanovenia bránia poľskému súdu v tom, aby si splnil povinnosť overiť *ex officio* alebo na návrh účastníka konania, či vzhľadom na svoje zloženie predstavuje nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Okrem toho tieto ustanovenia bránia tomu, aby súdy v prípade, že je táto otázka dôležitá na účely ich rozhodnutia (napríklad v rámci žaloby o neplatnosť rozhodnutia z dôvodu protiprávneho zloženia súdu), overili, či iný súd spĺňa požiadavky Únie na nezávislý a nestranný súd, ktorý bol zriadený zákonom v zmysle článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, z hľadiska judikatúry ESLP týkajúcej sa článku 6 ods. 1 EDLP a so zreteľom na okolnosti spojené s vymenovaním sudcu alebo s legitimitou súdneho orgánu.

116. Podľa Komisie si súdne preskúmanie požiadavky na nezávislý súd zriadený zákonom v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty nevyžaduje zavedenie osobitného mechanizmu na tento účel. Nevyžaduje si ani to, aby vnútroštátny súd zrušil akt vymenovania sudcu alebo odvolal vymenovanú osobu. Je teda irelevantné, že podľa Ústavy Poľskej republiky akt vymenovania sudcu nemôže byť spochybnený. Vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva túto otázku, prislúcha, aby určil dôsledky prípadného porušenia požiadavky na nezávislý súd zriadený zákonom na základe uplatniteľného vnútroštátneho práva, pričom náležite zohľadní účinnosť práva Únie a také aspekty, akým je zásada právnej istoty.

117. Poľská republika tvrdí, že Komisia nepreukázala svoje tvrdenie týkajúce sa údajného porušenia článku 267 ZFEÚ a zásady prednosti. Okrem toho uvádza, že Komisia neodkázala na § 26 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a nevysvetlila, v akom zmysle toto ustanovenie porušuje právo Únie.

118. Poľská republika jasne rozlišuje medzi súdnym preskúmaním aktu o vymenovaní sudcu a jeho účinkami a súdnym preskúmaním záruk, ktoré musí súd zabezpečiť podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Poľské právo nepovoľuje prvú formu súdneho preskúmania a Súdny dvor proti tomu v rozsudku A. K. nevzniesol nijaké námietky.⁹⁰ Podľa Ústavy Poľskej republiky a ustálenej judikatúry poľských súdov je právomoc menovať sudcov výsadou prezidenta republiky. Táto právomoc nie je a nikdy nebola predmetom súdneho preskúmania z dôvodu, že umožnenie takých opravných prostriedkov porušuje zásadu neodvolateľnosti sudcov. Je to v súlade s judikatúrou Súdneho dvora, podľa ktorej podmienky odvolania sudcu musia byť stanovené zákonom, odôvodnené a primerané. Zároveň je to v súlade s judikatúrou ESLP, podľa ktorej by organizácia súdnictva nemala byť ponechaná na voľnú úvahu súdnej moci. Naopak, poľské právo stanovuje súdne preskúmanie práva na prístup k nezávislému súdu a poskytovania záruk stanovených v práve EÚ. Poľská republika ďalej uvádza, že výklad napadnutých ustanovení zo strany Komisie nemá oporu v judikatúre.

119. Poľská republika sa domnieva, že § 42a ods. 1 a 2 a § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o všeobecných súdoch, § 29 ods. 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 5 ods. 1a a 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov neobmedzujú právomoc vnútroštátnych súdov preskúmať dostupnosť záruky poskytnutej jednotlivcom článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty.

120. V tejto súvislosti Poľská republika po prvé uvádza, že v prípade pochybností o nestrannosti sudcu možno navrhnúť jeho vylúčenie podľa § 48 až 54 občianskeho súdneho poriadku,⁹¹ § 40 až 44 trestného poriadku⁹² alebo § 18 až 24 zákona o správnom konaní.⁹³

121. Po druhé vec, v ktorej je spochybnená právomoc určitého súdu alebo vzniknú pochybnosti o práve jednotlivca na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, môže byť postúpená inému súdu, ktorý má právomoc podľa vnútroštátneho práva⁹⁴ a spĺňa požiadavky článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

122. Po tretie, ak by bolo zloženie súdu, ktorý začal konať, v rozpore so zákonom alebo ak by vo veci rozhodoval vylúčený sudca, odvolací súd je povinný zrušiť konanie *ex officio* a zrušiť tento rozsudok v súlade s § 379 ods. 4 občianskeho súdneho poriadku, § 349 ods. 1 bodom 1 trestného poriadku a § 183 ods. 2 bodom 4 zákona o správnom konaní. Konštatovanie porušenia článku 47 Charty môže viesť k tomu, že odvolací súd zruší konanie a zruší rozsudok z dôvodu, že ho nevydal nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Odvolací súd však nemôže spochybníť mandát alebo príslušnosť sudcu, ktorý vydal zrušený rozsudok.

123. Poľská republika v duplike uviedla, že účelom § 42a ods. 1 a 2 novelizovaného zákona o všeobecných súdoch, § 29 ods. 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 5 ods. 1a a 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov je zabrániť spochybnovaniu mandátov alebo pracovnoprávných vzťahov sudcov v iných konaniach, než sú konania upravené v Ústave Poľskej republiky a v právnych predpisoch, ktorými sa vykonáva. Článok 45 Ústavy Poľskej

⁹⁰ Pozri bod 145. Pozri tiež rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 128).

⁹¹ Ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (zákon, ktorým sa stanovuje občiansky súdny poriadok) zo 17. novembra 1964 (Dz. U. z roku 2020, položka 1575, v znení zmien a doplnení).

⁹² Ustawa – Kodeks postępowania karnego (zákon, ktorým sa stanovuje trestný poriadok) zo 6. júna 1997 (Dz. U. z roku 2021, položka 534, v znení zmien a doplnení).

⁹³ Ustawa – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (zákon, ktorým sa stanovuje konanie na správnych súdoch) z 30. augusta 2002 (Dz. U. z roku 2019, položka 2325, v znení zmien a doplnení).

⁹⁴ Pozri § 200 ods. 1 občianskeho súdneho poriadku a § 35 ods. 1 trestného poriadku.

republiky, medzinárodné zmluvy a Charta okrem toho zaručujú právo na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom. Vnútroštátna právna úprava sa má vykladať vo svetle všetkých týchto ustanovení. Nezrovnalosti pri vymenovaní sudcu alebo porušenie práva na prístup k súdu, ktorý bol zriadený zákonom, nemajú za následok zrušenie aktu o vymenovaní sudcu ani konania, na ktorom sa tento sudca zúčastnil.⁹⁵

124. Poľská republika sa domnieva, že Komisia nesprávne vykladá § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov. Tvrdí, že toto ustanovenie nebráni preskúmaniu otázky, či je súd správne zložený. Obmedzuje sa na kodifikáciu judikatúry Najvyššieho súdu, ktorá stanovuje, že ak sa vec prejednáva v rozpore s ustanoveniami o rozdelení vecí medzi sudcov príslušného súdu, nepredstavuje to dôvod na mimoriadne preskúmanie podľa § 387 občianskeho súdneho poriadku a § 439 ods. 1 bodu 2 trestného poriadku, lebo by to viedlo k zrušeniu konania a skúmaného rozsudku. Také porušenie však môže predstavovať dôvod na riadne preskúmanie. Účastník konania sa teda môže domáhať zrušenia rozsudku na základe toho, že porušenie uplatniteľného súdneho poriadku z jeho pohľadu negatívne ovplyvnilo výsledok konania. Okrem toho môže účastník konania navrhnúť vylúčenie sudcu, ak jeho účasť na konaní porušuje právo na nestranný súd.

125. Poľská republika tvrdí, že na rozdiel od tvrdenia Komisie uvedeného v bode 114 vyššie § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov neodkazuje na súdne preskúmanie otázky, či súd, ktorý vydal rozsudok, bol nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Toto ustanovenie sa týka len dôsledkov porušenia pravidiel pridelovania vecí a zloženia súdov. Z toho vyplýva, že žalobný dôvod Komisie týkajúci sa § 8 novelizačného zákona, ktorý stanovuje, že § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov sa uplatňuje aj na prebiehajúce konania, musí byť tiež zamietnutý.

2. Posúdenie

a) Prípustnosť

126. Poľská republika tvrdí, že porušenia článku 267 ZFEÚ a zásady prednosti práva Únie namietané v prvom žalobnom dôvode Komisie nie sú preukázané. Okrem toho tvrdí, že Komisia neposkytla nijaké odôvodnenie ani dôkaz o tom, že § 26 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde porušuje právo Únie. Poľská republika sa ďalej domnieva, že Komisia predložila svoje vysvetlenia alebo dôkazy na podporu týchto tvrdení oneskorene a Súdny dvor by ich nemal zohľadniť.

127. V rámci konania o nesplnení povinnosti začatého podľa článku 258 ZFEÚ prináleží Komisii, aby preukázala nesplnenie povinnosti tým, že Súdny dvor predloží všetky informácie potrebné na to, aby Súdny dvor mohol túto skutočnosť overiť, pričom Komisia sa nemôže odvolávať na nijakú domnienku.⁹⁶ Podľa článku 21 Štatútu Súdneho dvora Európskej únie a článku 120 písm. c) rokovacieho poriadku musí žaloba podľa článku 258 ZFEÚ uvádzať konkrétne žalobné dôvody, o ktorých má Súdny dvor rozhodnúť, a prinajmenšom v súhrnnej

⁹⁵ Pozri rozsudok Simpson. Pozri tiež rozsudok ESEP z 1. decembra 2020, Guðmundur Andri Ástráðsson v. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418).

⁹⁶ Rozsudok z 28. januára 2016, Komisia/Portugalsko (C-398/14, EU:C:2016:61, bod 47).

forme právne a skutkové okolnosti, na ktorých sú tieto žalobné dôvody založené.⁹⁷ Dôvodnosť žaloby podľa článku 258 ZFEÚ sa teda musí skúmať výlučne s ohľadom na výhrady uvedené v žalobe.

128. V prvom žalobnom dôvode Komisia len odkázala na článok 267 ZFEÚ, pričom ani v súhrnnej forme nevysvetlila, ako ustanovenia poľského práva, ktoré uvádza, porušujú toto ustanovenie. Skutočnosť, že Komisia v odôvodnenom stanovisku z 30. októbra 2020 vysvetlila relevantnosť článku 267 ZFEÚ v kontexte tohto žalobného dôvodu, nepostačuje na účely článku 21 Štatútu Súdneho dvora a článku 120 písm. c) rokovacieho poriadku. Okrem toho na rozdiel od tvrdení uvedených v replike Súdny dvor nemôže predpokladať existenciu „funkčného prepojenia“ medzi údajným porušením článku 267 ZFEÚ a dotknutými poľskými ustanoveniami. Keďže Komisia mohla vysvetliť toto „funkčné prepojenie“ v rámci svojho druhého žalobného dôvodu, tento žalobný dôvod sa týka iných ustanovení poľského práva.

129. Naopak, domnievam sa, že bod 75 žaloby v súhrnnej forme vysvetľuje, prečo sa Komisia domnievala, že ustanovenia poľského práva uvedené v jej prvom žalobnom dôvode porušujú zásadu prednosti práva Únie. Okrem toho, keďže § 26 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde v podstate opakuje § 29 ods. 3 tohto zákona,⁹⁸ stačilo, aby Komisia v prvom žalobnom dôvode odkázala na § 26 ods. 3, keďže z celkovej formulácie tohto žalobného dôvodu možno jasne vyvodíť, prečo sa domnieva, že posledné uvedené ustanovenie porušuje právo Únie.

130. Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby Súdny dvor zamietol ako neprípustné tvrdenia Komisie týkajúce sa článku 267 ZFEÚ v rámci prvého žalobného dôvodu.

b) O veci samej

1) Úvodné poznámky – pôsobnosť prvého a druhého žalobného dôvodu Komisie

131. Poľská republika tvrdí, že dôvody uvedené v druhom žalobnom dôvode Komisie nie sú súdržné s jej prvým žalobným dôvodom a odporujú mu. Komisia sa domnieva, že toto tvrdenie je nedôvodné.

132. Druhý žalobný dôvod sa týka výlučnej právomoci rozhodovať o otázkach nezávislosti súdov, rozhodovacích zložení a sudcov, ktorú vnútroštátne právo priznáva mimoriadnemu senátu. Prvý žalobný dôvod namieta okrem iného skutočnosť, že niektoré ustanovenia poľského práva zakazujú všetkým vnútroštátnym súdom vrátane mimoriadneho senátu⁹⁹ skúmať zákonnosť vymenovania sudcov v Poľsku. Prvým žalobným dôvodom teda Komisia tvrdí, že nijaký súd v Poľsku nemá právomoc skúmať zákonnosť vymenovania sudcov v Poľsku podľa práva Únie. Preto sa domnievam, že prvé dva žalobné dôvody Komisie sú navzájom súdržné.

⁹⁷ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2010, Komisia/Portugalsko (C-543/08, EU:C:2010:669, body 20 a 21 a tam citovanú judikatúru).

⁹⁸ Ktorý zas opakuje znenie § 42a ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 5 ods. 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov.

⁹⁹ Pozri okrem iného § 26 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde.

2) *Právo na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom*

133. Poľská republika nespochybňuje, že všeobecné súdy, Najvyšší súd a správne súdy musia dodržiavať článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty z hľadiska judikatúry ESLP týkajúcej sa článku 6 ods. 1 EDLP, ako aj zásadu prednosti práva Únie. Okrem toho nespochybňuje, že dotknuté súdy musia overiť dodržiavanie práva na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom v súlade s rozsudkom Simpson. Poľská republika tvrdí, že vnútroštátne ustanovenia, ktoré Komisia uviedla, len bránia napadnutiu aktu vymenovania sudcu prezidentom republiky. V tejto súvislosti poukazuje na niekoľko ďalších ustanovení poľského práva, ktoré sudcom umožňujú preskúmať rešpektovanie prístupu k nestrannému súdu, ktorý bol zriadený zákonom.

134. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Poľská republika, Komisia v tomto konaní nespochybňuje výsadu prezidenta republiky vymenúvať sudcov ani to, že akt vymenovania sudcu podľa poľského práva nemožno napadnúť.¹⁰⁰

135. V bode 133 rozsudku A. K. Súdny dvor uviedol, že skutočnosť, že sudcovia sú vymenovaní prezidentom republiky, nemôže spôsobiť, že by boli od neho závislí, a ani nemôže vyvolávať pochybnosti o nestrannosti takto vymenovaných osôb, ak sudcovia po vymenovaní nie sú ovplyvňovaní. Okrem toho body 129 až 136 rozsudku A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie)¹⁰¹ stanovujú, že prípadná neexistencia možnosti uplatniť súdny prostriedok nápravy v kontexte postupu vymenovania na miesta sudcov vnútroštátneho najvyššieho súdu sa nemusí ukázať ako problematická z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich z práva Únie, pokiaľ sú k dispozícii iné účinné súdne prostriedky nápravy. Inak to môže byť, ak boli zrušené predtým existujúce súdne prostriedky nápravy a ak iné relevantné faktory charakterizujúce postup vymenovania v osobitnom vnútroštátnom právnom a skutkovom kontexte vyvolávajú u osôb podliehajúcich súdnej právomoci systémové pochybnosti, pokiaľ ide o nezávislosť a nestrannosť sudcov vymenovaných v rámci tohto postupu.¹⁰²

136. Prvý žalobný dôvod Komisie sa teda obmedzuje na tvrdenie, že všetky všeobecné súdy, správne súdy a Najvyšší súd vrátane mimoriadneho senátu¹⁰³ nesmú bez návrhu ani na návrh účastníka konania skúmať, či súd zabezpečuje právo jednotlivcov na účinný prostriedok nápravy v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo EÚ, pred nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.¹⁰⁴ Podľa Komisie majú napadnuté ustanovenia prinajmenšom dva škodlivé účinky. Po prvé bránia súdom v preskúmaní takýchto otázok bez ohľadu na povahu a rozsah opravného prostriedku, ktorý môže byť dostupný vo vnútroštátnom práve. Po druhé zároveň bránia súdom v tom, aby neuplatňovali vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty.

137. Komisia a Poľská republika sa rozchádzajú v názore na pôsobnosť ustanovení vnútroštátneho práva, o ktoré ide v prvom žalobnom dôvode.

¹⁰⁰ Pozri článok 179 Ústavy Poľskej republiky, ktorý stanovuje, že prezident republiky vymenúva sudcov na návrh KRS na dobu neurčitú. Článok 180 Ústavy Poľskej republiky stanovuje, že sudcovia sú neodvolateľní. Podľa článku 186 Ústavy Poľskej republiky je KRS splnomocnená zabezpečovať nezávislosť súdov a súdnictva.

¹⁰¹ Rozsudok z 2. marca 2021 (C-824/18, EU:C:2021:153).

¹⁰² Rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 156).

¹⁰³ Pozri § 26 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde.

¹⁰⁴ Pozri bod 62 žaloby.

138. Znenie § 42a ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 26 ods. 3 a § 29 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 5 ods. 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov výslovne zakazuje dotknutým súdom určovať alebo posudzovať zákonnosť vymenovania sudcu. Tie isté ustanovenia týmto súdom zároveň zakazujú určiť alebo posúdiť právomoc vykonávať funkciu sudcu, ktorá vyplýva z tohto vymenovania.

139. § 42a ods. 1 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 29 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 5 ods. 1a zákona o organizácii správnych súdov tiež stanovujú, že tieto sudy nesmú „spochybňovať legitimitu súdov... alebo orgánov zodpovedných za preskúmanie a ochranu práva“. § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 8 novelizačného zákona¹⁰⁵ bránia odvolávaniu sa na ustanovenia o organizácii pridelenia vecí a menovaní a zmene rozhodovacích zložení súdov s cieľom obmedziť právomoc sudcu alebo konštatovať, že rozhodovacie zloženie je v rozpore so zákonom, že súd je nesprávne zložený alebo že osoba, ktorá nie je oprávnená alebo spôsobilá rozhodovať, je súčasťou tohto súdu.

140. Znenie týchto ustanovení sa na prvý pohľad neobmedzuje na to, aby bránilo súdu v právomoci zrušiť akt vymenovania sudcu prezidentom republiky s účinkami *erga omnes*. Namiesto toho jasne bráni všetkým poľským súdom v tom, aby sa bez návrhu alebo na návrh účastníka konania za akýchkoľvek okolností a z akéhokoľvek dôvodu zaoberali otázkou, či bol sudca zákonne vymenovaný alebo či môže vykonávať funkciu sudcu, a to bez ohľadu na povahu údajnej nezákonnosti, napadnutého aktu alebo postupu či dostupného opravného prostriedku. Znenie týchto ustanovení je teda také široké, že vylučuje možnosť vnútroštátnych súdov preskúmať otázky týkajúce sa nezávislosti zloženia súdu, ako si vyžaduje rozsudok Simpson.¹⁰⁶

141. Napriek tomu, že vnútroštátne sudy sú podľa § 26 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde povinné postúpiť otázky týkajúce sa nezávislosti sudcu alebo súdu mimoriadnemu senátu, § 26 ods. 3 tohto zákona výslovne vylučuje mimoriadny senát z posudzovania zákonnosti vymenovania sudcu alebo jeho právomoci vykonávať funkciu sudcu. Okrem toho v súlade s § 42a ods. 1 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 29 ods. 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 5 ods. 1a novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov nemôže nijaký poľský súd spochybníť legitimitu súdu. Uplatnenie zodpovedajúcich opravných prostriedkov podľa vnútroštátneho práva je preto rovnako obmedzené.

142. Okrem toho, hoci zákazy stanovené v § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a v § 8 novelizačného zákona sa môžu, ako tvrdí Poľská republika, v mnohých prípadoch týkať čisto organizačných záležitostí vrátane riadenia vecí a pracovnej záťaže, rovnako sa môže stať, že tieto skutočnosti vyvolajú obavy, či bol súd zriadený zákonom alebo či je nestranný. Všeobecný zákaz čo i len nastoliť alebo riešiť takéto otázky za okolností opísaných v napadnutej právnej úprave presahuje rámec cieľov týchto ustanovení deklarovaných Poľskou republikou a bráni dostupnosti súdnych opravných prostriedkov na nápravu takéhoto porušenia. Z toho vyplýva, že predmetné ustanovenia vnútroštátneho práva sú natoľko široké, že upravujú všetky aspekty preskúmania práva na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, ktoré zaručuje článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty.

143. Poľská republika predložila na žiadosť Súdneho dvora ako dôkaz veľké množstvo ďalších ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré okrem iného upravujú vylúčenie sudcov, postúpenie vecí inému súdu a zrušenie konania odvolacími súdmi z dôvodu, že toto konanie nie je v súlade s požiadavkami článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty. Napríklad § 48

¹⁰⁵ Ktorý podľa všetkého retroaktívne uplatňuje § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov.

¹⁰⁶ Pozri bod 55.

občianskeho súdneho poriadku a § 40 trestného poriadku stanovuje automatické vylúčenie sudcov za určitých osobitných okolností. Podľa § 49 občianskeho súdneho poriadku a § 41 a 42 trestného poriadku môže sudca navrhnúť svoje vylúčenie alebo účastník konania môže navrhnúť vylúčenie sudcu. V súlade s § 379 ods. 4 občianskeho súdneho poriadku a § 439 trestného poriadku účasť sudcu, ktorý má byť automaticky vylúčený, vedie k zrušeniu príslušného konania.

144. V tejto súvislosti možno poukázať na to, že Poľská republika uviedla, že Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) viackrát obmedzil pôsobnosť vnútroštátnych pravidiel týkajúcich sa vylúčenia sudcov. § 49 občianskeho súdneho poriadku tak 9. júna 2020 čiastočne stratil platnosť v rozsahu, v akom umožňoval vylúčenie sudcu na základe jeho nesprávneho vymenovania prezidentom republiky na návrh KRS.¹⁰⁷ To isté ustanovenie tiež čiastočne stratilo platnosť 28. februára 2022 v rozsahu, v akom uznávalo ako okolnosť, ktorá by mohla vyvolať oprávnené pochybnosti o nestrannosti sudcu v konkrétnom prípade, postup jeho vymenovania prezidentom republiky na návrh KRS.¹⁰⁸ § 41 ods. 1 a § 42 ods. 1 trestného poriadku prestali platiť 12. marca 2020 v rozsahu, v akom umožňovali preskúmanie návrhu na vylúčenie sudcu z dôvodu nezrovnalosti v jeho vymenovaní prezidentom republiky na návrh KRS.¹⁰⁹ Táto judikatúra stanovuje jasné obmedzenia možnosti vylúčiť sudcu z dôvodu nezrovnalosti pri jeho vymenovaní na rozdiel od spochybnenia aktu vymenovania sudcu prezidentom republiky.

145. Ani iné ustanovenia poľského práva týkajúce sa vylúčenia sudcov nespochybňujú skutočnosť, že znenie § 42a ods. 1 a 2 a § 55 ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 26 ods. 3 a § 29 ods. 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, § 5 ods. 1a a 1b novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov a § 8 novelizačného zákona je mimoriadne široké a neobmedzuje sa len na konania zamerané na napadnutie aktu vymenovania sudcu. Cieľom týchto ustanovení je skôr zabrániť tomu, aby súd preskúmal zloženie senátu alebo akýkoľvek akt vedúci k vymenovaniu sudcu, čím by sa odoprela dostupnosť akéhokoľvek opravného prostriedku v prípade porušenia požiadaviek článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty.

146. Aj keby som pripustil, že iné ustanovenia vnútroštátneho práva zrejme umožňujú súdom aspoň do určitej miery preskúmať dodržiavanie záruk stanovených v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ a článku 47 Charty,¹¹⁰ ich koexistencia s ustanoveniami vnútroštátneho práva, ktoré Komisia napadla v prvom žalobnom dôvode, a obmedzenia ich uplatňovania, ktoré stanovila judikatúra Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd), vytvárajú značnú právnu neistotu, čím oslabujú možnosti súdov a účastníkov konania obrátiť sa na nezávislý a nestranný súd, ktorý bol zriadený zákonom, čo je v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a článkom 47 Charty. Komisia sa tiež domáha určenia, že Poľská republika tým, že uplatnila vnútroštátne ustanovenia, na ktoré odkazuje v tomto žalobnom dôvode, porušila prednosť práva Únie. Ako som uviedol v odpovedi na druhý žalobný dôvod,¹¹¹ tvrdenie týkajúce sa prednosti nie je samostatnou výhradou a nie je potrebné o ňom ako takom rozhodovať.

¹⁰⁷ Rozsudok Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) z 2. júna 2020 (vec P 13/19) (Dz. U. z roku 2020, položka 1017).

¹⁰⁸ Rozsudok Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) z 23. februára 2022 (vec P 10/19) (Dz. U. z roku 2022, položka 480).

¹⁰⁹ Kde boli sudcovia vyberaní na základe § 9a ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa (zákon o KRS) z 12. mája 2011 (Dz. U. z roku 2011, č. 126, položka 714), ktorý bol zmenený a doplnený okrem iného prostredníctvom ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o Štátnej súdnej rade a niektoré ďalšie zákony) z 8. decembra 2017 (Dz. U. z roku 2018, položka 3) a ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o organizácii všeobecných súdov a niektoré ďalšie zákony) z 20. júla 2018 (Dz. U. z roku 2018, položka 1443). Pozri rozsudok Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zo 4. marca 2020 (vec P 22/19) (Dz. U. z roku 2020, položka 413).

¹¹⁰ V prejednávanej veci vnútroštátne ustanovenia týkajúce sa nestrannosti a vylúčenia sudcov.

¹¹¹ Pozri bod 110 vyššie.

147. Preto navrhujem, aby Súdny dvor konštatoval, že vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú predmetom prvého žalobného dôvodu, môžu narušiť právomoc poľských súdov na preskúmanie dodržiavania požiadaviek týkajúcich sa nezávislého a nestranného súdu, ktorý bol zriadený zákonom, v rozpore s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty, a tým porušujú tieto ustanovenia práva EÚ.

C. Tretí žalobný dôvod – posúdenie súladu s požiadavkami EÚ na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom ako disciplinárne previnenie

1. Tvrdenia účastníkov konania

148. Tento žalobný dôvod sa týka doplnenia dvoch disciplinárnych previnení do § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov¹¹² a § 72 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde¹¹³ spolu s novelizačným zákonom, ktorým sa do § 72 ods. 1 bodu 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde vkladá disciplinárne previnenie spočívajúce v „zjavnom a hrubom porušení zákona“. Podľa Komisie § 107 ods. 1 bod 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, ako aj § 72 ods. 1 bod 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde považujú posúdenie nezávislosti iného sudcu alebo súdneho orgánu a ich postavenia ako „súdu zriadeného zákonom“ zo strany vnútroštátneho súdu za disciplinárne previnenie. Znamená to, že Poľská republika si nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty a z článku 267 ZFEÚ.

149. Komisia vychádza z toho, že vnútroštátny súd nemožno považovať za súd, ktorý sa dopustil disciplinárneho previnenia a hrozí mu disciplinárne opatrenie, ak si splní povinnosti stanovené v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ a článku 47 Charty.

150. Podľa Komisie sa prvé disciplinárne previnenie uvedené v ustanoveniach citovaných v bode 148 vyššie týka konania alebo opomenutia, ktoré bráni fungovaniu súdneho orgánu alebo ho vážne narúša. Druhé sa týka aktov, ktoré spochybňujú existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky.

151. Sudcom všeobecných a správnych súdov, ktorí sa dopustili týchto porušení, hrozí odvolanie alebo preloženie na iný súd. Za menej závažné previnenie môže byť sudcovi uložená pokuta alebo môže byť odvolaný z funkcie.¹¹⁴ Sudcovia Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu sú za takéto previnenia bezpodmienečne odvolaní.¹¹⁵ Komisia poukazuje na to, že podľa Poľskej republiky je cieľom predmetných disciplinárnych previnení zabezpečiť „účinnosť“ § 42a a § 55

¹¹² § 29 ods. 1 zákona o organizácii správnych súdov rozširuje uplatňovanie § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov na sudcov správnych súdov.

¹¹³ § 49 ods. 1 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov rozširuje uplatňovanie § 72 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde na sudcov Najvyššieho správneho súdu.

¹¹⁴ Pozri § 109 ods. 1a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov.

¹¹⁵ To znamená konanie alebo opomenutie, ktoré bráni fungovaniu súdneho orgánu alebo ho vážne narúša, alebo akty, ktoré spochybňujú existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky. Týmto sudcom hrozí peňažná sankcia alebo odvolanie z funkcie, ak sa zistí, že sa dopustili menej závažných previnení: § 75 ods. 1 písm. a) novelizovaného zákona o Najvyššom súde.

ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 29 ods. 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde,¹¹⁶ ako aj zaručiť, aby vnútroštátne súdy rešpektovali nové právomoci, ktoré boli zverené výlučne mimoriadnemu senátu.¹¹⁷

152. Komisia tvrdí, že súdne preskúmanie primeranosti postupu vymenovania sudcov v súlade s rozsudkom Simpson¹¹⁸ možno kvalifikovať ako akt „spochybňujúci existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu [alebo] účinnosť vymenovania sudcu“ podľa § 107 ods. 1 bodu 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, a teda môže viesť k disciplinárnemu konaniu.

153. Okrem toho, ako Komisia uviedla v rámci svojho druhého žalobného dôvodu, považuje za potrebné, aby všetky vnútroštátne súdy mohli posúdiť nezávislosť súdu alebo sudcu, ktorý prejednáva konkrétnu vec. Toto posúdenie je v súčasnosti vecou výlučnej právomoci mimoriadneho senátu. Každý vnútroštátny súd, ktorý poruší ustanovenia vnútroštátneho práva uvedené v druhom žalobnom dôvode tým, že sa dovoľáva zásady prednosti práva EÚ, môže byť predmetom disciplinárneho konania podľa § 107 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, t. j. ak sa dopustí konania alebo opomenutia, ktoré bráni fungovaniu súdneho orgánu alebo ho vážne narúša.

154. Konštatovanie súdu, že určitý súd nie je zriadený zákonom z dôvodu nezrovnalostí v postupe, ktorý viedol k vymenovaniu sudcu, môže predstavovať akt, ktorý spochybňuje „účinnosť vymenovania sudcu“, a teda môže byť kvalifikovaný ako previnenie podľa § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov alebo § 72 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde.

155. Disciplinárne previnenia podľa § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde sa týkajú aj obsahu súdnych rozhodnutí, ktoré posudzujú nezávislosť a nestrannosť iného sudcu alebo súdu alebo postavenie „súdu zriadeného zákonom“. Tento skutkový stav je v rozpore s rozsudkom Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému),¹¹⁹ v ktorom Súdny dvor rozhodol, že nezávislosť súdnictva si vyžaduje, aby sa disciplinárny režim nepoužíval ako systém politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí.

156. Tie isté ustanovenia vnútroštátneho práva tiež umožňujú konštatovať, že návrhy na začatie prejudiciálneho konania podané súdom podľa článku 267 ZFEÚ, ktoré sa týkajú výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty a vyplývajú z pochybností o zákonnosti právomoci súdu, sú disciplinárnymi previneniami.¹²⁰

157. Komisia sa domnieva, že tieto disciplinárne previnenia nie sú v súlade s rozsudkom A. K., ako tvrdí Poľská republika. Ak uplatnenie kritérií stanovených v bodoch 132 až 154 tohto rozsudku vedie k záveru, že súd nie je nezávislý a nestranný v súlade s článkom 47 Charty, vnútroštátny súd sa musí zdržať uplatnenia vnútroštátnych ustanovení, ktoré priznávajú právomoc takému súdu. Takéto konanie by sa mohlo považovať za disciplinárne previnenie podľa § 107 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde.

¹¹⁶ Pozri prvý žalobný dôvod Komisie.

¹¹⁷ Pozri druhý žalobný dôvod Komisie.

¹¹⁸ Pozri bod 55. Pozri prvý žalobný dôvod Komisie.

¹¹⁹ Rozsudok z 25. júla 2018 (C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 67).

¹²⁰ Pozri rozsudok z 26. marca 2020, Miasto Łowicz a Prokurator Generalny (C-558/18 a C-563/18, EU:C:2020:234, body 55 až 59).

zákona o Najvyššom súde, keďže by mohlo predstavovať konanie alebo opomenutie, ktoré by mohlo narušiť alebo vážne ohroziť fungovanie súdneho orgánu. Navyše na rozdiel od toho, čo tvrdí Poľská republika, Súdny dvor v bode 133 rozsudku A. K. nerozhodol, že vymenovanie sudcov prezidentom republiky nemôže podliehať súdnemu preskúmaniu. Súdny dvor uviedol, že samotná skutočnosť, že sudcu vymenuje prezident Poľskej republiky, nemôže vyvolať pochybnosti o jeho nestrannosti, ak dotknutá osoba po svojom vymenovaní nie je vystavená vonkajšiemu tlaku a nedostáva pokyny pri výkone svojich funkcií.

158. Novelizačný zákon vložil do § 72 ods. 1 bodu 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde disciplinárne previnenie spočívajúce v „zjavnom a hrubom porušení zákona“. Toto disciplinárne previnenie sa už vzťahovalo na sudcov všeobecných súdov podľa § 107 ods. 1 bodu 1 zákona o organizácii všeobecných súdov. Rozsudok Disciplinárny režim sudcov preskúmal zlučiteľnosť posledného uvedeného ustanovenia s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ. Disciplinárne previnenie spočívajúce v „zjavnom a hrubom porušení zákona“ je vážny pojem, ktorý môže obmedziť obsah súdnych rozhodnutí. Nemožno vylúčiť, že bod 1 § 72 ods. 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde sa v kontexte zvýšenej činnosti disciplinárnych úradníkov a tlaku zo strany výkonnej moci na činnosť disciplinárnych orgánov v nadväznosti na zmeny v zmysle zákona o Najvyššom súde z 8. decembra 2017¹²¹ použije na vykonávanie politickej kontroly nad súdnou činnosťou sudcov Najvyššieho súdu.

159. Komisia v replike zdôrazňuje, že tretí žalobný dôvod sa týka obsahu a podmienok predmetných právnych predpisov, a nie ich súdneho preskúmania alebo uplatňovania. V rozsudku Disciplinárny režim sudcov¹²² Súdny dvor uviedol, že je nevyhnutné predovšetkým stanoviť pravidlá vymedzujúce dostatočne jasne a presne správanie, ktoré môže viesť k vyvodu disciplinárnej zodpovednosti sudcov, s cieľom zaručiť ich nezávislosť a zabrániť tomu, že budú vystavení riziku, že im vznikne disciplinárna zodpovednosť len na základe rozhodnutia, ktoré prijali. Slovné spojenie „akty spochybňujúce“ v § 107 ods. 1 bode 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a v § 72 ods. 1 bode 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde sa neobmedzuje na napadnutie aktu vymenovania sudcu prezidentom republiky.

160. Komisia tiež tvrdí, že Poľská republika nespochybňuje podobnosti medzi § 72 ods. 1 bodom 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 107 ods. 1 bodom 1 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov. Úvahy uvedené v rozsudku Disciplinárny režim sudcov sa tým viac uplatnia na § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde.

161. Poľská republika tvrdí, že tretí žalobný dôvod je nedôvodný, keďže Komisia neuniesla dôkazné bremeno podľa článku 258 ZFEÚ. Poukazuje najmä na to, že Komisia sa opiera o znenie predmetných vnútroštátnych ustanovení a nepredložila nijaký dôkaz, ktorý by sa týkal ich vykonávania alebo judikatúry, ktorá ich vykladá.

162. § 107 ods. 1 bod 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bod 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde vychádzajú z francúzskeho práva.¹²³ Komisia nikdy nespochybnila zlučiteľnosť týchto ustanovení s právom Únie. Okrem toho podľa Poľskej republiky z týchto ustanovení vnútroštátneho práva nemožno vyvodiť, že sa vzťahujú na prípady, v ktorých sa uplatňuje právo Únie vrátane článku 19 ods. 1 ZEÚ. Uplatňovanie práva EÚ nie je konaním ani opomenutím, ktoré by bránilo fungovaniu súdneho orgánu alebo ho vážne narúšalo.

¹²¹ Ako sú opísané vo veci, v ktorej bol vydaný rozsudok Disciplinárny režim sudcov.

¹²² Pozri bod 140.

¹²³ Konkrétne z článku 10 ordonnance no 58-1270 du 22 décembre 1958 portant loi organique relative au statut de la magistrature (nariadenie č. 58-1270 z 22. decembra 1958, ktorým sa stanovuje organický zákon o postavení sudcov a prokurátorov).

163. Poľská republika tvrdí, že výklad § 107 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, ktorý podala Komisia, je tiež v rozpore s cieľom, ktorý tieto ustanovenia sledujú, a to zabezpečiť, aby sa sudcovia, ktorí vykonávajú povolanie založené na dôvere verejnosti, nesprávali spôsobom nezlučiteľným s dôstojnosťou svojej funkcie. Keďže povinnosťou súdu je uplatniť právo a položiť prejudiciálne otázky, tvrdenie Komisie, že tieto akty môžu predstavovať disciplinárne previnenie, je nesprávne. Tieto ustanovenia neumožňujú ani preskúmanie súdnych rozhodnutí alebo vyvodenie disciplinárnej zodpovednosti voči sudcovi v dôsledku preskúmania otázky, či je zaručené právo na prístup k súdu. Stanovisko Komisie je teda z jazykového, logického a empirického hľadiska nedôvodné a vnútroštátna judikatúra ho nepodporuje.

164. Pokiaľ ide o § 107 ods. 1 bod 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bod 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde,¹²⁴ Poľská republika sa domnieva, že Komisia si zamieňa preskúmanie vnútroštátneho súdu týkajúce sa dodržiavania požiadaviek článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty s účinkom tohto preskúmania, ktorým je spochybnenie výkonu právomoci prezidenta republiky vymenovať konkrétneho sudcu.

165. Predmetné disciplinárne previnenia nespočívajú v preskúmaní dodržiavania práva jednotlivca na prístup k súdu podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Naopak, tieto ustanovenia vnútroštátneho práva bránia tomu, aby súd spochybnil platnosť vymenovania sudcu v rámci iného postupu, akým je postup upravený Ústavou Poľskej republiky alebo ustanoveniami prijatými na jej základe.

166. Dotknuté ustanovenia vnútroštátneho práva nevyklúčujú dostupnosť prostriedkov nápravy na riešenie porušenia práv účastníka konania podľa článku 47 Charty, akými sú zrušenie rozsudku, vylúčenie sudcu alebo postúpenie veci inému súdu, ktorý spĺňa požiadavky tohto ustanovenia Charty v súlade s rozsudkom A. K. Tieto ustanovenia nebránia ani návrhom na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ. Od ich prijatia poľské sudy podali viacero návrhov na začatie prejudiciálneho konania týkajúcich sa výkladu článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Komisia netvrdí, že niektorý zo súdov, ktoré podali tieto návrhy, bol predmetom disciplinárneho konania, a Poľská republika potvrdzuje, že je to tak.

167. Poľská republika zároveň potvrdzuje, že § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde zodpovedá § 107 ods. 1 bodu 1 zákona o organizácii všeobecných súdov, ktorý stanovuje, že sudcovi vzniká disciplinárna zodpovednosť za „zjavné a hrubé porušenie zákona“. Toto posledné uvedené ustanovenie je v platnosti v nezmenenej podobe od 1. októbra 2001. Doposiaľ nevyvolalo nijaké námietky. § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde tak len štandardizuje definíciu disciplinárneho pochybenia, ktorá sa už uplatňuje na sudcov všeobecných súdov. Podľa Poľskej republiky by bolo neprijateľné, keby zákonodarca oslobodil sudcov Najvyššieho súdu – ktorí musia dosahovať najvyššiu úroveň právneho správania a znalostí – od zodpovednosti v disciplinárnych konaniach za previnenia spočívajúce v zjavnom a hrubom porušení zákona.

168. V súlade s judikatúrou Najvyššieho súdu je porušenie právnych noriem „zjavné“, ak „nesprávne posúdenie súdu sa dá ľahko preukázať, došlo k nemu vo vzťahu k predmetnému ustanoveniu, hoci význam tohto ustanovenia nesmie vyvolávať pochybnosti ani na strane osôb

¹²⁴ Ktorých predmetom sú „akty spochybňujúce existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky“.

s priemernou právnickou kvalifikáciou a jeho uplatnenie si nevyžaduje ďalšiu analýzu“, ¹²⁵ alebo „ak podľa názoru ktoréhokoľvek právnik bez ďalších úvah nie sú nijaké pochybnosti o tom, že došlo k porušeniu právnej normy“. ¹²⁶ Tak zo znenia § 72 ods. 1 bodu 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, ako aj zo súvisiacej judikatúry teda vyplýva, že dodržiavanie článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ, článku 47 Charty a článku 267 ZFEÚ nepredstavuje zjavné a hrubé porušenie zákona.

169. Duplika zdôrazňuje, že na rozdiel od tvrdení Komisie uvedených v bode 159 vyššie si judikatúra Súdneho dvora ¹²⁷ vyžaduje, aby sa pri posudzovaní vnútroštátnych právnych predpisov zohľadňovalo ich uplatňovanie v praxi vrátane vnútroštátnej judikatúry týkajúcej sa ich výkladu.

2. Posúdenie

a) Úvodné pripomienky k pôsobnosti druhého a tretieho žalobného dôvodu Komisie

170. Poľská republika tvrdí, že dôvody, ktoré Komisia uvádza vo svojom druhom žalobnom dôvode, sú nesúdržné s jej tretím žalobným dôvodom a odporujú mu. Komisia navrhuje, aby Súdny dvor zamietol toto tvrdenie. Druhý žalobný dôvod sa týka výlučnej právomoci rozhodovať o otázkach nezávislosti súdov, rozhodovacích zložení a sudcov, ktorú niektoré ustanovenia vnútroštátneho práva priznávajú mimoriadnemu senátu. Tretí žalobný dôvod spočíva v tom, že preskúmanie dodržiavania požiadaviek EÚ týkajúcich sa nezávislého a nestranného súdu zriadeného zákonom zo strany súdu sa považuje za disciplinárne previnenie. Tieto dva žalobné dôvody sú zjavne odlišné. Preto nesúhlasím s tým, že medzi nimi existuje zjavný rozpor, a navrhujem, aby Súdny dvor zamietol námietku, ktorú v tejto súvislosti vznesla Poľská republika.

b) Disciplinárne konanie

171. V dôsledku požiadaviek na nezávislý a nestranný súd, ktorý bol zriadený zákonom podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty, musí disciplinárny režim uplatniteľný na sudcov poskytovať záruky potrebné na to, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku, že sa použije ako systém na vykonávanie politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí. Stanovenie pravidiel, ktoré vymedzujú najmä formy správania, ktoré predstavujú disciplinárne previnenia, a sankcie, ktoré sa na ne vzťahujú; upravujú účasť nezávislého orgánu v súlade s postupom, ktorý v plnej miere zaručuje práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty, najmä právo na obhajobu; a zakotvujú možnosť napadnúť rozhodnutia disciplinárnych orgánov prostredníctvom súdneho konania, predstavuje súbor záruk nevyhnutných na zabezpečenie nezávislosti súdnictva. ¹²⁸

172. Disciplinárne pravidlá uplatniteľné na sudcov patria do organizácie súdnictva, a teda do právomoci členských štátov. Disciplinárna zodpovednosť sudcov môže v závislosti od toho, ako ju členský štát upraví, prispievať k zvyšovaniu zodpovednosti a k efektívnosti súdneho systému. Členské štáty musia pri výkone tejto právomoci dodržiavať právo Únie najmä tým, že zabezpečia

¹²⁵ Rozsudky Najvyššieho súdu z 8. marca 2012 (vec SNO 4/12) a z 11. decembra 2014 (vec SNO 61/14).

¹²⁶ Rozsudok Najvyššieho súdu z 22. júna 2015 (vec SNO 36/15).

¹²⁷ Pozri napríklad rozsudok z 19. marca 2020, Sánchez Ruiz a i. (C-103/18 a C-429/18, EU:C:2020:219).

¹²⁸ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (body 61 a 134 a tam citovaná judikatúra).

nezávislosť súdov, ktoré majú rozhodovať o otázkach súvisiacich s uplatňovaním alebo výkladom tohto práva, aby bola osobám podliehajúcim súdnej právomoci zaručená účinná súdna ochrana vyžadovaná v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ.¹²⁹

173. Ochrana tejto nezávislosti úplne nevylučuje možnosť založenia disciplinárnej zodpovednosti sudcu v niektorých celkom výnimočných prípadoch z dôvodu súdnych rozhodnutí, ktoré prijal. Takáto požiadavka nezávislosti totiž nemá za cieľ odobriť úplne neospravedliteľné správanie sudcov, ktoré by spočívalo v porušovaní – úmyselnom, na základe zlého úmyslu či zvlášť závažnej a hrubej nedbanlivosti – pravidiel vnútroštátneho práva a práva Únie, ktorých dodržiavanie majú zabezpečiť, alebo vo svojvôli či v odopretí spravodlivosti pri rozhodovaní v sporoch.¹³⁰

174. Na účely zachovania nezávislosti sudcov, a teda zabránenia situácii, v ktorej by sa disciplinárny režim mohol odchyliť od svojich legitímnych cieľov, je zásadné, aby skutočnosť, že súdne rozhodnutie obsahuje prípadné pochybenie vo výklade a/alebo uplatňovaní pravidiel vnútroštátneho práva a/alebo práva Únie, prípadne alebo v posúdení skutkových okolností a hodnotení dôkazov, nemohla sama osebe viesť k vzniku disciplinárnej zodpovednosti.¹³¹

175. Vznik disciplinárnej zodpovednosti teda musí podliehať objektívnym a overiteľným kritériám, ktoré súvisia so základnými požiadavkami na riadny výkon spravodlivosti, ako aj zárukám, ktoré majú zabrániť riziku vyvíjania vonkajšieho tlaku na obsah súdnych rozhodnutí, čím sa v myšliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci rozptýlia akékoľvek oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyviteľnosť dotknutých sudcov a ich neutralitu vo vzťahu k jednotlivým záujmom v konaní.¹³² Na tento účel je nevyhnutné stanoviť pravidlá vymedzujúce dostatočne jasne a presne správanie, ktoré môže viesť k založeniu disciplinárnej zodpovednosti sudcov, s cieľom zaručiť nezávislosť spojenú s ich funkciou a zabrániť tomu, že budú vystavení riziku, že voči nim bude vyvedená disciplinárna zodpovednosť len z dôvodu obsahu rozhodnutia, ktoré prijali.¹³³ Súdny dvor tiež rozhodol, že skutočnosť, že vnútroštátni sudcovia nie sú vystavení disciplinárnym konaniam alebo sankciám za využitie možnosti obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, predstavuje záruku, ktorá je základnou súčasťou ich nezávislosti.¹³⁴

176. Z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že rozsah vnútroštátnych právnych predpisov, ktoré sú predmetom konania o nesplnení povinnosti, sa musí vo všeobecnosti posudzovať s prihliadnutím na ich výklad vnútroštátnymi súdmi.¹³⁵ V odôvodnení tretieho žalobného dôvodu Komisia tvrdí, že samotné znenie vnútroštátnych ustanovení zjavne porušuje identifikovateľné ustanovenia práva Únie, a preto nie je potrebné skúmať spôsob, akým sa tieto ustanovenia uplatňujú v praxi.¹³⁶ Keďže Komisia sa rozhodla predložiť túto otázku týmto spôsobom, nevidím nijaký logický dôvod, pre ktorý by ju Súdny dvor nemohol na tomto základe pripustiť a rozhodnúť o nej s tým, že Komisia znáša riziko neúspechu v tejto otázke.

¹²⁹ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 136).

¹³⁰ Pozri analogicky rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 137).

¹³¹ Pozri analogicky rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 138).

¹³² Pozri analogicky rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 139).

¹³³ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 140).

¹³⁴ Rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 85 a tam citovaná judikatúra).

¹³⁵ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 142 a tam citovaná judikatúra).

¹³⁶ S cieľom vyvrátiť niektoré tvrdenia uvedené vo vyjadrení k žalobe replika stručne poukazuje na disciplinárny režim v Poľsku vo všeobecnosti a na nedostatok nezávislosti disciplinárneho senátu. Replika potvrdzuje, že žaloba sa na tieto skutočnosti neodvolávala.

177. Poľská republika tvrdí, že znenie § 107 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde je podobné rovnocenným ustanoveniam francúzskeho práva, a poukazuje na to, že Komisia nikdy nespochybnila platnosť posledných uvedených ustanovení. Okrem toho Poľská republika tvrdí, že § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nepriznáva orgánu poverenému rozhodovaním v spore väčšiu mieru voľnej úvahy ako rovnocenné ustanovenia belgického, dánskeho a holandského práva.

178. V tejto súvislosti stačí uviesť, že toto konanie o nesplnení povinnosti smeruje proti Poľskej republike. Keďže zákonnosť právnych úprav platných v iných členských štátoch nie je v tomto konaní o nesplnení povinnosti predložená Súdnemu dvoru, tento členský štát sa na ne nemôže odvolávať, aby preukázal, že neporušil právo EÚ.¹³⁷

179. Pokiaľ ide o § 107 ods. 1 bod 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bod 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, tretí žalobný dôvod Komisie úzko súvisí s jej druhým žalobným dôvodom. Komisia sa domnieva, že všetky vnútroštátne sudy musia byť schopné posúdiť, či sú splnené požiadavky nezávislosti, nestrannosti a zriadenia zákonom. Komisia vykladá uvedené ustanovenia tak, že takéto posúdenie možno považovať za akt, ktorý vážne narúša fungovanie súdneho orgánu alebo spochybňuje existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu alebo účinnosť jeho vymenovania.

180. Ako som uviedol v navrhovanej odpovedi na druhý žalobný dôvod, domnievam sa, že v prípade neexistencie porušenia zásad ekvivalencie alebo efektivity vnútroštátne pravidlá právomoci, ktoré obmedzujú alebo vylučujú sudy alebo ich rozhodovacie zloženia, ktoré môžu rozhodovať o otázkach nezávislosti súdu, rozhodovacieho zloženia alebo sudcu, v zásade neporušujú článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty. Za predpokladu, že pravidlá súdnej právomoci sú jasné a presné, súd, rozhodovacie zloženie alebo sudca by si za normálnych okolností nemali uzurpovať právomoci zverené inému súdu.

181. Podľa môjho názoru je znenie § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde také široké a nepresné, že ho možno dôvodne vykladať tak, že ak sudca preskúma splnenie niektorých z požiadaviek článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom,¹³⁸ môže to predstavovať disciplinárne previnenie. Možno vierohodne tvrdiť, že súd konajúci v rámci svojej právomoci, ktorý skúma, či on alebo iný súd dodržiava článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ a článok 47 Charty, alebo položí Súdnemu dvoru prejudiciálne otázky podľa článku 267 ZFEÚ,¹³⁹ by sa mohol považovať za súd, ktorý bráni fungovaniu súdneho orgánu alebo ho vážne narúša, prípadne spochybňuje účinnosť vymenovania sudcu.

182. § 107 ods. 1 bod 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bod 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde odkazujú na konania alebo opomenutia, ktoré môžu brániť fungovaniu súdneho orgánu alebo ho vážne narúšať. Neuvádza sa v nich, že tieto konania alebo opomenutia musia byť protiprávne podľa vnútroštátneho práva alebo práva EÚ. Tvrdenie Poľskej republiky, podľa ktorého konanie v medziach a pri uplatňovaní zákona nemôže

¹³⁷ Pozri analogicky rozsudok z 15. júla 2004, Komisia/Nemecko (C-139/03, neuvverejnený, EU:C:2004:461).

¹³⁸ Rozsudok Simpson požaduje vykonanie takého preskúmania.

¹³⁹ Okrem toho vnútroštátnemu sudcovi nemôže vzniknúť disciplinárna zodpovednosť z dôvodu, že odmietol uplatniť vnútroštátne právo s cieľom vykonať prejudiciálne rozhodnutie Súdneho dvora. Pozri analogicky rozsudok z 22. februára 2022, RS (Účinok rozhodnutí Ústavného súdu) (C-430/21, EU:C:2022:99, bod 88).

podľa týchto ustanovení predstavovať disciplinárne previnenie, sa teda javí ako neudržateľné. Znenie predmetných ustanovení rovnako neumožňuje overiť existenciu disciplinárneho previnenia alebo v tomto prípade jeho údajnú absenciu s jasnosťou a presnosťou, ktorú si vyžadujú právne predpisy.

183. § 107 ods. 1 bod 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bod 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde tiež odkazujú na akty, ktoré spochybňujú existenciu pracovnoprávneho vzťahu sudcu, účinnosť vymenovania sudcu alebo legitimitu ústavného orgánu Poľskej republiky. Tieto ustanovenia sú formulované tak široko, že do ich pôsobnosti patria skutočnosti, ktoré idú nad rámec spochybnenia aktu vymenovania sudcu prezidentom republiky. Znenie podľa môjho chápania zahŕňa všetky pokusy spochybníť akýkoľvek aspekt postupu, ktorý viedol k vymenovaniu sudcu,¹⁴⁰ vrátane napríklad toho, či bola dodržaná požiadavka na súd zriadený zákonom v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ a s článkom 47 Charty. Vzhľadom na šírku § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, ako aj § 72 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde existuje jasné riziko, že návrh na začatie prejudiciálneho konania týkajúci sa týchto ustanovení práva EÚ by sa mohol považovať za disciplinárne previnenie.

184. Rovnaké úvahy platia aj pre preskúmanie nestrannosti súdu. Hoci poľské právo obsahuje množstvo ustanovení o vylúčení sudcov, rozsudky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) značne obmedzili pôsobnosť týchto ustanovení.¹⁴¹ Zdá sa teda, že preskúmanie návrhu na vylúčenie sudcu z dôvodu nezrovnalosti v konaní, ktoré viedlo k jeho vymenovaniu, môže predstavovať disciplinárne previnenie.

185. Pokiaľ ide o § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, je nesporné, že znenie, rozsah a účel tohto ustanovenia sú rovnaké ako v prípade § 107 ods. 1 bodu 1 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov. V bodoch 140 a 141 rozsudku Disciplinárny režim sudcov Súdny dvor rozhodol, že § 107 ods. 1 zákona o organizácii všeobecných súdov nespĺňa požiadavky jasnosti a presnosti. Po preskúmaní uplatňovania tohto ustanovenia najmä z hľadiska vnútroštátnej judikatúry, ktorú predložila Poľská republika, Súdny dvor rozhodol, že pojem „zjavné a hrubé porušenie zákona“ nebráni tomu, aby sudcom vznikla disciplinárna zodpovednosť len z dôvodu údajne nesprávneho obsahu ich rozhodnutí a aby sa táto zodpovednosť obmedzila na úplne výnimočné situácie.

186. V prejednávanej veci sa Poľská republika odvoláva na judikatúru Najvyššieho súdu týkajúcu sa § 107 ods. 1 zákona o organizácii všeobecných súdov s cieľom preukázať, že § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nemožno vykladať v tom zmysle, že ukladá disciplinárne sankcie z dôvodu dodržania požiadaviek stanovených v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ a v článku 47 Charty.

¹⁴⁰ Pozri rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 128 a naśl. a tam citovanú judikatúru). Dalo by sa napríklad tvrdiť, že preskúmanie úlohy KRS v konaní, ktoré viedlo k vymenovaniu sudcu, predstavuje disciplinárne previnenie.

¹⁴¹ Pozri rozsudky Trybunał Konstytucyjny (Ústavný súd) zo 4. marca 2020 (vec P 22/19) (Dz. U. z roku 2020, položka 413); z 2. júna 2020 (vec P 13/19) (Dz. U. z roku 2020, položka 1017), a z 23. februára 2022 (vec P 10/19) (Dz. U. z roku 2022, položka 480), ktorými som sa zaoberal v bode 144 vyššie.

187. Judikatúra týkajúca sa § 107 ods. 1 zákona o organizácii všeobecných súdov citovaná Poľskou republikou, pričom najnovšia pochádza z roku 2015,¹⁴² bola prijatá senátom Najvyššieho súdu, ktorý vykonával právomoc pred reformou tohto súdu zákonom o Najvyššom súde z 8. decembra 2017,¹⁴³ a nie disciplinárnym senátom v jeho súčasnej podobe.

188. Okrem toho, ako vyplýva z repliky, v rozsudku Disciplinárny režim sudcov¹⁴⁴ Súdny dvor konštatoval, že v nedávnom rozhodnutí¹⁴⁵ súčasný disciplinárny senát prijal široký výklad § 107 ods. 1 zákona o organizácii všeobecných súdov, ktorý sa odchyľuje od predchádzajúcej judikatúry Najvyššieho súdu a znižuje ochranu právneho štátu.¹⁴⁶ Z ustálenej judikatúry vyplýva, že pokiaľ je vnútroštátna právna úprava predmetom rozličných súdnych výkladov, pričom jedny vedú k uplatneniu uvedenej právnej úpravy v súlade s právom Únie a druhé vedú k jej uplatneniu v rozpore s týmto právom, táto právna úprava nie je prinajmenšom dostatočne jasná a presná na zabezpečenie jej uplatňovania v súlade s právom Únie.¹⁴⁷

189. V súlade s § 73 ods. 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde je disciplinárny senát disciplinárnym súdom druhého (a posledného) stupňa pre sudcov všeobecných súdov a disciplinárnym súdom prvého a druhého stupňa pre sudcov Najvyššieho súdu. Vzhľadom na to, že disciplinárny senát nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,¹⁴⁸ existuje zvýšené riziko, že § 72 ods. 1 bod 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde¹⁴⁹ sa bude vykladať tak, aby sa uľahčilo využívanie disciplinárneho režimu na ovplyvňovanie súdnych rozhodnutí.¹⁵⁰

190. Vzhľadom na to, že navrhujem, aby Súdny dvor určil, že Poľská republika si prijatím § 72 ods. 1 bodu 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ a článku 47 Charty, navrhujem, aby Súdny dvor vyhovel tretiemu žalobnému dôvodu.

¹⁴² Rozsudok Najvyššieho súdu z 22. júna 2015 (vec SNO 36/15).

¹⁴³ Dz. U. z roku 2018, položka 5. Pozri v tomto zmysle rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 145).

¹⁴⁴ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (body 126, 127 a 149 a nasl.).

¹⁴⁵ Pozri rozhodnutie zo 4. februára 2020, II DO 1/20, v ktorom disciplinárny senát rozhodol, že sudcu možno v zásade obviňiť z disciplinárneho previnenia na základe § 107 ods. 1 zákona o organizácii všeobecných súdov za to, že nariadil Sejmu, údajne v zjavnom a hrubom rozpore so zákonom, aby predložil dokumenty týkajúce sa postupu vymenovania členov KRS v jej novom zložení. Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (body 150 a 151).

¹⁴⁶ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 152).

¹⁴⁷ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 153 a tam citovaná judikatúra).

¹⁴⁸ Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (body 113 a 147).

¹⁴⁹ Ktorý definuje disciplinárne previnenia spôsobom, ktorý nespĺňa požiadavky jasnosti a presnosti uvedené v bode 175 vyššie ani nezabezpečuje, že disciplinárna zodpovednosť sudcov z dôvodu ich rozhodnutí je prísne obmedzená na veľmi výnimočné okolnosti, ako je uvedené v bode 173 vyššie.

¹⁵⁰ Pozri v tomto zmysle rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 145).

D. Štvrtý žalobný dôvod – právomoc disciplinárneho senátu prejednávať a rozhodovať veci, ktoré majú priamy vplyv na postavenie sudcov a justičných čakateľov a výkon ich funkcie

1. Tvrdenia účastníkov konania

191. Vo svojom štvrtom žalobnom dôvode, ktorý sa týka viacerých ustanovení § 27 ods. 1 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, Komisia tvrdí, že Poľská republika porušila článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ tým, že disciplinárnemu senátu, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené v súlade s judikatúrou Súdneho dvora,¹⁵¹ zverila právomoc rozhodovať vo veciach, ktoré majú priamy vplyv na postavenie sudcov a justičných čakateľov a výkon ich funkcie.

192. Komisia sa domnieva, že celkové posúdenie viacerých aspektov týkajúcich sa zloženia a právomoci disciplinárneho senátu, podmienok, za akých boli vymenovaní jeho členovia, najmä úlohy KRS, ústavného orgánu zodpovedného za zabezpečenie nezávislosti súdov a sudcov, a skutočnosť, že opatrenia boli prijaté súčasne podľa poľského práva, poukazuje na „systémové narušenie“ predchádzajúceho režimu. To nielenže vyvoláva oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o nezávislosť disciplinárneho senátu, jeho neovplyvniteľnosť vonkajšími faktormi a jeho nestrannosť vo vzťahu k záujmom dotknutým vo veciach, v ktorých má právomoc, ale tiež priamo zasahuje do nezávislosti sudcov, ktorí patria do jeho právomoci.

193. Komisia poukazuje na to, že novovytvorený disciplinárny senát bol poverený určitými kategóriami vecí týkajúcich sa postavenia sudcov, ktoré predtým patrili do právomoci všeobecných súdov alebo iných súdov. Okrem toho boli všetci členovia disciplinárneho senátu vymenovaní v rámci postupu, do ktorého bola zapojená novovytvorená KRS. V tejto súvislosti bol štvorročný mandát 15 členov KRS skrátený a postup výberu budúcich členov bol zmenený s cieľom zvýšiť vplyv Sejmu na jej zloženie. Komisia tiež zdôrazňuje, že vloženie odsekov 1b a 4 do § 44 zákona o KRS¹⁵² obmedzilo účinnosť súdneho preskúmania uznesení KRS, ktorými sa prezidentovi republiky predkladajú kandidáti na miesto sudcu Najvyššieho súdu.¹⁵³ Komisia nakoniec poukazuje aj na zvýšenú organizačnú, funkčnú a finančnú autonómiu disciplinárneho senátu v porovnaní s ostatnými štyrmi senátmi Najvyššieho súdu.

194. Štvrtý žalobný dôvod smeruje proti trom ustanoveniam: po prvé § 27 ods. 1 bod 1a novelizovaného zákona o Najvyššom súde, ktorý sa týka žiadostí o udelenie súhlasu so začatím trestného konania proti sudcom a justičným čakateľom alebo s ich zadržaním, po druhé § 27 ods. 1 bod 2 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, ktorý sa týka pracovného práva a práva sociálneho zabezpečenia uplatniteľného na sudcov Najvyššieho súdu, po tretie § 27 ods. 1 bod 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde upravujúci povinný odchod sudcov do dôchodku.

195. Podľa Komisie Súdny dvor rozhodol, že nezávislosť súdnictva znamená, že pravidlá upravujúce disciplinárny režim osôb, ktoré majú za úlohu rozhodovať v sporoch, musia poskytovať potrebné záruky, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku, že tento disciplinárny režim bude použitý ako systém politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí. Pravidlá, ktoré

¹⁵¹ Bod 171 rozsudku A. K. stanovuje, že požiadavky na nezávislý a nestranný súd nie sú splnené, ak objektívne podmienky, za ktorých bol súd vytvorený, a jeho vlastnosti, ako aj spôsob, akým boli vymenovaní jeho členovia, môžu vo vnímaní osôb podliehajúcich súdnej právomoci vyvolať oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť súdu vonkajšími činiteľmi, predovšetkým priamymi alebo nepriamymi vplyvmi zákonodarnej a výkonnej moci, a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom. Môže to viesť k absencii dojmu nezávislosti alebo nestrannosti súdu, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti vzbudzovať u osôb podliehajúcich súdnej právomoci.

¹⁵² KRS sa riadi zákonom o KRS z 12. mája 2011 v znení neskorších predpisov. Pozri poznámku pod čiarou 109 vyššie.

¹⁵³ Pozri rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, body 160 až 164).

vymedzujú správanie predstavujúce disciplinárne previnenia a uplatniteľné sankcie, ktoré stanovujú účasť nezávislého orgánu v súlade s postupom, ktorý v plnom rozsahu zaručuje práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty, najmä právo na obhajobu, a ktoré stanovujú možnosť napadnúť na súde rozhodnutia disciplinárnych orgánov, predstavujú súbor záruk nevyhnutných na zabezpečenie nezávislosti súdnictva.¹⁵⁴

196. Komisia tvrdí, že keď disciplinárny senát rozhoduje v prvostupňovom a druhostupňovom konaní o zrušení súdnej imunity sudcu pred začatím jeho trestného stíhania, musí preskúmať, či existujú primerané dôvody na podozrenie, že sa dopustil údajného previnenia. Disciplinárny senát musí tiež rozhodnúť o dodatočných opatreniach vrátane pozastavenia výkonu funkcie sudcu v tejto súvislosti. Disciplinárny senát tým priamo zasahuje do výkonu súdnej činnosti tohto sudcu. Keďže pozastavenie výkonu funkcie sudcu môže trvať neurčitú dobu, počas ktorej sa jeho odmena zníži o 25 % až 50 %, vyhladka na prijatie týchto dodatočných opatrení môže byť prostriedkom nátlaku na sudcov, čím sa ovplyvní obsah ich rozsudkov.

197. Komisia ďalej tvrdí, že výlučná právomoc disciplinárneho senátu vo veciach pracovného práva, sociálneho zabezpečenia a dôchodkového zabezpečenia vrátane otázok týkajúcich sa odmeňovania, dovolenky a neprítomnosti, dôvodov práceneschopnosti, dávok a odchodu do dôchodku z dôvodu choroby alebo telesného či duševného postihnutia má priamy vplyv na podmienky, za akých sudcovia Najvyššieho súdu vykonávajú svoju súdnu činnosť.

198. Podľa názoru Komisie sa disciplinárny senát domnieva, že má právomoc rozhodovať vo veciach, ktoré určujú pracovnoprávny vzťah sudcov Najvyššieho súdu v konaniach začatých podľa § 189 občianskeho súdneho poriadku. Rovnako ako v prípade disciplinárnych konaní a rozhodnutí o zrušení imunity sudcov sa Komisia domnieva, že je dôležité, aby nezávislý súd prijal alebo preskúmal takéto rozhodnutia s cieľom chrániť sudcov pred neodôvodneným tlakom a neistotami, ktoré by mohli ovplyvniť ich nezávislosť.

199. Komisia v replike preberá úvahy uvedené v bodoch 88 až 110 rozsudku Disciplinárny režim sudcov, v ktorom Súdny dvor rozhodol, že Poľská republika tým, že nezaručuje nezávislosť a nestrannosť disciplinárneho senátu, narušuje nezávislosť sudcov všeobecných súdov a Najvyššieho súdu, a teda si neplní povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. Hoci členské štáty môžu stanoviť pravidlá týkajúce sa súdnej imunity, tieto pravidlá nemôžu pôsobiť tak, aby oslabovali nezávislosť súdnictva. Komisia dodáva, že v rozsudku *Reczkowicz v. Poľsko*¹⁵⁵ EŠLP rozhodol, že disciplinárny senát nie je súdom zriadeným zákonom.

200. Poľská republika navrhuje, aby Súdny dvor zamietol štvrtý žalobný dôvod. Skutočnosť, že výkonný orgán vymenúva sudcov, nespôsobuje, že sú mu sudcovia podriadení, ani nevyvoláva pochybnosti o nestrannosti sudcov, ak po vymenovaní pri výkone svojich funkcií nie sú vystavení ovplyvňovaniu alebo nátlaku.¹⁵⁶ Z celkového posúdenia postupu vymenovania sudcov disciplinárneho senátu a systému záruk, ktorý ich chráni po ich vymenovaní, vyplýva, že neexistuje možnosť vyvíjať na nich vonkajší nátlak.

201. Podľa Poľskej republiky jej ústava upravuje postup vymenovania všetkých sudcov vrátane sudcov disciplinárneho senátu. Podľa článku 179 v spojení s článkom 144 ods. 3 bodom 17 Ústavy Poľskej republiky prezident republiky vymenúva sudcov na návrh KRS na dobu neurčitú. Vymenovanie sudcov je ustálenou výsadou prezidenta republiky vykonávanou v súlade s § 31

¹⁵⁴ Uznesenie z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277, bod 34 a tam citovaná judikatúra).

¹⁵⁵ Rozsudok z 22. júla 2021, *Reczkowicz v. Poľsko*, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719.

¹⁵⁶ Pozri rozsudok A. K. (bod 133).

zákona o Najvyššom súde po získaní stanoviska prvého predsedu Najvyššieho súdu. Prezident republiky uverejní v poľskom úradnom vestníku *Monitor Polski* oznámenie o počte voľných sudcovských miest, ktoré sa majú obsadiť v každom senáte Najvyššieho súdu. § 30 zákona o Najvyššom súde obsahuje taxatívny zoznam podmienok, ktoré musia uchádzači o miesto sudcu Najvyššieho súdu spĺňať.¹⁵⁷ Do jedného mesiaca odo dňa uverejnenia oznámenia môže každá osoba, ktorá spĺňa podmienky na to, aby sa stala sudcom Najvyššieho súdu, požiadať KRS o miesto sudcu v senáte uvedené v oznámení. Po overení, že uchádzači spĺňajú podmienky a formálne náležitosti, predseda KRS podľa § 31 ods. 1 zákona z 12. mája 2011 o KRS vymenuje skupinu najmenej troch členov orgánu, ktorí sú zodpovední za vydanie stanoviska k predloženým žiadosťiam. Po preskúmaní kandidatúr podaných v rámci tohto konania KRS predkladá prezidentovi republiky návrh na vymenovanie sudcov na voľné miesta na Najvyššom súde. Hoci návrh KRS nie je pre prezidenta republiky záväzný, nemôže vymenovať osobu, ktorú KRS nenavrhol za sudcu. Úloha KRS sa v tomto smere nelíši od úlohy súdnych rád v iných členských štátoch.

202. Poľská republika zdôrazňuje, že nezávislosť sudcov disciplinárneho senátu vyplýva nielen z postupu ich vymenovania, ale predovšetkým z rozsiahleho systému záruk, ktorý zabezpečuje, že všetci sudcovia disciplinárneho senátu môžu prijímať rozhodnutia úplne bez vonkajšieho tlaku. Podľa článku 179 Ústavy Poľskej republiky sú sudcovia menovaní na dobu neurčitú. V článku 180 Ústavy Poľskej republiky sa stanovuje, že sudcovia sú neodvolateľní. Sudcu možno odvolať, pozastaviť mu výkon funkcie, preložiť do iného obvodu alebo na výkon inej funkcie proti jeho vôli len v súlade so súdnym rozhodnutím a len v prípadoch stanovených zákonom. Sudca odchádza do dôchodku po dosiahnutí zákonného veku a v súlade s pravidlami stanovenými zákonom môže odísť do dôchodku z dôvodu choroby alebo nespôsobilosti, v dôsledku ktorej nie je schopný vykonávať svoju funkciu. Podľa článku 181 Ústavy Poľskej republiky je sudca imúnny voči súdnemu konaniu, a preto nemôže byť trestne zodpovedný ani pozbavený slobody bez predchádzajúceho súhlasu súdu určeného zákonom. Sudcovia sú okrem toho povinní zostať apolitickí podľa článku 178 ods. 3 Ústavy Poľskej republiky. V súlade s § 44 zákona o Najvyššom súde sudcovia tohto súdu (vrátane sudcov jeho disciplinárneho senátu) v zásade nemôžu zastávať inú funkciu. Sudcovia Najvyššieho súdu majú zároveň zabezpečené primerané materiálne podmienky určené na kompenzáciu zákazov a obmedzení, ktoré im boli uložené. Sudcovia disciplinárneho senátu majú nárok na dodatočnú odmenu vo výške 40 % celkového základného platu a na príspevok za výkon pracovných povinností (okrem prípadov, keď sudca zastáva funkciu vedeckého pracovníka alebo vedca počas obdobia odo dňa nástupu na toto miesto do skončenia výkonu tohto pracovného miesta) z dôvodu pravidiel o nezlučiteľnosti výkonu iných funkcií.

203. Podľa Poľskej republiky Komisia nevysvetlila, ako autonómia disciplinárneho senátu vedie k možnosti vyvíjať tlak na sudcov, ktorí v ňom zasadaajú. Zriadenie disciplinárneho senátu bolo odôvodnené neefektívnosťou disciplinárneho konania a neschopnosťou sudcov Najvyššieho súdu disciplinárne stíhať pochybenia sudcov. Nezávislosť disciplinárneho senátu v rámci Najvyššieho súdu spolu s neexistenciou závislosti od iných mocí preukazuje nedôvodnosť tvrdení Komisie. Poľská republika okrem toho zdôrazňuje, že prenos právomoci na disciplinárny senát súvisí s organizáciou súdnictva, ktorá patrí do výlučnej právomoci členských štátov. V niektorých členských štátoch¹⁵⁸ totiž sudcovia nemajú imunitu. Ak sa Komisia domnieva, že súdna imunita je požiadavkou práva EÚ, mala by túto požiadavku vzniesť voči všetkým členským štátom.

¹⁵⁷ Žiadosti musia byť v súlade s § 31 ods. 3 zákona o Najvyššom súde.

¹⁵⁸ Belgicko, Nemecko, Írsko, Francúzsko, Cyprus a Fínsko.

204. Poľská republika tvrdí, že postup vymenovania sudcov do disciplinárneho senátu poskytuje oveľa vyššie záruky nezávislosti ako postupy, o ktorých sa Súdny dvor domnieva, že splňajú normy stanovené v článku 19 ods. 1 druhom pododseku ZEÚ.¹⁵⁹ Trvá na tom, že nedošlo k „systémovému narušeniu“ a že Komisia zjavne uplatňuje dvojaký meter. Komisia nevysvetlila pojem „systémové narušenie“, ktorý nie je právnym pojmom a v medzinárodnej judikatúre nie je známy. Ani reforma súdneho systému nie je spojená s akýmkoľvek „narušením“. Naopak, disciplinárny senát vykonáva funkcie disciplinárneho súdu prvého alebo druhého stupňa.

2. Posúdenie

205. Hoci organizácia súdnictva vrátane pravidiel upravujúcich trestné stíhanie sudcov patrí do právomoci členských štátov, výkon tejto právomoci musí byť v súlade s právom Únie. Ak členský štát stanoví osobitné pravidlá upravujúce trestné konanie proti sudcom, tieto pravidlá musia byť – v súlade s požiadavkou nezávislosti a s cieľom rozptýliť akékoľvek oprávnené pochybnosti v mysliach osôb podliehajúcich súdnej právomoci, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť sudcov vonkajšími faktormi, najmä akýmkoľvek priamym alebo nepriamym vplyvom zákonodarnej či výkonnej moci, ktorý by mohol mať vplyv na ich rozhodnutia – odôvodnené objektívnymi a overiteľnými požiadavkami týkajúcimi sa riadneho výkonu spravodlivosti. Také pravidlá, rovnako ako pravidlá týkajúce sa disciplinárnej zodpovednosti sudcov, musia poskytovať záruky potrebné na zabezpečenie toho, aby sa trestné stíhanie nemohlo využívať ako systém politickej kontroly činnosti týchto sudcov, a musia v plnej miere chrániť práva zakotvené v článkoch 47 a 48 Charty.¹⁶⁰

206. Podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ musia členské štáty zabezpečiť, aby súdy, ktoré môžu rozhodovať o uplatňovaní alebo výklade práva Únie, splňali požiadavky účinnej súdnej ochrany.¹⁶¹ Zo samotnej povahy veci vyplýva, že veci, ktoré patria do právomoci disciplinárneho senátu podľa § 27 ods. 1 bodu 1a, 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, môžu mať okamžitý, priamy a zásadný vplyv na postavenie sudcov a výkon ich funkcie.¹⁶² Vzhľadom na závažný vplyv, ktorý môžu mať takéto opatrenia na ich život a kariéru, je nevyhnutné, aby opatrenia prijaté podľa § 27 ods. 1 bodu 1a, 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, pokiaľ ide o sudcov, ktorí môžu rozhodovať o uplatňovaní alebo výklade práva Únie, preskúmal orgán, ktorý sám spĺňa požiadavky spojené s účinnou súdnou ochranou v súlade s článkom 19 ods. 1 druhým pododsekom ZEÚ.¹⁶³

207. Z toho vyplýva, že disciplinárny senát, ktorý má právomoc uplatňovať § 27 ods. 1 bod 1a, 2 a 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, musí poskytnúť všetky potrebné záruky, pokiaľ ide o jeho nezávislosť a nestrannosť, aby sa zabránilo akémukoľvek riziku, že opatrenia prijaté podľa

¹⁵⁹ Pozri rozsudky z 9. júla 2020, Land Hessen (C-272/19, EU:C:2020:535); zo 16. júla 2020, Governo della Repubblica italiana (Postavenie talianskych zmierovacích sudcov) (C-658/18, EU:C:2020:572), a z 20. apríla 2021, Repubblica (C-896/19, EU:C:2021:311). Pozri tiež uznesenie podpredsedníčky Súdneho dvora z 10. septembra 2020, Rada/Sharpston [C-424/20 P(R), neuvverejnené, EU:C:2020:705].

¹⁶⁰ Rozsudok z 18. mája 2021, Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ a i. (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 a C-397/19, EU:C:2021:393, body 210 až 213).

¹⁶¹ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. marca 2021, A. B. a i. (Vymenovanie sudcov na Najvyšší súd – Odvolanie) (C-824/18, EU:C:2021:153, bod 112 a tam citovanú judikatúru).

¹⁶² Pozri tiež uznesenie zo 14. júla 2021 (bod 81).

¹⁶³ Pozri analogicky rozsudok Disciplinárny režim sudcov (body 80 a 83).

týchto ustanovení môžu byť použité ako prostriedok politickej kontroly obsahu súdnych rozhodnutí. V tomto kontexte je nepodstatné, že iné členské štáty majú odlišný režim súdnej imunity voči trestnému stíhaniu.¹⁶⁴

208. V rozsudku Disciplinárny režim sudcov Súdny dvor s odkazom na viaceré skutočnosti kategoricky rozhodol, že disciplinárny senát nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ. V tejto súvislosti sa Súd prvého stupňa vo veľkej miere opieral o skutočnosti, ktoré už uviedol vo svojom rozsudku A. K., na ktorý sa žaloba odvoláva. Vyjadrenie k žalobe bolo podané do kancelárie Súdneho dvora 17. júna 2021, teda približne mesiac pred vydaním rozsudku Disciplinárny režim sudcov. Zatiaľ čo Komisia v replike z 28. júla 2021 vychádzala z tohto rozsudku na účely posilnenia štvrtého žalobného dôvodu, Poľská republika sa v duplike podanej 7. septembra 2021 k tomuto žalobnému dôvodu nevyjadrila.

209. Rozsudok Disciplinárny režim sudcov¹⁶⁵ má pre posúdenie štvrtého žalobného dôvodu taký význam, že stručne zhrniem jeho relevantné body.¹⁶⁶ S odkazom na rôzne úvahy uvedené v bodoch 89 až 110 tohto rozsudku, a nie na určitú jednotlivú skutočnosť, Súdny dvor rozhodol, že Poľská republika porušila článok 19 ods. 1 druhý pododsek ZEÚ, keďže disciplinárny senát nespĺňa požiadavky nezávislosti a nestrannosti.¹⁶⁷ Opieral sa najmä o skutočnosť, že zriadenie disciplinárneho senátu *ex nihilo* s výlučnou právomocou rozhodovať o niektorých disciplinárnych veciach sa časovo zhodovalo s prijatím vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá narušila neodvolateľnosť a nezávislosť sudcov Najvyššieho súdu. Uviedol, že disciplinárny senát má v rámci Najvyššieho súdu osobitne vysoký stupeň organizačnej, funkčnej a finančnej autonómie v porovnaní s inými senátmi tohto súdu. Odmena sudcov disciplinárneho senátu presahuje približne o 40 % odmenu sudcov pridelených do iných senátov Najvyššieho súdu bez akéhokoľvek objektívneho odôvodnenia. Po svojom zriadení mal disciplinárny senát pozostávať výlučne z nových sudcov vymenovaných prezidentom republiky na návrh KRS.¹⁶⁸

210. Pred vymenovaním týchto sudcov bola KRS komplexne reštrukturalizovaná.¹⁶⁹ Podľa Súdneho dvora takéto zmeny mohli vzhľadom na to, že neprebehlo výberové konanie ako predtým, vyvolať riziko, že zákonodarná a výkonná moc budú mať väčší vplyv na KRS a narušia nezávislosť tohto orgánu. KRS v novom zložení bola navyše vytvorená pri súčasnom skrátení

¹⁶⁴ Súhlasím s pripomienkou Fínskej republiky na pojednávaní, že Poľskej republike nepomôže zdôrazňovať jednotlivé aspekty disciplinárneho režimu sudcov v iných členských štátoch. Okrem toho, že tieto režimy nie sú predmetom tohto konania, treba ich preskúmať ako celok najmä s prihliadnutím na charakteristiky predmetného súdu alebo súdov, kontext, v ktorom boli zriadené, a postup menovania ich členov.

¹⁶⁵ Rozsudok z 15. júla 2021 (C-791/19, EU:C:2021:596). Podľa ustálenej judikatúry sa otázka, či si členský štát nesplnil svoje povinnosti, posudzuje v závislosti od situácie, ktorá existovala v tomto členskom štáte ku dňu uplynutia lehoty stanovenej v odôvodnenom stanovisku, v tomto prípade 17. júla 2019. Pozri rozsudok z 18. októbra 2018, Komisia/Spojené kráľovstvo (C-669/16, EU:C:2018:844, bod 40 a tam citovaná judikatúra). Odôvodnené stanoviská v prejednávanej veci boli zjavne vydané po tomto dátume. Na prejednávajúcu vec sa vzťahujú konštatovania Súdneho dvora vo vzťahu k disciplinárnemu senátu uvedené v rozsudku Disciplinárny režim sudcov. Je teda osobitne pozoruhodné, že Poľská republika nevyvrátila tvrdenia Komisie založené na tomto rozsudku.

¹⁶⁶ V rozsudku z 5. decembra 2019 a v uzneseniach z 15. januára 2020 senát Najvyššieho súdu pre pracovnoprávne veci a veci sociálneho zabezpečenia, ktorý rozhodoval v sporoch, ktoré viedli k vydaniu rozsudku A. K., po prvé rozhodol, že KRS nie je v súčasnom zložení nestranným orgánom nezávislým od zákonodarnej a výkonnej moci, a po druhé, že disciplinárny senát nie je nezávislým a nestranným súdom vzhľadom na okolnosti svojho vzniku, rozsah svojich právomocí, zloženie a účasť KRS na jeho zriadení.

¹⁶⁷ Uznesením z 8. apríla 2020, Komisia/Poľsko (C-791/19 R, EU:C:2020:277), Súdny dvor vyzval Poľskú republiku, aby bezodkladne a až do vyhlásenia rozsudku, ktorým sa skončí konanie vo veci C-791/19, okrem iného pozastavila uplatňovanie ustanovení zákona o Najvyššom súde z 8. decembra 2017, ktorými sa disciplinárnemu senátu priznáva právomoc rozhodovať v disciplinárnych veciach týkajúcich sa sudcov, a aby sa zdržala postupovania vecí tomuto senátu. Pozri tiež uznesenie zo 14. júla 2021; uznesenia podpredsedníčky Súdneho dvora zo 6. októbra 2021, Poľsko/Komisia (C-204/21 R-RAP, EU:C:2021:834), a z 27. októbra 2021, Komisia/Poľsko (C-204/21 R, neuvverejnené, EU:C:2021:878).

¹⁶⁸ Tým sa vylúčila akákoľvek možnosť preloženia sudcov Najvyššieho súdu do tohto senátu, hoci takéto preloženie sudcov v zásade bolo povolené.

¹⁶⁹ 23 z 25 členov KRS v jej novom zložení bolo vymenovaných poľskou výkonnou alebo zákonodarnou mocou alebo sú jej členmi. Predtým sudcovia vyberali 15 členov KRS z vlastných radov.

štvorročného funkčného obdobia dovtedajších členov tohto orgánu. Súdny dvor tiež konštatoval, že legislatívna reforma KRS sa uskutočnila zároveň s prijatím nového zákona o Najvyššom súde,¹⁷⁰ ktorým sa uskutočnila rozsiahla reforma tohto orgánu.¹⁷¹

211. Podľa Súdneho dvora všetky tieto skutočnosti vyvolali vo vnímaní osôb podliehajúcich súdnej právomoci oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť disciplinárneho senátu vonkajšími činiteľmi, predovšetkým priamymi alebo nepriamymi vplyvmi poľskej zákonodarnej a výkonnej moci, a o jeho neutralitu vo vzťahu k jednotlivým záujmom v konaní. Súdny dvor rozhodol, že tieto skutočnosti môžu viesť k absencii dojmu nezávislosti alebo nestrannosti disciplinárneho senátu, ktorá by mohla narušiť dôveru, ktorú musí súdnictvo v demokratickej spoločnosti a právnom štáte vzbudzovať u uvedených osôb.¹⁷²

212. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Poľská republika, celkové posúdenie postupu vymenovania sudcov disciplinárneho senátu a podmienok, za ktorých tento senát pôsobí, nevyklučuje existenciu dôvodných pochybností, pokiaľ ide o možnosť vyvinúť na nich vonkajší tlak. V čase prípravy týchto návrhov legitímne pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti disciplinárneho senátu opísané v rozsudku Komisia/Poľsko (Nezávislosť Najvyššieho súdu)¹⁷³ a v rozsudku A. K. pretrvávajú.

213. Vzhľadom na to navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že Poľská republika si tým, že disciplinárnemu senátu, ktorého nezávislosť a nestrannosť nie je zaručená, zverila právomoc prejednávať a rozhodovať vo veciach, ktoré majú priamy vplyv na postavenie sudcov a justičných čakatelov, ako aj na výkon ich funkcie, akými sú žiadosti o udelenie súhlasu so začatím trestného konania proti sudcom a justičným čakatelom alebo s ich zadržaním, v pracovnoprávných veciach a vo veciach práva sociálneho zabezpečenia, ktoré sa týkajú sudcov Najvyššieho súdu, ako aj vo veciach ich povinného odchodu do dôchodku, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.

E. Piaty žalobný dôvod – porušenie základného práva sudcov na rešpektovanie súkromného života a práva na ochranu osobných údajov

1. Tvrdenia účastníkov konania

214. Komisia tvrdí, že Poľská republika tým, že každému sudcovi uložila povinnosť poskytnúť do 30 dní od doručenia oznámenia o svojom vymenovaní informácie o členstve v profesijnom orgáne alebo združení, o funkciách, ktoré vykonáva v neziskových nadáciách, a o členstve v politickej strane, ako aj zverejniť tieto informácie vo vestníku verejných informácií pred nástupom sudcu do funkcie, porušila základné právo sudcov na rešpektovanie súkromného života a ich právo na ochranu osobných údajov zaručené článkom 7 a článkom 8 ods. 1 Charty, ako aj článkom 6 ods. 1 písm. c) a e), článkom 6 ods. 3 a článkom 9 ods. 1 GDPR.

¹⁷⁰ Zákon o Najvyššom súde z 8. decembra 2017 v konsolidovanom znení uverejnenom v Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej z roku 2019 (položka 825).

¹⁷¹ Ktorá zahŕňala najmä vytvorenie dvoch nových senátov v rámci tohto súdu, z ktorých jeden bol disciplinárny senát, ako aj zavedenie mechanizmu na zníženie veku odchodu do dôchodku sudcov Najvyššieho súdu a jeho uplatňovanie na sudcov tohto súdu, ktorí boli v tom čase vo funkcii. K predčasnému ukončeniu funkčného obdobia niektorých členov KRS a k reorganizácii tohto orgánu došlo v kontexte, v ktorom sa očakávalo, že v rámci Najvyššieho súdu a najmä disciplinárneho senátu sa čoskoro uvoľní množstvo miest.

¹⁷² Súdny dvor tiež uviedol, že takýto vývoj predstavuje znížovanie úrovne ochrany hodnoty právneho štátu. Rozsudok Disciplinárny režim sudcov (bod 112).

¹⁷³ Rozsudok z 24. júna 2019 (C-619/18, EU:C:2019:531).

215. § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov si vyžadujú, aby sudcovia predložili písomné vyhlásenie o členstve v orgánoch uvedených v § 88a ods. 1 bode 1 až 3 novely zákona o organizácii všeobecných súdov. Tieto informácie sa uverejnia vo vestníku verejných informácií najneskôr do 30 dní odo dňa predloženia uvedeného vyhlásenia.¹⁷⁴ Komisia sa domnieva, že tieto ustanovenia sa týkajú spracovania osobných údajov, ako sú vymedzené v článku 4 bode 1 GDPR, a to informácií týkajúcich sa identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby. Keďže informácie uvedené v § 88a ods. 1 bode 3 novely zákona o organizácii všeobecných súdov sa týkajú politických názorov sudcu pred jeho vymenovaním za sudcu¹⁷⁵ alebo filozofického presvedčenia spojeného s členstvom v združení alebo nadácii,¹⁷⁶ patria do osobitných kategórií osobných údajov na účely článku 9 ods. 1 GDPR.

216. Komisia sa domnieva, že keďže spracúvanie osobných údajov sudcov podlieha všeobecnému nariadeniu o ochrane údajov, výnimka stanovená v článku 2 ods. 2 písm. a) tohto nariadenia, na ktorú sa Poľská republika chce odvolávať, sa neuplatní. V tejto súvislosti stačí odkázať na odôvodnenie 20¹⁷⁷ a článok 37 ods. 1 písm. a) GDPR, v ktorom sa v záujme zabezpečenia nezávislosti súdnictva stanovuje výnimka z GDPR len v súvislosti s právomocou dozorných orgánov nad súdmi vykonávajúcimi svoje súdne funkcie.

217. Komisia ďalej tvrdí, že povinnosť oznamovať a zverejňovať informácie o členstve v politickej strane pred vymenovaním za sudcu a o verejných a spoločenských aktivitách sudcu v združení alebo nadácii je nezlučiteľná so všeobecnou zásadou proporcionality, keďže nie je primeraná ani nevyhnutná na dosiahnutie cieľa uvedeného Poľskou republikou, ktorým je zvýšenie nestrannosti sudcov. Tieto povinnosti sú preto nezlučiteľné tak s článkami 7 a 8 Charty, ako aj s článkom 6 ods. 1 písm. c) a e), článkom 6 ods. 3 a článkom 9 ods. 1 GDPR. Predmetné povinnosti obmedzujú práva sudcov na rešpektovanie súkromného života¹⁷⁸ a ich právo na ochranu osobných údajov, ktoré sa ich týkajú.¹⁷⁹ Povolené obmedzenia týchto práv musia byť v súlade s článkom 52 ods. 1 Charty stanovené zákonom a rešpektovať podstatu práv zakotvených v článkoch 7 a 8 Charty. S výhradou zásady proporcionality musia byť nevyhnutné a skutočne zodpovedať cieľom všeobecného záujmu, ktoré sú uznané Európskou úniou, alebo potrebe chrániť práva a slobody iných.

218. Komisia tvrdí, že podľa článku 6 ods. 3 GDPR právo členského štátu, ktoré poskytuje právny základ na spracovanie osobných údajov, ktoré je nevyhnutné na splnenie zákonnej povinnosti alebo na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi, musí spĺňať cieľ verejného záujmu a byť primerané sledovanému legitímnemu cieľu.¹⁸⁰ Okrem toho spracúvanie citlivých údajov odhaľujúcich politické názory sudcu pred jeho vymenovaním, ako aj filozofické presvedčenie súvisiace s jeho členstvom v združení alebo nadácii musí byť odôvodnené jednou z výnimiek stanovených v článku 9 ods. 2 GDPR.

¹⁷⁴ Pozri § 88a ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov.

¹⁷⁵ Článok 178 ods. 3 Ústavy Poľskej republiky zakazuje sudcom členstvo v politickej strane.

¹⁷⁶ Pozri § 88a ods. 1 bod 1 a 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov.

¹⁷⁷ Ktoré stanovuje: „Hoci sa toto nariadenie okrem iného vzťahuje aj na činnosti súdov a iných justičných orgánov, mohli by sa v práve Únie alebo v práve členského štátu spresniť spracovateľské operácie a spracovateľské postupy týkajúce sa spracúvania osobných údajov zo strany súdov a iných justičných orgánov. Právomoc dozorných orgánov by sa nemala vzťahovať na spracúvanie osobných údajov súdmi pri výkone ich súdnej právomoci, aby sa zaručila nezávislosť súdnictva pri výkone jeho justičných úloh vrátane prijímania rozhodnutí. Dozor nad takýmito spracovateľskými operáciami by sa mal môcť zveriť osobitným orgánom v rámci systému súdnictva členského štátu, ktoré by mali predovšetkým zabezpečiť dodržiavanie pravidiel stanovených v tomto nariadení, zvyšovať povedomie sudcov o ich povinnostiach v zmysle tohto nariadenia a vybavovať sťažnosti súvisiace s takýmito operáciami spracúvania údajov.“

¹⁷⁸ Článok 7 Charty.

¹⁷⁹ Článok 8 Charty.

¹⁸⁰ Pozri článok 6 ods. 3 poslednú vetu v spojení s článkom 6 ods. 3 písm. b) prvou vetou a článkom 6 ods. 1 písm. c) a e) GDPR.

219. Podľa Komisie teda nemožno vylúčiť, že orgány zodpovedné za zabezpečenie toho, aby sudcovia dodržiavali etické a profesijné normy, alebo za menovanie senátov, môžu byť informované o činnostiach, ktoré vykonávajú mimo svojej funkcie a ktoré môžu viesť ku konfliktu záujmov v konkrétnom prípade. Spracovanie takýchto informácií by sa však malo prísne obmedziť na tento účel a najmä by sa nemalo používať na iné účely, ktoré môžu viesť k diskriminácii sudcu, k vyvíjaniu vonkajšieho tlaku na sudcu alebo mať vplyv na jeho sudcovskú kariéru.

220. Komisia sa domnieva, že predmetné ustanovenia vnútroštátneho práva sú neprimerané, keďže sa neobmedzujú na to, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaných cieľov, aj keby sa uplatňovali len na vnútornú kontrolu prípadných konfliktov záujmov. Najmä predchádzajúce členstvo v politickej strane sa týka života sudcu pred vymenovaním, a teda priamo neovplyvňuje výkon jeho funkcie. Pokiaľ ide o členstvo v politickej strane a funkciu zastávanú v tejto strane pred 29. decembrom 1989, nemožno tvrdiť, že takéto informácie by sa mohli použiť na posúdenie nestrannosti sudcu vo veciach, ktoré rieši o viac ako 30 rokov neskôr. Neexistuje ani súvislosť medzi prístupom k takýmto údajom a postupom vymenovania, keďže sa predkladajú po nástupe sudcu do funkcie.

221. V každom prípade cieľ spočívajúci v zabezpečení toho, aby veci prejednával nestranný sudca, možno dosiahnuť menej obmedzujúcimi prostriedkami, akým je vylúčenie sudcu vo veciach, v ktorých vznikajú pochybnosti o jeho nestrannosti. V replike sa uvádza, že sudcovia pri svojom vymenovaní zložia prísahu, že budú vykonávať spravodlivosť nestranne a svedomito. Podľa § 82 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov sú sudcovia povinní zachovávať dôstojnosť svojho postavenia.

222. Replika ďalej poukazuje na to, že ústava Poľskej republiky požaduje, aby sudcovia boli apolitickí a nestranní. Poľská republika neodôvodnila potrebu prijať § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov vzhľadom na túto požiadavku. Informácie o členstve v združení, funkciu vykonávanej v neziskovej nadácii a členstve v politickej strane naznačujú politické názory alebo náboženské či filozofické presvedčenie sudcu v zmysle článku 9 ods. 1 GDPR. Okrem toho, keďže pojem „združenie“ podľa § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov nie je definovaný, uplatňuje sa na členstvo v náboženských združeniach, čím núti sudcov, aby zverejňovali svoje presvedčenie v tejto súvislosti. Podľa Komisie bolo toto ustanovenie zavedené s cieľom zabezpečiť, aby informácie zhromaždené a spracované na jeho základe boli použité na iné účely, akým je vyvíjanie nátlaku na sudcov alebo podnecovanie podozrenia osôb, ktoré sa nestotožňujú s ich názormi.

223. Poľská republika sa domnieva, že piaty žalobný dôvod treba zamietnuť, keďže napadnuté ustanovenia nepatria do pôsobnosti GDPR. Na základe článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR tvrdí, že GDPR sa nevzťahuje na spracúvanie osobných údajov v rámci činnosti, ktorá nepatrí do pôsobnosti práva EÚ. Okrem toho, keďže organizácia súdnictva patrí do výlučnej právomoci členských štátov, GDPR sa na túto činnosť nevzťahuje.

224. Poľská republika sa v každom prípade domnieva, že predmetné ustanovenia vnútroštátneho práva sú v súlade s GDPR. Informácie týkajúce sa určitých činností sudcov mimo súdnej sféry môžu mať vplyv na výkon ich funkcie a na existenciu dôvodov na vylúčenie v konkrétnom prípade. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, predchádzajúce členstvo v politickej strane môže mať vplyv na súčasnú súdnu činnosť sudcu a na existenciu dôvodov na vylúčenie v konkrétnom prípade. Účelom týchto povinností je poskytnúť účastníkovi konania informácie a umožniť mu predložiť odôvodnený návrh na vylúčenie. Ich účelom nie je brániť sudcovi vo výkone činností

nezlučiteľných s nezávislosťou súdництва,¹⁸¹ ale skôr umožniť *ad casum* overiť, či sudca prejednávajúci vec nevykonáva činnosti, ktoré by mohli vzbudzovať dojem, že nie je úplne objektívny. Vnútroštátne ustanovenia sú teda primerané cieľu posilniť nestrannosť a politickú neutralitu sudcov, čo je účel napadnutých ustanovení, ako uznáva samotná Komisia.

225. Podľa Poľskej republiky je cieľ získať informácie o príslušnosti k politickej strane pred 29. decembrom 1989 na účely posúdenia nestrannosti sudcu rozhodujúceho vo veciach o viac ako 30 rokov neskôr úplne legitímny, keďže politizácia súdництва bola charakteristická pre bývalé komunistické režimy v strednej a východnej Európe.

226. Poľská republika poukazuje na to, že Komisia nevyklučuje, že účasť na činnostiach neziskovej nadácie alebo organizácie môže mať priamy vplyv na súčasné činnosti sudcu, ktoré nemožno porovnávať s činnosťou súkromných osôb. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Komisia, sa spracovanie požadovaných informácií obmedzuje výlučne na posilnenie dôvery verejnosti v nestrannosť a politickú neutralitu sudcov. Takéto údaje sa nesmú použiť na iné účely vrátane tých, ktoré by mohli viesť k diskriminácii sudcu alebo k vonkajšiemu tlaku či vplyvu na jeho profesijnú kariéru. Komisia nepredložila nijaký dôkaz na podporu svojich tvrdení, a preto sú čisto hypotetické.

227. Poľská republika tiež odmieta tvrdenie Komisie, podľa ktorého ciele sledované vnútroštátnymi ustanoveniami možno dosiahnuť menej obmedzujúcimi prostriedkami. Cieľom týchto povinností je umožniť účastníkom konania, aby mali dostatok informácií na to, aby mohli podať návrh na vylúčenie sudcu vo vhodnom okamihu. Tento cieľ nemožno dosiahnuť prostriedkami, ktoré opisuje Komisia. Treba preto zamietnuť tvrdenie Komisie, podľa ktorého sa predmetné informácie môžu použiť výlučne v rámci interného preskúmania potenciálnych konfliktov záujmov, ktoré boli oznámené len zodpovedným osobám s cieľom zabezpečiť, aby sudcovia dodržiavali etické a profesijné normy, ako aj osobám zodpovedným za určovanie zloženia senátov.

228. Spracúvanie údajov o členstve sudcov v nadáciách, združeniach alebo politických stranách preto spĺňa kritérium proporcionality potrebné na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme. Poľská republika sa preto domnieva, že bez toho, aby bolo dotknuté jej stanovisko k uplatneniu článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR, napadnuté ustanovenia spĺňajú aj kritériá článku 6 ods. 3 poslednej vety v spojení s článkom 6 ods. 3 písm. b) prvou vetou a článkom 6 ods. 1 písm. c) a e) GDPR. Okrem toho dotknuté údaje nepatria do kategórie osobitných osobných údajov, na ktoré odkazuje článok 9 ods. 1 GDPR. Preto nie je potrebné uplatniť kritérium proporcionality, ktoré uvádza Komisia. Cieľom predmetných povinností nie je požadovať od sudcu, aby predložil vyhlásenie obsahujúce informácie týkajúce sa jeho politických alebo náboženských názorov či jeho filozofického presvedčenia. Podľa Ústavy Poľskej republiky majú sudcovia rovnako ako ostatní občania právo na slobodu prejavu, viery, združovania a zhromažďovania,¹⁸² pokiaľ pri uplatňovaní týchto práv konajú s náležitým ohľadom na dôstojnosť svojej funkcie a nestrannosť a nezávislosť súdництва.

¹⁸¹ Článok 178 ods. 3 Ústavy Poľskej republiky stanovuje takúto požiadavku.

¹⁸² Články 53, 54, 57 a 58.

2. Posúdenie

229. Hoci je tvrdenie Komisie týkajúce sa článku 7 a článku 8 ods. 1 Charty stručné a opiera sa o rovnaké argumenty, aké uvádza v súvislosti s porušením vytyčným v súvislosti s GDPR, domnievam sa, že je založené na samostatnom porušení Charty Poľskou republikou.¹⁸³

230. Článok 51 ods. 1 Charty stanovuje, že jeho ustanovenia sú členským štátom určené len vtedy, keď vykonávajú právo EÚ. V článku 6 ods. 1 ZEÚ a článku 51 ods. 2 Charty sa uvádza, že ustanovenia Charty nijako nerozširujú právomoci Európskej únie vymedzené v Zmluvách. Súdny dvor teda nemá právomoc skúmať zlučiteľnosť s Chartou v prípade vnútroštátnej právnej úpravy, ktorá nepatrí do pôsobnosti práva EÚ.¹⁸⁴

231. V bode 21 rozsudku Åkerberg Fransson¹⁸⁵ Súdny dvor rozhodol, že vzhľadom na to, že základné práva zaručené Chartou sa musia dodržiavať, ak vnútroštátna právna úprava patrí do pôsobnosti práva EÚ, neexistujú situácie, na ktoré sa vzťahuje právo EÚ a tieto základné práva sa v nich neuplatnia. Uplatňovanie práva Únie teda zahŕňa uplatňovanie základných práv zaručených Chartou. Z toho vyplýva, že základné práva zaručené Chartou sa uplatňujú vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo EÚ, a preto sa musia dodržiavať, ak vnútroštátna právna úprava patrí do pôsobnosti práva EÚ. Na uplatnenie Charty je tiež potrebné, aby právo Únie v dotknutej oblasti ukladalo členským štátom osobitné povinnosti v súvislosti s predmetnou situáciou.¹⁸⁶

232. GDPR ukladá členským štátom osobitné povinnosti pri spracúvaní osobných údajov. Informácie, na ktoré odkazuje § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov, sa týkajú identifikovanej alebo identifikovateľnej fyzickej osoby¹⁸⁷ podľa článku 4 bodu 1 GDPR. Ich zhromažďovanie a následné uverejnenie predstavuje spracovanie na účely článku 4 bodu 2 GDPR.¹⁸⁸ Za predpokladu, že spracúvanie osobných údajov sudcov, ktoré je predmetom tohto žalobného dôvodu, patrí do pôsobnosti GDPR, a teda sa riadi právom Únie, má Súdny dvor právomoc posúdiť, či prijatie predmetnej vnútroštátnej právnej úpravy Poľskou republikou porušuje článok 7 a článok 8 ods. 1 Charty. Pokiaľ ide o tvrdenie Poľskej republiky, podľa ktorého sa GDPR nevzťahuje na organizáciu súdnictva a/alebo výkon spravodlivosti v členskom štáte, keďže táto činnosť nepatrí do vecnej pôsobnosti práva EÚ podľa článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR, Súdny dvor rozhodol, že hoci organizácia súdnictva v členských štátoch patrí do právomoci týchto štátov, pri výkone tejto právomoci musia členské štáty dodržiavať povinnosti, ktoré im vyplývajú z práva EÚ.¹⁸⁹ Vecná pôsobnosť GDPR je veľmi široká. Jeho článok 2 ods. 1 stanovuje, že „sa vzťahuje na spracúvanie osobných údajov vykonávané úplne

¹⁸³ V rozsudku z 21. mája 2019, Komisia/Maďarsko (Užívanie poľnohospodárskych pozemkov) (C-235/17, EU:C:2019:432), Súdny dvor rozhodol, že Maďarsko si nespĺnilo povinnosti, ktoré mu vyplývajú z článku 63 ZFEÚ v spojení s článkom 17 Charty. Bod 65 tohto rozsudku stanovuje, že to, že členský štát uplatní výnimky, ktoré právo Únie stanovuje na účely odôvodnenia zásahu do základnej slobody zaručenej Zmluvou, treba považovať za „výkon práva Únie“ v zmysle článku 51 ods. 1 Charty. Pozri tiež rozsudky z 18. júna 2020, Komisia/Maďarsko (Transparentnosť združení) (C-78/18, EU:C:2020:476, body 101 až 104), a zo 6. októbra 2020, Komisia/Maďarsko (Vysokoškolská výučba) (C-66/18, EU:C:2020:792, body 212 až 216).

¹⁸⁴ Pozri analogicky rozsudok z 10. júna 2021, Land Oberösterreich (Príspevok na bývanie) (C-94/20, EU:C:2021:477, bod 59 a tam citovanú judikatúru).

¹⁸⁵ Rozsudok z 26. februára 2013 (C-617/10, EU:C:2013:105).

¹⁸⁶ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 24. septembra 2020, NK (Podnikové dôchodky riadiacich pracovníkov) (C-223/19, EU:C:2020:753, body 78 a 79).

¹⁸⁷ Z ustálenej judikatúry vyplýva, že skutočnosť, že informácie sú poskytované v rámci pracovnej činnosti, neznamená, že ich nemožno kvalifikovať ako osobné údaje. Rozsudok z 9. marca 2017, Manni (C-398/15, EU:C:2017:197, bod 34 a tam citovaná judikatúra).

¹⁸⁸ Pozri analogicky rozsudok z 27. septembra 2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, body 33 a 34). Pozri tiež rozsudok z 24. februára 2022, Valsts ieņēmumu dienests (Spracovanie osobných údajov na daňové účely) (C-175/20, EU:C:2022:124, body 33 až 35). Pôsobnosť článku 4 bodu 2 GDPR, ktorý odkazuje na „operáciu“, je veľmi široká.

¹⁸⁹ Rozsudok z 29. marca 2022, Getin Noble Bank (C-132/20, EU:C:2022:235, bod 88 a tam citovaná judikatúra).

alebo čiastočne automatizovanými prostriedkami a na spracúvanie inými než automatizovanými prostriedkami v prípade osobných údajov, ktoré tvoria súčasť informačného systému alebo sú určené na to, aby tvorili súčasť informačného systému“. Článok 2 ods. 2 písm. a) až d) GDPR vylučuje spracúvanie údajov z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia v určitých prípadoch. Medzi tieto výnimky patrí článok 2 ods. 2 písm. a) GDPR, pokiaľ k tomuto spracovaniu dochádza v rámci činnosti, ktorá nepatrí do pôsobnosti práva Únie.¹⁹⁰

233. V rozsudku Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body)¹⁹¹ Súdny dvor¹⁹² rozhodol, že článok 2 ods. 2 písm. a) GDPR v spojení s odôvodnením 16 tohto nariadenia¹⁹³ vylučuje z pôsobnosti uvedeného nariadenia spracúvanie osobných údajov vykonávané štátnymi orgánmi v rámci činnosti, ktorej cieľom je zabezpečiť národnú bezpečnosť, alebo činnosti, ktorá môže byť zaradená do tej istej kategórie. Samotná skutočnosť, že určitá činnosť je vlastná štátu alebo orgánu verejnej moci, teda nestačí na to, aby sa táto výnimka automaticky uplatnila na takúto činnosť. Na rozdiel od toho, čo tvrdí Poľská republika, článok 2 ods. 2 písm. a) GDPR nevyklučuje organizáciu súdnictva a/alebo výkon spravodlivosti v členských štátoch z vecnej pôsobnosti tohto nariadenia.¹⁹⁴

234. Okrem toho možno poukázať na to, že viaceré osobitné výnimky v GDPR obmedzujú jeho uplatňovanie na „súdy vykonávajúce svoju súdnu právomoc“. ¹⁹⁵ GDPR teda nevyklučuje organizáciu súdnictva alebo súdnu činnosť zo svojej pôsobnosti ako takej, ale skôr obmedzuje uplatňovanie niektorých svojich ustanovení vo viacerých konkrétnych prípadoch.

235. V dôsledku toho organizácia súdnictva a/alebo výkon spravodlivosti v členskom štáte nie je činnosťou, ktorá nepatrí do vecnej pôsobnosti práva EÚ podľa článku 2 ods. 2 písm. a) GDPR.¹⁹⁶ Vnútroštátne ustanovenia, ktoré upravujú spracúvanie osobných údajov a patria do pôsobnosti GDPR, musia byť v súlade s týmito ustanoveniami a v dôsledku toho rešpektovať základné práva zakotvené v Charte. Vzhľadom na cieľ stanovený v článku 1 ods. 2 GDPR, ktorým je ochrana základných práv a slobôd fyzických osôb a najmä ich práva na ochranu osobných údajov, pokiaľ sú splnené podmienky upravujúce zákonné spracovanie osobných údajov podľa tohto nariadenia, takéto spracovanie spĺňa požiadavky článkov 7 a 8 Charty.¹⁹⁷

¹⁹⁰ Výnimky uvedené v článku 2 ods. 2 GDPR sa majú vykladať reštriktívne. Rozsudok z 24. februára 2022, Valsts ieņēmumu dienests (Spracovanie osobných údajov na daňové účely) (C-175/20, EU:C:2022:124, bod 40 a tam citovaná judikatúra).

¹⁹¹ Rozsudok z 22. júna 2021 (C-439/19, EU:C:2021:504, bod 66 a tam citovaná judikatúra).

¹⁹² S odkazom na článok 2 ods. 2 písm. a) GDPR a článok 51 ods. 1 Charty sa generálny advokát Szpunar domnieval, že logika Charty je odlišná od logiky GDPR. Cieľom Charty je domestikovať výkon právomocí inštitúciami EÚ a členskými štátmi, ak konajú v rámci pôsobnosti práva EÚ, a naopak, poskytnúť jednotlivcom štít na presadzovanie ich práv. Ochrana osobných údajov je však viac než len základným právom. Podľa článku 16 ZFEÚ je ochrana údajov samostatnou oblasťou politiky EÚ. Účelom GDPR je uplatniť sa na akúkoľvek formu spracúvania osobných údajov bez ohľadu na jeho predmet alebo strany, ktoré ho vykonávajú. Pozri návrhy, ktoré predniesol generálny advokát Szpunar vo veci Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body) (C-439/19, EU:C:2020:1054, body 50 až 52).

¹⁹³ Ktoré odkazuje na činnosti týkajúce sa národnej bezpečnosti a súvisiace so spoločnou zahraničnou a bezpečnostnou politikou Európskej únie.

¹⁹⁴ Pre úplnosť dodávam, že článok 2 ods. 2 písm. b) až c) GDPR nevyklučuje organizáciu súdnictva alebo súdnu činnosť z pôsobnosti tohto nariadenia. Poľská republika sa neodvoláva na výnimku uvedenú v článku 2 ods. 2 písm. d) GDPR, ktorá sa týka spracúvania osobných údajov príslušnými orgánmi na účely predchádzania trestným činom, ich vyšetrovania, odhaľovania alebo stíhania alebo na účely výkonu trestnoprávných sankcií. Nič v spise nenaznačuje, že by predmetné vnútroštátne ustanovenia mali niektorý z týchto cieľov. Poľská republika uvádza, že účelom uloženia týchto povinností je poskytnúť účastníkovi konania informácie na uľahčenie podania odôvodneného návrhu na vylúčenie sudcu.

¹⁹⁵ Pozri článok 9 ods. 2 písm. f), článok 37 ods. 1 písm. a) a článok 55 ods. 3 GDPR. Pozri tiež výnimku v článku 23 ods. 1 písm. f) GDPR, pokiaľ ide o ochranu nezávislosti súdnictva a súdnych konaní.

¹⁹⁶ Ako uviedla Fínska republika na pojednávaní.

¹⁹⁷ Pozri analogicky rozsudok z 27. septembra 2017, Puškár (C-73/16, EU:C:2017:725, bod 102).

236. Ako vyplýva z jeho odôvodnenia 10, jedným z cieľov GDPR je zabezpečiť vysokú úroveň ochrany fyzických osôb v rámci Európskej únie. Na tento účel sa usiluje zabezpečiť súdržné a jednotné uplatňovanie pravidiel ochrany základných práv a slobôd takýchto fyzických osôb pri spracúvaní ich osobných údajov v celej Európskej únii. Ako sa uvádza v odôvodnení 4 GDPR, právo na ochranu osobných údajov nie je absolútne, ale musí sa posudzovať vo vzťahu k svojej funkcii v spoločnosti a musí byť v rovnováhe s ostatnými základnými právami v súlade so zásadou proporcionality.

237. S výhradou výnimiek povolených v článku 23 GDPR musí byť každé spracúvanie osobných údajov v súlade so zásadami, ktorými sa riadi, a s právami dotknutej osoby stanovenými v jeho kapitolách II a III. Predovšetkým musí byť každé spracovanie osobných údajov po prvé v súlade so zásadami stanovenými v článku 5 GDPR a po druhé musí spĺňať podmienky stanovené v článku 6 tohto nariadenia.¹⁹⁸

238. Osobné údaje musia byť podľa článku 5 ods. 1 písm. a), b), c) a d) GDPR spracúvané zákonným, spravodlivým a transparentným spôsobom vo vzťahu k dotknutej osobe; získavané na konkrétne určené, výslovne uvedené a legitímne účely; primerané, relevantné a nesmú prekračovať rámec týchto účelov; a byť správne a v prípade potreby aktualizované.

239. Komisia netvrdí, že Poľská republika porušila niektorú zo zásad týkajúcich sa spracovania osobných údajov, ktoré sú stanovené v článku 5 GDPR.¹⁹⁹ Pokiaľ ide o článok 6 GDPR, rozsudok Latvias Republikas Saeima (Pokutové body)²⁰⁰ stanovuje, že toto ustanovenie obsahuje taxatívny a reštriktívny zoznam prípadov, v ktorých možno spracovanie osobných údajov považovať za oprávnené. Oprávnené spracovanie údajov teda musí patriť do jedného z prípadov uvedených v tomto ustanovení.²⁰¹

¹⁹⁸ Rozsudok zo 6. októbra 2020, La Quadrature du Net a i. (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791, bod 208 a tam citovaná judikatúra). V súlade s článkom 23 GDPR môže Európska únia a členské štáty prijať „legislatívne opatrenia“, ktorými sa obmedzí rozsah povinností a práv stanovených okrem iného v jeho článku 5, pokiaľ zodpovedajú právam a povinnostiam stanoveným v článkoch 12 až 22, ak takéto obmedzenie rešpektuje podstatu základných práv a slobôd a je nevyhnutným a primeraným opatrením v demokratickej spoločnosti. Článok 23 ods. 1 písm. f) GDPR stanovuje, že na zabezpečenie „ochrany nezávislosti súdnictva a súdnych konaní“ možno prijať obmedzenia. Poľská republika sa na toto ustanovenie neodvoláva a výslovne uvádza, že ciele predmetných ustanovení vnútroštátneho práva sa netýkajú nezávislosti súdnictva.

¹⁹⁹ Medzi zásadami stanovenými v článku 5 GDPR a zákonnosťou spracúvania podľa jeho článku 6 sa jasne nerozlišuje a tieto dve ustanovenia sa do určitej miery prekrývajú. Komisia netvrdí, že predmetné vnútroštátne opatrenia nie sú v súlade s článkom 5 ods. 1 písm. c) GDPR, ktorý sa týka minimalizácie údajov, keďže sa domnieva, že spracovanie predmetných osobných údajov spôsobom uvedeným vo vnútroštátnych ustanoveniach je v celom rozsahu protiprávne.

²⁰⁰ Rozsudok z 22. júna 2021 (C-439/19, EU:C:2021:504, bod 99).

²⁰¹ Členské štáty nemôžu doplniť nové zásady týkajúce sa zákonnosti spracúvania osobných údajov k zásadám uvedeným v článku 6 GDPR ani uložiť dodatočné požiadavky, ktorými sa mení rozsah pôsobnosti jednej zo šiestich zásad, ktoré sú v ňom stanovené. Na to, aby bolo spracovanie osobných údajov zákonné, musí teda patriť do jedného zo šiestich prípadov uvedených v článku 6 ods. 1 GDPR. Pozri analogicky rozsudok z 11. decembra 2019, Asociația de Proprietari bloc M5A-ScaraA (C-708/18, EU:C:2019:1064, body 37 a 38).

240. Spracúvanie údajov je zákonné podľa článku 6 ods. 1 písm. c) GDPR len vtedy, ak je nevyhnutné na splnenie zákonnej povinnosti, ktorá sa vzťahuje na prevádzkovateľa.²⁰² Takéto spracovanie je zákonné podľa jeho článku 6 ods. 1 písm. e) iba vtedy, ak je nevyhnutné na splnenie úlohy realizovanej vo verejnom záujme alebo pri výkone verejnej moci zverenej prevádzkovateľovi.²⁰³ Vzhľadom na to, že spracovanie údajov v tomto konaní je stanovené zákonom, jeho zákonnosť treba preskúmať z hľadiska článku 6 ods. 1 písm. c) GDPR. V súlade s článkom 6 ods. 3 GDPR musí byť právny základ na spracovanie údajov, na ktoré odkazuje jeho článok 6 ods. 1 písm. c), stanovený v práve EÚ alebo v práve členského štátu, ktorému prevádzkovateľ podlieha,²⁰⁴ pričom tento právny základ určuje účel takeého spracovania. Okrem toho sa v článku 6 ods. 3 GDPR stanovuje, že právo Únie alebo vnútroštátne právo musí spĺňať cieľ všeobecného záujmu a byť primerané legitímnemu cieľu, ktorý sleduje. Odôvodnenie 39 GDPR stanovuje, že osobné údaje by sa mali spracúvať len vtedy, ak účel tohto spracúvania nie je možné primerane dosiahnuť inými prostriedkami.

241. Ani práva zakotvené v článkoch 7 a 8 Charty a v GDPR nie sú absolútne a uplatňujú sa vo vzťahu k svojej funkcii v spoločnosti.²⁰⁵ V súlade s článkom 52 ods. 1 Charty musia prípadné obmedzenia výkonu práv a slobôd, ktoré sú v ňom uznané, akými sú právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života a právo na ochranu osobných údajov, byť upravené zákonom a rešpektovať podstatu týchto práv a slobôd. Podľa zásady proporcionality možno obmedzenia zaviesť len vtedy, ak sú nevyhnutné a skutočne zodpovedajú cieľom všeobecného záujmu uznaným Európskou úniou, alebo ak je to potrebné na ochranu práv a slobôd iných. Súdny dvor tiež uviedol, že právna úprava obsahujúca zásah do základného práva na rešpektovanie súkromného života a na ochranu osobných údajov musí stanoviť jasné a presné pravidlá upravujúce rozsah a uplatnenie predmetného opatrenia.²⁰⁶

242. Piaty žalobný dôvod Komisie sa sústreďuje na proporcionality predmetných vnútroštátnych ustanovení. Komisia netvrdí, že cieľ spočívajúci v zabezpečení prístupu k nestrannému súdu nie je vo verejnom záujme²⁰⁷ a že spracúvanie na základe toho nie je v súlade s článkom 6 ods. 1 písm. c) a článkom 6 ods. 3 GDPR, ako aj s článkom 52 ods. 1 Charty.²⁰⁸ Stačí uviesť, že v oblastiach, na ktoré sa vzťahuje právo Únie, musia členské štáty zaručiť prístup k nezávislému a nestrannému

²⁰² Poľská republika na pojednávaní potvrdila, že vyhlásenia všetkých sudcov s výnimkou predsedov všeobecných odvolacích súdov sa zasielajú predsedovi príslušného všeobecného odvolacieho súdu a sú verejne dostupné na internetovej stránke týchto súdov. Predsedovia všeobecných odvolacích súdov predkladajú svoje vyhlásenia ministrom spravodlivosti: § 88a ods. 4 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov okrem iného stanovujú, že sudcovia Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu predkladajú svoje vyhlásenia prvému predsedovi Najvyššieho súdu a prvému predsedovi Najvyššieho správneho súdu a prvý predseda Najvyššieho súdu a prvý predseda Najvyššieho správneho súdu predkladajú svoje vyhlásenia KRS. Podľa Poľskej republiky osobné údaje predsedov odvolacích súdov zverejňuje minister spravodlivosti, ktorý tak vystupuje ako prevádzkovateľ podľa článku 4 bodu 7 GDPR, keďže určuje „prostriedky spracúvania osobných údajov“. Predsedovia všeobecných odvolacích súdov vystupujú ako prevádzkovatelia vo vzťahu k osobným údajom sudcov všeobecných súdov. Prvý predseda Najvyššieho súdu a prvý predseda Najvyššieho správneho súdu vystupujú ako prevádzkovatelia v súvislosti s osobnými údajmi sudcov svojich súdov. KRS vystupuje ako prevádzkovateľ vo vzťahu k osobným údajom prvých predsedov Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu. Predmetné spracúvanie je nevyhnutné na to, aby si minister spravodlivosti, predsedovia odvolacích súdov, prví predsedovia Najvyššieho súdu a Najvyššieho správneho súdu a KRS plnili svoje povinnosti podľa § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov. Pozri článok 6 ods. 1 písm. c) GDPR.

²⁰³ Odvolávam sa na tieto ustanovenia, lebo Komisia sa o ne opiera.

²⁰⁴ Pozri tiež článok 52 ods. 1 Charty.

²⁰⁵ Rozsudok zo 16. júla 2020, Facebook Ireland a Schrems (C-311/18, EU:C:2020:559, bod 172 a tam citovaná judikatúra).

²⁰⁶ Rozsudok z 22. júna 2021, Latvijas Republikas Saeima (Pokutové body) (C-439/19, EU:C:2021:504, bod 105).

²⁰⁷ Cieľ posilnenia nestrannosti a politickej neutrality sudcov a dôvery v ich nestrannosť môže patriť pod pojem zabezpečenia prístupu k nestrannému súdu.

²⁰⁸ Komisia okrem toho netvrdí, že predmetné vnútroštátne ustanovenia nie sú dostatočne presné a jasné alebo že neodkazujú na cieľ, ktorý sledujú, ako si vyžaduje článok 6 ods. 3 GDPR. Hoci teda účel predmetných vnútroštátnych ustanovení nevyplýva z ich znenia, nie je to dôvod, na základe ktorého Komisia tvrdí, že Poľská republika nedodržala článok 6 ods. 3 GDPR.

súdu, ktorý bol zriadený zákonom podľa článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ.²⁰⁹ Komisia v podstate tvrdí, že vnútroštátne ustanovenia sú protiprávne, keďže nie sú ani vhodné, ani nevyhnutné na dosiahnutie cieľa deklarovaného Poľskou republikou, ktorým je zabezpečiť neustrannosť súdov.

243. Článok 9 ods. 1 GDPR výslovne zakazuje spracúvanie určitých konkrétnych osobných údajov, ktoré sa považujú za zvlášť citlivé.²¹⁰ § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov²¹¹ požaduje informácie o i) členstve sudcov v združení²¹² vrátane zastávaných funkcií a obdobia členstva, ii) pozícii v rámci orgánu neziskovej nadácie a jej trvaní a iii) členstve v politickej strane pred vymenovaním do funkcie sudcu alebo počas výkonu tejto funkcie pred 29. decembrom 1989. Členstvo v združení alebo funkcia v orgáne neziskovej nadácie môže odkazovať na členstvo alebo funkciu zastávanú v orgáne odborovej organizácie, športovej organizácie, filozofického spoločenstva alebo spoločenského klubu. Výrazy „členstvo“ alebo „zastávaná funkcia“ nie sú vymedzené a môžu sa vzťahovať na formálne alebo neformálne členstvo či pozíciu. Terminológia použitá v skúmaných vnútroštátnych ustanoveniach je taká široká a nepresná, že potenciálne zahŕňa takmer akúkoľvek formu združovania osôb. Okrem toho s výnimkou § 88a ods. 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov predmetné vnútroštátne ustanovenia neupravujú nijaké časové obmedzenia požadovaných údajov. Sudca by potenciálne mohol byť nútený uviesť, že v ranom detstve bol členom amatérskeho športového klubu.

244. Dosah napadnutých ustanovení je teda veľmi široký. Povinnosť predložiť písomné vyhlásenie o členstve v politickej strane či združení alebo o funkcii zastávanej v orgáne neziskovej nadácie počas neobmedzeného obdobia a zverejnenie týchto údajov môže predstavovať spracúvanie osobných údajov odhaľujúcich politické názory sudcu, jeho filozofické presvedčenie alebo členstvo v odboroch.

245. Článok 9 ods. 1 GDPR zakazuje zhromažďovanie a zverejňovanie citlivých osobných údajov, ktoré odhaľujú okrem iného politické názory, náboženské alebo filozofické presvedčenie či členstvo v odborových organizáciách. Článok 9 ods. 2 GDPR stanovuje určité výnimky a odchýlky od tohto zákazu. Patrí medzi ne článok 9 ods. 2 písm. g) GDPR, ktorý stanovuje, že také osobné údaje sa môžu spracovávať, ak je to „nevyhnutné z dôvodov významného verejného záujmu na základe práva Únie alebo práva členského štátu, ktoré sú primerané vzhľadom na sledovaný cieľ, rešpektujú podstatu práva na ochranu údajov a stanovujú vhodné a konkrétne opatrenia na zabezpečenie základných práv a záujmov dotknutej osoby“.²¹³

²⁰⁹ Pozri tiež článok 45 ods. 1 Ústavy Poľskej republiky.

²¹⁰ Odôvodnenie 51 GDPR stanovuje, že osobné údaje, ktoré sú svojou povahou zvlášť citlivé vo vzťahu k základným právam a slobodám, si zasluhujú osobitnú ochranu, keďže z kontextu ich spracúvania by mohli pre základné práva a slobody vyplývať významné riziká.

²¹¹ Ktorý je z veľmi praktických dôvodov totožný s § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a s § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov.

²¹² V § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov sú použité výrazy „zrzeszenie“ a „stowarzyszenie“, ktoré možno oba do slovenčiny preložiť slovom „združenie“. Zatiaľ čo pojem „stowarzyszenie“ je definovaný v poľskom zákone o združeniach zo 7. apríla 1989, neexistuje definícia pojmu „zrzeszenie“, ktorý je širší ako výraz „stowarzyszenie“ a zahŕňa ho. „Zrzeszenie“ označuje všetky zoskupenia osôb sledujúcich spoločný cieľ.

²¹³ Zákaz uvedený v článku 9 ods. 1 GDPR s výhradou výnimiek, ktoré sú v ňom stanovené, sa vzťahuje na každý druh spracovania osobitných kategórií údajov, na ktoré sa toto ustanovenie vzťahuje, a na všetkých prevádzkovateľov, ktorí vykonávajú takéto spracovanie: rozsudok z 24. septembra 2019, GC a i. (Odstránenie odkazu na citlivé údaje) (C-136/17, EU:C:2019:773, bod 42). Okrem toho ochrana základného práva na súkromie zaručeného článkom 7 a článkom 8 ods. 1 Charty si vyžaduje, aby sa výnimky a obmedzenia v súvislosti s ochranou osobných údajov uplatňovali len v rozsahu, v akom je to nevyhnutne potrebné. Pozri analogicky rozsudky z 11. decembra 2014, Ryneš (C-212/13, EU:C:2014:2428, bod 28), a z 5. apríla 2022, Commissioner of An Garda Síochána a i. (C-140/20, EU:C:2022:258, bod 52). Pozri tiež rozsudok z 3. októbra 2019, A a i. (C-70/18, EU:C:2019:823, bod 29), ktorý sa týka článku 8 ods. 1 smernice Európskeho parlamentu a Rady 95/46/EHS z 24. októbra 1995 o ochrane fyzických osôb pri spracovaní osobných údajov a voľnom pohybe týchto údajov (Ú. v. ES L 281, 1995, s. 31; Mim. vyd. 13/015, s. 355), ktorý zodpovedá článku 9 ods. 1 GDPR.

246. Okrem toho možno poukázať na to, že Poľská republika neuviedla nijaké opatrenia, ktoré prijala na ochranu základných práv sudcov podľa článku 7 a článku 8 ods. 1 Charty alebo podľa GDPR, najmä jeho článkov 6 a 9, ako si vyžaduje článok 9 ods. 2 písm. g) tohto nariadenia, s cieľom zmierniť vplyv ustanovení, ktoré prijala.

247. Len na tomto základe sa zdá, že Poľská republika porušila základné právo sudcov na rešpektovanie súkromného života a ich právo na ochranu osobných údajov zaručené článkom 7 a článkom 8 ods. 1 Charty, ako aj článkom 6 ods. 1 písm. c) a e), článkom 6 ods. 3 a článkom 9 ods. 1 GDPR.

248. Pre úplnosť preskúvam, či sú predmetné vnútroštátne ustanovenia vhodné alebo nevyhnutné na dosiahnutie deklarovaného cieľa Poľskej republiky, ktorým je zabezpečenie nestrannosti sudcov. Zabezpečenie prístupu k nezávislému a nestrannému súdu je dôvodom významného verejného záujmu²¹⁴ na účely článku 9 ods. 2 písm. g) GDPR. Zvýšená transparentnosť, pokiaľ ide o predchádzajúce členstvo sudcov v nadáciách, združeniach atď., môže v zásade zvýšiť dôveru verejnosti v nezávislosť a nestrannosť súdnictva.

249. Nie je preukázané, že prijatie predmetných vnútroštátnych ustanovení bolo nevyhnutné na sledovanie ich cieľa. Po prvé v týchto ustanoveniach nie sú uvedené dôvody ich prijatia. Po druhé Poľská republika v priebehu tohto konania nepreukázala ich nevyhnutnosť. Neuviedla, že pred prijatím týchto ustanovení boli existujúce vnútroštátne ustanovenia o nestrannosti súdnictva a vylúčení sudcov nedostatočné alebo že neexistovala dôvera verejnosti v nestrannosť súdnictva v Poľsku. Zdá sa, že sporné vnútroštátne ustanovenia sú založené na predpoklade, že verejnosť vníma súdnictvo ako zaujaté. Je to zrejmé najmä v súvislosti s požiadavkou uvedenou v § 88a ods. 3 novely zákona o organizácii všeobecných súdov, pokiaľ ide o členstvo sudcu v politickej strane počas výkonu jeho funkcie pred 29. decembrom 1989. V rozsudku *Getin Noble Bank*²¹⁵ Súdny dvor rozhodol, že vymenovanie sudcu v čase, keď bola Poľská ľudová republika komunistickým štátom, nemôže samo osebe v mysliach jednotlivcov vyvolávať oprávnené a vážne pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti tohto sudcu pri výkone sudcovskej funkcie o 30 rokov neskôr.

250. Pokiaľ ide o to, či účel spracúvania nebolo možné primerane dosiahnuť inými prostriedkami, aj keď predmetné vnútroštátne ustanovenia umožňujú, ako tvrdí Poľská republika, overiť *ad casum*, či sudca, ktorý prejednáva vec, nevykonával činnosti, ktoré by mohli vzbudzovať dojem, že nie je úplne objektívny, zároveň umožňujú širokej verejnosti prístup k citlivým osobným údajom.²¹⁶ Deklarovaný účel vnútroštátnych ustanovení by sa mohol dosiahnuť oveľa menej obmedzujúcimi prostriedkami tak, že by sa napríklad právnym zástupcom účastníkov konania umožnil prístup k dotknutým údajom a obmedzilo by sa následné zverejňovanie údajov, ktoré nesúvisí s konkrétnym a vymedzeným účelom zabezpečiť nestrannosť súdnictva.

²¹⁴ Pozri v tomto zmysle rozsudok z 29. marca 2022, *Getin Noble Bank* (C-132/20, EU:C:2022:235, bod 95). Záruky nezávislosti a nestrannosti si vyžadujú existenciu pravidiel, ktoré umožňujú vylúčiť u osôb podliehajúcich súdnej právomoci akékoľvek oprávnené pochybnosti, pokiaľ ide o neopplyvniteľnosť súdnictva z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom (bod 119). Vzhľadom na to, že prístup k nestrannému súdnictvu je základom právneho štátu, predmetný cieľ nie je len vo všeobecnom alebo verejnom záujme, ale podľa môjho názoru spĺňa vyšší štandard stanovený v článku 9 ods. 2 písm. g) GDPR, ktorý predstavuje dôvod „významného verejného záujmu“.

²¹⁵ Rozsudok z 29. marca 2022 (C-132/20, EU:C:2022:235, bod 107).

²¹⁶ Takéto osoby môžu mať prístup k citlivým osobným údajom z dôvodov, ktoré vôbec nesúvisia s cieľom všeobecného záujmu, na ktorý sa odvoláva Poľská republika. Pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. júna 2021, *Latvijas Republikas Saeima* (Pokutové body) (C-439/19, EU:C:2021:504, bod 118).

251. Spracovanie predmetných citlivých osobných údajov predstavuje závažné obmedzenie práva sudcov na rešpektovanie súkromného života a ich práva na ochranu osobných údajov podľa článku 7 a článku 8 ods. 1 Charty a GDPR, ktoré ide nad rámec toho, čo je nevyhnutné na dosiahnutie sledovaného cieľa.

252. Preto navrhujem, aby Súdny dvor rozhodol, že § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov porušujú článok 7 a článok 8 ods. 1 Charty, ako aj článok 6 ods. 1 písm. c) a e), článok 6 ods. 3 a článok 9 ods. 1 GDPR.

VII. O trovách

253. Podľa článku 138 ods. 1 rokovacieho poriadku účastník konania, ktorý vo veci nemal úspech, je povinný nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté.

254. V prejednávanej veci Komisia a Poľská republika navrhli, aby bola protistrana zaviazaná na náhradu trov konania.

255. Keďže Komisia navrhla zaviazat Poľskú republiku na náhradu trov konania a Poľská republika nemala úspech vo svojich dôvodoch s výnimkou druhého žalobného dôvodu, je opodstatnené zaviazat ju na náhradu štyroch pätín trov konania vrátane štyroch pätín trov konania o nariadení predbežného opatrenia.

256. Podľa článku 140 ods. 1 rokovacieho poriadku členské štáty, ktoré vstúpili do konania ako vedľajší účastníci, znášajú svoje vlastné trovy konania. Belgickému kráľovstvu, Dánskemu kráľovstvu, Holandskému kráľovstvu, Fínskej republike a Švédskemu kráľovstvu je preto opodstatnené uložiť povinnosť znášať svoje vlastné trovy konania.

VIII. Návrh

257. Vzhľadom na predchádzajúce úvahy navrhujem, aby Súdny dvor:

- určil, že prijatím a ponechaním v platnosti § 42a ods. 1 a 2 a § 55 ods. 4 ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon o organizácii všeobecných súdov) z 27. júla 2001 (Dz. U. z roku 2001, č. 98, položka 1070), ktorý bol zmenený a doplnený prostredníctvom ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych, ustawy o Sądzie Najwyższym oraz niektórych innych ustaw (zákon, ktorým sa mení zákon o organizácii všeobecných súdov, zákon o Najvyššom súde a niektoré ďalšie zákony) z 20. decembra 2019 (Dz. U. z roku 2020, položka 190; ďalej len „novelizačný zákon“) (ďalej len „novelizovaný zákon o organizácii všeobecných súdov“), § 26 ods. 3 a § 29 ods. 2 a 3 ustawa o Sądzie Najwyższym (zákon o Najvyššom súde) z 8. decembra 2017 (Dz. U. z roku 2018, položka 5), ktorý bol zmenený a doplnený novelizačným zákonom (ďalej len „novelizovaný zákon o Najvyššom súde“), § 5 ods. 1a a 1b ustawa – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (zákon o organizácii správnych súdov) z 25. júla 2002 (Dz. U. z roku 2002, položka 1269), ktorý bol zmenený a doplnený novelizačným zákonom (ďalej len „novelizovaný zákon o organizácii správnych súdov“), a § 8 novelizačného zákona, ktoré zakazujú akémukoľvek vnútroštátnemu súdu skúmať súlad s požiadavkami EÚ na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom, si Poľská republika nespĺnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“) vzhľadom na

judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva týkajúcu sa článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, podpísaného v Ríme 4. novembra 1950,

- určil, že prijatím a ponechaním v platnosti § 107 ods. 1 bodu 2 a 3 novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov a § 72 ods. 1 bodu 1 až 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde, podľa ktorých možno preskúmanie dodržiavania požiadaviek EÚ na nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom považovať za „disciplinárne previnenie“, si Poľská republika nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ v spojení s článkom 47 Charty a z článku 267 ZFEÚ,
- určil, že Poľská republika si tým, že Izba Dyscyplinarna (disciplinárny senát) Sąd Najwyższy (Najvyšší súd, Poľsko), ktorého nezávislosť a nestrannosť nie sú zaručené, zverila právomoc prejednávať a rozhodovať veci, ktoré majú priamy vplyv na postavenie sudcov a justičných čakateľov a na výkon ich funkcie, akými sú po prvé žiadosti o udelenie súhlasu s trestným stíhaním sudcov a justičných čakateľov alebo s ich zadržaním a po druhé pracovnoprávne veci a veci sociálneho zabezpečenia, ktoré sa týkajú sudcov Sąd Najwyższy (Najvyšší súd), a veci týkajúce sa povinného odchodu týchto sudcov do dôchodku, nesplnila povinnosti, ktoré jej vyplývajú z článku 19 ods. 1 druhého pododseku ZEÚ,
- určil, že Poľská republika tým, že prijala a ponechala v platnosti § 88a novelizovaného zákona o organizácii všeobecných súdov, § 45 ods. 3 novelizovaného zákona o Najvyššom súde a § 8 ods. 2 novelizovaného zákona o organizácii správnych súdov, porušila právo na rešpektovanie súkromného života a právo na ochranu osobných údajov, zaručené článkom 7 a článkom 8 ods. 1 Charty a článkom 6 ods. 1 písm. c) a e), článkom 6 ods. 3 a článkom 9 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov),
- uložil Poľskej republike povinnosť nahradiť štyri pätiny trov konania vrátane štyroch pätín trov konania o nariadení predbežného opatrenia,
- uložil Belgickému kráľovstvu, Dánskemu kráľovstvu, Holandskému kráľovstvu, Fínskej republike a Švédskemu kráľovstvu povinnosť znášať svoje vlastné trovy konania.